

Натиҷаи гузаронидани арзёбии раванди рушди иҷтимоию – иқтисодии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он дар асоси маълумоти ҷамъбасти оид ба рушди иҷтимоию иқтисодии онҳо дар нӯҳ моҳи соли 2020 вобаста ба ташаккул ва татбиқи сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи рушди маҳал

1. Санадҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Нишондоди иҷрои ваколати раиси вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он барои таъмини нишондиҳандаи рушди иҷтимоию иқтисодӣ 1.1. Таъмини расмиёти ҳуқуқии санадҳо арзёбӣ гардиданд.

1.1. Таъмини расмиёти ҳуқуқии санадҳо

Дар нӯҳмоҳаи соли 2020 ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят 24 Фармон ва 1 амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 63 қарор, 4 фармоиш ва 10 амри Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 11 қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 9 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 1 адад Кодекси Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид гардидааст.

Ҳамзамон, дар давраи ҳисоботӣ ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд 984 адад супоришҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид гардидааст, ки мувофиқи муҳлатҳои муқарраргардида оид ба рафти иҷрои ин санадҳо ба мақомотҳои дахлдор ахбор пешниҳод карда шудааст.

Дар ин замина, аз ҷониби раиси вилоят дар давраи ҳисоботӣ дар заминаи Амру Фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарорҳои дахлдор ба тавсиб расида, ҷиҳати қорбарӣ ва иҷрои саривақтӣ ба воҳидҳои сохтории дахлдори вилоятӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят ирсол гардидааст.

2. Маълумот оид ба чараёни иҷрои тадбирҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ бо роҳи таъмин волоияти қонун

Нишондоди пешакии самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ барои таъмини нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 2.1. Иҷрои ваколатҳои мақомоти намояндагии маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тибқи Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ”, 2.1.1. Дарачаи амалигардонӣ ва азхудкунии маблағҳои Нақша-чорабиниҳои барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо, 2.1.2. Фароҳам овардани шароити

молиявию иқтисодӣ ба мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот, 2.1.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ”. 2.2. (2.2.1.) Рафти ҳалли масъалаҳои номгузорию анънавӣ бо татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ”, 2.3. (2.3.1.) Фаъолияти комиссия дар бораи риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”, 2.4. (2.4.1.) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, 2.5. (2.5.1., 2.5.2.) Таъмини шафофияти фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худфаъолияти шахрак ва деҳот 2.6. (2.6.1.) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи хизмати давлатӣ”

2.1. Иҷрои ваколатҳои мақомоти намоёндагии маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тибқи Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ”

Мутобиқи моддаи 14-и Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” Маҷлиси вакилони халқи вилоят аз 7 комиссияи доимӣ оид ба: 1. Масъалаҳои қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ, 2. Оид ба масъалаҳои сиёсати аграрӣ, хӯрокворӣ, меҳнат ва хизматрасонӣ ба аҳоли, 3. Оид ба масъалаҳои ислоҳоти иқтисодӣ ва буҷет, 4. Оид ба масъалаҳои ҳифзи иҷтимоӣ, сихатии омма, ҳифзи табиат, масоили оила ва занон, 5. Оид ба масъалаҳои илм, маориф, фарҳанг ва сиёсати ҷавонон, 6. Оид ба масъалаҳои сохтмон, саноат, нақлиёт алоқа, хоҷагиҳои роҳ ва рифоҳӣ 7. Оид ба масъалаҳои сиёсати сармоягузорӣ таъсис дода шудааст.

Комиссияҳои доимии Маҷлиси вакилони халқи вилоят, даъвати шашум тибқи Низомномае, ки бо қарори Маҷлиси вакилони халқи вилоят, даъвати шашум аз 13 марти соли 2020, №6 тасдиқ шудааст ва дар асоси нақшаи корӣ барои соли 2020 фаъолият мебаранд.

Дар моҳҳои январ-сентябри соли 2020 иҷлосияҳои якум ва дуҷуми Маҷлиси вакилони халқи вилоят ва шаҳру ноҳияҳо даъвати шашум бо баррасии масъалаҳои гуногун баргузор карда, қарорҳои дахлдор қабул гардидаанд.

2.1.1. Дарачаи амалигардонии ва азхудкунии маблағҳои Нақша-чорабиниҳои барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо

“Барномаи рушди иҷтимоӣ иқтисодии вилояти Суғд барои солҳои 2016-2020” дар соли 2020 ба итмом мерасад. Барои татбиқи самтҳои афзалиятноки Барнома амалӣ намудани 192 лоиҳа бо маблағи 7865,0 млн. сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Мониторинги рафти иҷрои барнома дар солҳои 2016-2019 нишон дод, ки аз 192 лоиҳаи нақшавӣ, 87 лоиҳа ба итмом расида, дар доираи амалишавии 65 лоиҳа тибқи тақсимои матритсаи амалиёти Барнома корҳо идома доранд.

Дар маҷмӯъ, ҳаҷми корҳои иҷрошуда дар доираи лоиҳаҳои пурра амалишуда ва идомадошта дар солҳои 2016-2019 ба 4691,7 млн. сомони расонида, нисбати арзиши умумӣ 59,7 фоиз ва нисбати нақшаи солҳои 2016-2019 ба 69,5 фоиз иҷро шудааст.

Нишондиҳандаи баланди азхудкунии маблағҳо дар шаҳру ноҳияҳои Бобочон Ғафуров 112%, Спитамен 98,8%, Истиклол 95,9%, Бӯстон 94,7%, Шаҳристон 94,0%, Хучанд 93,1%, Зафаробод 97,8 %, Мастчоҳ 88,6% таъмин карда шуда, дар сатҳи муайян барои пешрафти иқтисодӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат намуда истодаанд.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Ашт , Айнӣ 78,9%, Ҷаббор Расулов 71,5%, Панҷакент 63,8%, Кӯҳистони Мастчоҳ 58,1%, Деваштич 57,4%, Исфара 56,5%, Истаравшан 54,5%, Гулистон 53%, ташкил додааст.

Нишондиҳандаи пасти он дар шаҳри Конибодом 31,4% ба назар расида, ҷоннок намудани ҳамкориҳои байни мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ҷалби соҳибкорон ва фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллиро талаб менамояд.

Пешниҳод: Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, барои баланд бардоштани дараҷаи амалигардонӣ ва азхудкунии маблағи лоиҳа-чорабиниҳои Барномаи рушди иҷтимоӣ иқтисодии шаҳру ноҳияҳо, истифодаи натиҷаи мониторинг ва арзёбии онҳо дар татбиқи сиёсати соҳавии мақомотҳои марказии ҳокимияти давлатӣ мусоидат намоянд.

2.1.2. Фароҳам овардани шароити молиявӣ иқтисодӣ ба мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот

Дар нухмоҳаи соли 2020 ҷиҳати риояи талаботи моддаи 6-и Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” ҷиҳати беҳтар намудани имкониятҳои молиявӣ ва иҷрои функсияҳои ҷамоатҳо аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои Шаҳристон 24051 сомонӣ, Истаравшан 1223334 сомонӣ, Бӯстон 64379 сомонӣ, Гулистон 9952 сомонӣ, Бобочон Ғафуров 1913,4 ҳазор сомонӣ, Ҷаббор Расулов 1600 сомонӣ, Айнӣ 870,6 ҳазор сомонӣ, Бӯстон 16,7 ҳазор сомонӣ, Кӯҳистони Мастчоҳ 7000 сомонӣ ба мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот аз ҳисоби бучети маҳаллӣ маблағ равона гардидааст. Мутаассифона вобаста ба банди мазкур аз дигар шаҳру ноҳияҳо дар ҳисобот маълумот омода нагардида, риояи талаботи моддаи 6-и Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” номуайян боқӣ мондааст.

Пешниҳод: Ба истиснои шаҳру ноҳияҳои болозикр мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии дигар шаҳру ноҳияҳои вилоятро мебояд, ҷиҳати дастгирии мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, расонидани кӯмакҳои молиявӣ аз ҳисоби бучети маҳаллӣ барои амалӣ намудани

вазифаҳои онҳо чораҳои амалӣ андешида, вобаста ба масъалаи зикргардида маълумотҳои мушаххас ва дақиқ пешниҳод намоянд.

2.1.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ”

Дар нух моҳи соли чорӣ ба масъалаи қабули шахрвандон ва баррасии дархосту мурочиати онҳо таваҷҷуҳи бештар зоҳир карда шуда ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят дар маҷмӯъ 3035 мурочиат ворид гардид, ки нисбати ҳамин давраи соли 2019 (3879) 844 адад кам мебошад. Аз теъдоди умумии мурочиатҳои воридгардида 76,4% хаттӣ, 18,1% шифоҳӣ, 0,8% мурочиати шахсони ҳуқуқӣ ба қайд гирифта шудаанд.

Аз мурочиатҳои воридгардида 14,5% ба масъалаҳои гирифтани қитъаи замини наздиҳавлигӣ ва сертификати ҳуқуқи истифодабарӣ вобаста буда, мурочиатҳои марбут ба гирифтани кӯмаки моддию молиявӣ 18,3%, таъмири роҳ ва сохтмон 8,7%, вобаста ба манзили зист 4,5%, таъмин шудан ба манзил 9,9%, муаммои соҳаҳои маориф 2,6%, тандурустӣ 2,9%, таъминот бо оби нӯшокию полезӣ 2,3%, ҳимояи ҳуқуқ 4,1%, иҷозат ба қабули Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 0,4% ва вобаста ба дигар масъалаҳо 10,9% адад ба қайд гирифта шудаанд.

Муайян карда шуд, ки мурочиатҳои воридгардида аз шаҳру ноҳияҳои Хучанд 530 адад, Бобочон Ғафуров 495, Панҷакент 313, Мастчоҳ 223, Истаравшан 211, Деваштич 180, Исфара 167, Бӯстон 157, Ашт 130, Зафаробод 84, Айнӣ 80, Гулистон 76, Кӯҳистони Мастчоҳ 67, Ҷаббор Расулов 67, Конибодом 65, Спитамен 45, Шаҳристон 29, Истиқлол 28 ва берун аз вилоят 88 адад мебошанд.

Дар ин давра ба мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят тавассути Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 796 мурочиати шахрвандон ворид шуд, ки нисбат ба нишондодҳои ҳамин давраи соли гузашта 108 адад кам мебошад.

Маврид ба зикр аст, ки дар нух моҳи соли чорӣ мурочиатҳои дастачамъона 319 адад ба қайд гирифта шуда, нисбати соли 2019 (307 адад) 12 адад зиёд мебошад. Аз ҷумла, аз шаҳру ноҳияҳои Хучанд – 43, Панҷакент – 43, Истаравшан – 41, Бобочон Ғафуров – 39, Деваштич – 30, Мастчоҳ – 28, Исфара – 17, Айнӣ – 17, Кӯҳистони Мастчоҳ - 7, Зафаробод – 6, Бӯстон - 5, Ҷаббор Расулов – 5, Спитамен – 4, Конибодом - 4, Шаҳристон – 3, Ашт – 1, Гулистон – 1 ва берун аз вилоят – 5 адад мебошанд.

То ин давра 64 мурочиати такрории шахрвандон ба қайд гирифта шудааст, ки нисбати соли гузашта 188 адад кам мебошад.

Мурочиатҳои шахрвандон дар нух моҳи соли чорӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд -360 (3170), Бобочон Ғафуров -818 (3470), Айнӣ -450 (1960), Ҷаббор Расулов -894 (1663), Исфара -373 (2465), Панҷакент -342 (3613) Деваштич -255 (2688), Ашт -160(1659), Кӯҳистони Мастчоҳ -9 (762), Бӯстон -111 (615) кам гардида, аз он шаҳодат медиҳад, ки дар шаҳру ноҳияҳои болозикр баррасӣ ва иҷрои арзу

шикоятҳои шаҳрвандон хуб ба роҳ монда шудааст ва боварии сокинонро ба фаъолияти самараноки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо афзун намудааст.

Ҳолати воқеии таҳлили таркибии мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳо

Таҳлил муайян намуд, ки аз шумораи умумии мурочиати шаҳрвандон дар шаҳри Хучанд 366 адад вобаста ба масъалаи замин ба қайд гирифта шуда, нисбати ҳамин давраи соли гузашта 128 адад кам гардида, дар ноҳияи шаҳри Панҷакент -173 (1210), ноҳияи Айнӣ -65 (266), Бобочон Ғафуров -23 адад (433 адад), шаҳри ноҳияи Деваштич -7 (217) , шаҳри Бӯстон -38 (71), ва ноҳияи Ҷаббор Расулов -687 (355) ададро ташкил дода, беҳтар гардидани таъминоти аҳолии ин шаҳру ноҳияҳоро бо манзили зист шаҳодат медиҳад.

Зиёдшавии шумораи мурочиати шаҳрвандон барои қитъаи замини наздиҳавлигӣ нисбати ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳри Исфара +50 (363 шумораи умумии мурочиат), Ашт +31 адад (131 адад), шаҳри Конибодом +17 (548), ноҳияи Зафаробод +149 (651), шаҳри Гулистон +40(201), шаҳри Истиклол +244 (343), ноҳияи Шахрестон +43 (495), Истаравшан -88 (240), ноҳияи Мастчоҳ -4 (209)ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ +108 (317) адад зиёд ба назар расида, барои беҳтар намудани таъминоти аҳолии ин шаҳру ноҳияҳо бо манзили зист андешидани чораҳои иловагӣ ба миён омадааст.

2.2. (2.2.1.) Рафти ҳалли масъалаҳои номгузории анъанавӣ бо татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ”

Гиромидошт ва ҳифзи забони тоҷикӣ чун забони давлатӣ, таъмини муносибатҳои ҳуқуқӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ иқтисодӣ ба хоҳири манфиатҳои миллӣ яке аз самтҳои муҳими фаъолияти Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ба шумор меравад.

Дар нух моҳи соли 2020 ҷаласаҳои Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тибқи нақша баргузор гардида, раванди фаъолияти Комиссия мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Ҷамчунин, дар назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят гурӯҳи кории доимоамалкунанда оид ба санҷиши рафти иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон” аз ҳисоби устодону олимони муассисаҳои таҳсилоти олии вилоят таъсис дода шуда, фаъолияти он барои амалӣ намудани ҳадафҳои қонуни мазкур равона гардидааст.

Ҷаласаи васеи Комиссияи вилоятӣ вобаста ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» санаи 22 январӣ соли 2020 бо иштироки раиси Комиссия, аъзои Комиссия ва гурӯҳи кории доимоамали мақомоти иҷроияи

ҳокимияти давлатии вилоят оид ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», муовинони раисони шаҳру ноҳияҳо баргузор карда шудааст. Дар чаласа фаъолияти Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор гирифта, вазифаҳои минбаъдаи Комиссия дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят матраҳ гардидаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон” амал намуда, дар ин муддат дар ноҳияи Айнӣ 2 шаҳрак, 1 деҳа, дар ноҳияи Бобоҷон Ғафуров номи 24 деҳаву маҳалла, дар шаҳри Бӯстон 81 кӯча, дар ноҳияи Деваштич 17 деҳа, шаҳри Истаравшан номи 2 кӯча, шаҳри Исфара 55 номи ҷамоату деҳа, кӯча, кух, дара, шохоб, пул дар мувофиқа бо Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иваз карда шуданд.

Дар ин раванд, ба истиснои шаҳру ноҳияҳои дар боло зикргардида, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии дигар шаҳру ноҳияҳои вилоят маълумотҳои дақиқ ва мушаххас оид ба номгузори пешниҳод накардаанд.

2.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

“Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”

2.3. (2.3.1.) Фаъолияти комиссия барои риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”

Дар раванди амалӣ намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» дар муассисаҳои таълимӣ пайваста байни ҷомеаҳои омӯзгорӣ, хонандагон ва волидайнӣ онҳо аз рӯи нақшаҳои корӣ корҳои таблиғотиву ташвиқотӣ хуб ба роҳ монда шуда, аз ҳисоби омӯзгорони пуртаҷриба дар байни аҳоли доир ба масъулияти падару модар корҳои фаҳмондадиҳӣ бурда шуданд.

Ҳайати комиссия оид ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» фаъолияти худро ба пешгирии қонуншиканӣ, худкушӣ ва дигар ҳодисаҳои номатлуб равона кардаанд.

Ҳамчунин, дар давраи ҳисоботӣ байни хонандагони муассисаҳои таълимӣ ва падару модарони онҳо бо иштироки намоёндагони мақомотҳои дахлдор чӣхати риоя ва татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”, пешгирии ҷиноятсодиркунию ҳуқуқвайронкунӣ, шомилшавӣ ба ҳизбу ҳаракатҳои террористӣ ифротгарӣ ва амсоли инҳо 1815 мулоқоту вохӯриҳои судманд доир гардидаанд.

Қинойтсодиркунӣ аз ҷониби ноболиғон нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар вилоят 14 адад кам гардида, 138 ҳодисаи даст ба қинойт задани ноболиғон ба қайд гирифта шудааст.

Зиёдшавии қинойт аз ҷониби ноболиғон дар шаҳру ноҳияҳои Мастчоҳ +17 адад, Панҷакент +2 адад, Зафаробод +1 адад, Исфара +3 адад ба назар расида, дар ноҳияи Деваштич 4 нафар, шаҳри Конибодом 3 нафар, шаҳри Истаравшан 3 нафар, шаҳри Исфара 2 нафар, шаҳри Хучанд, ноҳияҳои Айнӣ, Бобочон Ғафуров 1 нафарӣ ноболиғон даст ба худкушӣ задаанд, ки андешидани чораҳои заруриро барои иҷрои функцияҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо мутобиқи қонунгузори амалкунанда талаб менамояд.

2.4. (2.4.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” (банди 81 паём)

Роҷеъ ба татбиқи Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва "Дар бораи озодии вичдон ва иттиҳодияҳои динӣ" корҳои амалию ташкилӣ, тарғиботию ташвиқотӣ ва назоратию санҷишӣ ба иҷро расиданд.

Дар нух моҳи соли 2020 дар шаҳру ноҳияҳои вилоят ҳамагӣ 11133 маъракаи маросим (назар ба ҳамин давраи соли гузашта 5429 маъракаи кам), аз ҷумла 8745 тӯйи домодию арӯсӣ (нух моҳи соли 2119 маъракаи) 13512, 1602 маъракаи чил ва 786 маъракаи сол баргузор гардиданд. Маблағи харчи умумӣ барои баргузори ин чорабиниҳо 49,95 млн. сомониро ташкил дода (назар ба ҳамин давраи соли гузашта 35,435 млн. сомонӣ кам), хароҷоти миёна барои як маъракаи 4487 сомонӣ ба ҳисоб гирифта шудааст.

Хароҷоти аз ҳама баланд, барои баргузори як маъракаи ба ҳисоби миёна дар шаҳру ноҳияҳои Айнӣ 875,890 сомонӣ, Ашт 3.594.500 сомонӣ, Бӯстон 595.200 сомонӣ, Бобочон Ғафуров 9.272.080 сомонӣ, Гулистон 579.500 сомонӣ, Деваштич 4.014.176 сомонӣ, Зафаробод 1.282.887 сомонӣ, Истиклол 88000 сомонӣ, Истаравшан 3.125.600 сомонӣ, Исфара 3.417.200 сомонӣ, Конибодом 2.632.500 сомонӣ, Кӯҳистони Мастчоҳ 371.854 сомонӣ, Мастчоҳ 1.476.000 сомонӣ, Панҷакент 7.456.565 сомонӣ, Спитамен 2.911.300 сомонӣ, Хучанд 4.346.200 сомонӣ, Ҷаббор Расулов 2.602.082 сомонӣ, Шаҳристон 1.312.000 сомониро ташкил дода, омӯзиши сабабҳои фарқияти хароҷотҳои маъракаҳоро аз ҷониби мақомоти ваколатдор талаб менамояд

Баҳри пешгирии ҳолатҳои қонуншиканӣ аз ҷониби комиссияҳои муштарак давоми нух моҳи соли ҷорӣ 2526 рейд гузаронида шуда, 119 ҳолати вайрон намудани қонунгузори танзим ошкор карда шуда, нисбати шахсони қонун вайроннамуда ҷазои маъмурӣ татбиқ карда шуд.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Айнӣ 1 адад (- 2 адад), Ашт 5 адад (+1 адад), Бӯстон 6 адад (+5 адад), Бобочон Ғафуров 5 адад (-4 адад), Гулистон 2 адад (+1 адад), Деваштич 4 адад (-1 адад), Зафаробод 3 адад (+2 адад), Истиклол 2 адад (-1 адад), Истаравшан 19 адад (+6 адад), Исфара 18

адад (-10 адад), Конибодом 16 адад (+1 адад), Кӯҳистони Мастчоҳ 2 адад (-2 адад), Мастчоҳ 5 адад (-2 адад), Панҷакент 12 адад (+3 адад), Спитамен 3 адад (-5 адад), Хучанд 7 адад (-3 адад), Ҷаббор Расулов 6 адад (-2 адад), Шаҳристон 3 адад (0 адад) ба қайд гирифта шудааст.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он фаъолияти комиссияҳои доимиро ҷиҳати таъмини риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ҷоннок намуда, корҳои фаҳмондадиҳиро бо сокинон пурзӯр намоянд.

2.5. (2.5.1., 2.5.2.) Таъмини шафوفияти фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худфаъолияти шаҳрак ва деҳот

Бо мақсади татбиқи «Консепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар вилоят лоиҳаи «Автоматизатсиякунонии ҳуҷҷатгузорӣ дар сохторҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Суғд» амалӣ шуда истодааст, ки дар доираи он барномаи махсус ва системаи дохилӣ иборат аз 22 нуқта бо ду сервер насб гардид. Ҳамаи нуқтаҳо бо интернетӣ баландсуръат пайваست мебошанд.

Сомонаи расмӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят (www.sugd.tj) ва сомонаҳои расмӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Гулистон, Бӯстон, Спитамен, Конибодом, Бобочон Ғафуров, Ҷаббор Расулов, Истаравшан, Мастчоҳ, Ашт, Шаҳристон, Панҷакент, Истиклол, Исфара, Кӯҳистони Мастчоҳ, Айнӣ, Зафаробод ва Деваштич фаъолият доранд. Ҳамасола барои нигоҳдории сомонаи расмӣ дар буҷети шаҳру ноҳияҳо дар ҳаҷми 50,0 ҳазор сомонӣ маблағҳои мақсаднок пешбинӣ карда мешаванд.

Шумораи сомонаҳо нисбати шашмоҳаи якуми соли ҷорӣ бетағйир монда, айни замон дар вилоят 1 сомонаи вилоятӣ ва 18 сомонаи шаҳру ноҳияҳо фаъолият дорад.

Дар нух моҳи соли 2020 аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо барои паст намудани дараҷаи корношоямии воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ (компютерҳо) чораҳои зарурӣ андешида шуда, нисбат ба аввали соли 2020 дараҷаи корношоями онҳо паст гардидааст, аз ҷумла дар Истаравшан 18,7% (64 адад), ноҳияи Мастчоҳ 16% (25 адад), шаҳри Конибодом 15,6% (64 адад), ноҳияи Ашт 14,5% (48 адад), ноҳияи Зафаробод 14,2% (35 адад), Шаҳристон 14,2% (28 адад), шаҳри Гулистон 13,9% (79 адад), ноҳияи Бобочон Ғафуров 11,5% (138 адад), ноҳияи Ҷаббор Расулов 11,4% (35 адад), ноҳияи Айнӣ 11,1 % (72 адад), Кӯҳистони Мастчоҳ 9,6% (31 адад), ноҳияи Спитамен 9,7% (973 адад), ноҳияи Деваштич 8,5% (47 адад), шаҳри Исфара 6,8% (88 адад)-ро ташкил дода, барои самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳоти (ҷамоатҳо) шароит фароҳам оварда шудааст.

Илова ба ин, дараҷаи корношоями компютерҳо дар дастгоҳи раиси шаҳру ноҳияҳо, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳоти (ҷамоатҳо) - и

онҳо, дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 28,4% (116 адад), Истиклол 30,7% (26 адад), Панҷакент 24,4% (45 адад), нисбати аввали сол баланд гардида, барои таъмини самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ андешидани чораҳои заруриро талаб менамояд.

Дар давраи ҳисоботӣ барои пурра фаъолият намудани шабакаи интернет дар шуъбаю бахшҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Бобочон Ғафуров аз ҳисоби бучети маҳаллӣ 12,9 ҳазор сомонӣ маблағгузорӣ карда шуд.

Дастрасӣ ба интернет воситаи муҳими муомилот ва муошират ба ҳисоб рафта дар нӯҳ моҳи соли 2020 дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 45 нуқта/1 сомона, Айнӣ 23/1, Зафаробод 22/1, Кӯҳистони Мастҷоҳ 18/1, Гулистон 12/1, Истиклол 12/1, Спитамен 11/1, Истаравшан 10/1, Панҷакент 10/1, Деваштич 7/1, Конибодом 7/1, Ашт 3/1, Ҷаббор Расулов 9/1, Бӯстон 2/1, Шаҳристон 2/1, Мастҷоҳ 5/1, Исфара 1 ва Бобочон Ғафуров 23/2 нисбати шашмоҳаи аввали соли чорӣ бетағйир мондааст.

Натиҷаи таҳлил муайян намуд, ки рафти иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет» дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд, хусусан дар мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳоти он дар сатҳи нокифоя буда, пурзӯр намудани корҳо дар ин самт зарур мебошад.

2.6. (2.6.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи хизмати давлатӣ”

Давоми нӯҳ моҳи соли чорӣ ҷиҳати иҷрои талаботи моддаҳои 17 ва 18-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва тибқи муқаррароти банди 11-и Низомнома дар бораи тартиби гузаронидани озмун барои ишғоли мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ дар шаҳру ноҳияҳои Айнӣ, Бобочон Ғафуров, Спитамен 1 маротиба, Истиклол, Ашт, Исфара, Гулистон, Хучанд, Деваштич, Зафаробод, Панҷакент, Кӯҳистони Мастҷоҳ, 2 маротиба, Шаҳристон, Конибодом 3 маротиба, Бӯстон, Истаравшан 4 маротиба ва Ҷаббор Расулов 5 маротиба гузаронида шудааст, ки барои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мусоидат намуда, амалигардонии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» таъмин карда шуда, мутахассисони болаёқат ва соҳибхитос тариқи шаффофӣ мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатиро ишғол намуда, фаъолияти кории худро пеш бурда истодаанд.

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Мастҷоҳ доир ба гузаронидани озмун ва аттестатсия маълумот пешниҳод нагардидааст.

Дар асоси ҳисоботҳои пешниҳодгардида дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Ашт, Истиклол, Бӯстон, Бобочон Ғафуров, Зафаробод, Истаравшан, Кӯҳистони Мастҷоҳ аттестатсияи хизматчиёни давлатӣ гузаронида шуда,

дар дигар шахру ноҳияҳо тибқи тартиби муқарарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ аттестатсияи хизматчиёни давлатӣ ташкил ва баргузор карда мешавад.

3. Таъмини пешрафти устувори иқтисодӣ

Маълумот оид ба иҷрои даромад ва хароҷоти буҷет. 3.1. Таҳлили иҷрои қисми даромад ва хароҷоти буҷет, афзоиш/коҳиш нисбат ба давраи ҳисоботии соли гузашта; 3.2. Чораҷӯӣ ҷиҳати сифатнок таъмин намудани қисми даромади буҷети давлатӣ; 3.3. Мавҷудияти бақия аз рӯи намуди андозҳои пардохтнашуда ва қорҳои анҷомдодашуда дар самти коҳиш додани бақияҳо; 3.4. Мавҷудияти қарзи музди меҳнат; 3.5. Тамоюли афзоиш ё камшавии музди миёнаи меҳнат; 3.6. Чораҳои андешидашуда ҷиҳати дарёфти манбаҳои нави андозбандӣ.

3.1. Таҳлили иҷрои қисми даромад ва хароҷоти буҷет, афзоиш/коҳиш нисбат ба нақшаи пешбинишуда

Дар вилояти Суғд дар нух моҳи соли 2020 нақшаи даромади буҷети давлатӣ (бе назардошти андози иҷтимоӣ) ба андозаи 102,1% таъмин гардида, ба буҷет 1705,3 млн. сомонӣ ворид гардидааст, ки нисбат ба нақшаи тасдиқгардида 34,9 млн. сомонӣ сомонӣ зиёд мебошад.

Дар зиёд гардидани воридоти маблағ саҳми шаҳри Бӯстон +3,4 млн. сомонӣ (105,9%), шаҳри Истиклол + 617,2 ҳазор сомонӣ (105,5%), ноҳияи Кӯҳистони Мастҷоҳ +0,1 млн. сомонӣ (104,9%), ноҳияи Ашт +0,02 млн. сомонӣ (102,8%), шаҳри Панҷакент +7,4 млн. сомонӣ (102,4%), ноҳияи Спитамен +0,9 млн. сомонӣ (101,9%), шаҳри Гулистон +1,8 млн. сомонӣ (101,6%), ноҳияи Ҷаббор Расулов маблағи +0,04 млн. сомонӣ (100,1%), ноҳияи Деваштич +0,2 млн. сомонӣ (100,7%), шаҳри Хучанд +1,5 млн. сомонӣ (100,6%), ноҳияи Шаҳристон +170 ҳазор сомонӣ (100,2%), ноҳияи Бобочон Ғафуров +4,6 млн. сомонӣ (102,5%) назаррас буда, ин нишондиҳанда дар Мастҷоҳ +-0 (100,0 млн. сомонӣ), шаҳри Исфара +0,2 млн. сомонӣ (100,2%), ноҳияи Айнӣ +0,05 млн. сомонӣ (100,0%), ноҳияи Зафаробод (100,0%) ва шаҳри Истаравшан +0,7 млн. сомонӣ (100,4%) ташкил дода, барои фароҳам овардани шароит ба рушди иҷтимоӣ иқтисодии самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо таъмин карда шудааст.

Аз ҳисоби иҷро нагардидани нақшаи қисми даромади буҷет дар шаҳри Конибодом -1,9 млн. сомонӣ (98%) ба буҷети маҳаллӣ ворид нагардида, ба ташаккули буҷет таъсири манфии худро расонидааст.

3.2. Чораҷӯӣ ҷиҳати сифатнок таъмин намудани қисми даромади буҷети давлатӣ

Дар баробари иҷрои буҷет аз ҷониби шаҳру ноҳияҳои вилоят, пардохти нисбатан сусти намудҳои алоҳидаи андоз, дар шаҳри Хучанд андоз аз арзиши иловашуда 82,9%, дар ноҳияи Мастҷоҳ андоз аз Ҷоиди

88,0%, аксизи иҷтимоӣ 95,8%, дар шаҳри Истиклол андоз аз даромад 85,8%, андоз аз фоида 89,3%, дар шаҳри Гулистон андоз аз фоида 88,6%, шаҳри Исфара андоз аз фоида 88,3%, андоз аз арзиши иловашуда 98,9%, андоз барои захираҳои табиӣ 84,8%, ноҳияи Бобочон Ғафуров андоз аз фоида 58,1%, андози иҷтимоии буҷетӣ 76,8%, андози иҷтимоии ғайрибуҷетӣ 91,5%, ноҳияи Деваштич андоз аз даромад 92,1%, дар ноҳияи Зафаробод андоз аз даромад 90,6%, андози иҷтимоӣ 96,5%, андози иҷтимоии буҷетӣ 92,4%, дар шаҳри Истаравшан андоз аз фоида 81,2%, андози иҷтимоии буҷетӣ 93,8%, андози иҷтимоии ғайрибуҷетӣ 96,1%, андози иҷтимоии ғайрибуҷетӣ аз ҳисоби патент 87,1%, андоз барои захираҳои табиӣ 60,5%, дар шаҳри Конибодом аксизҳо 53%, аксизҳои буҷетӣ 83%, аксизҳои ғайрибуҷетӣ 97%, дар шаҳри Панҷакент андоз аз даромад 74,61%, андоз аз арзиши иловашуда 62,23%, аксизҳо, аз ҷумла буҷетӣ 93,40%, ғайрибуҷетӣ 96,48%, андози ғайрибуҷетӣ аз ҳисоби патент 95,84%, андоз барои захираҳои табиӣ 96,90% дар шаҳри Бӯстон андози даромад 94,3%, аксизҳои иҷтимоии буҷетӣ 81,5%, андози иҷтимоии ғайрибуҷетӣ 77,0%, дар ноҳияи Ҷаббор Расулов андоз аз даромад 98,3%, андози иҷтимоии ғайрибуҷетӣ 82,3%, дар ноҳияи Кӯҳистони Мастҷоҳ андоз барои захираҳои табиӣ 59,4% ва дар ноҳияи Ашт андоз аз арзиши иловашуда 39,0%, андози иҷтимоӣ 90,8%, андоз аз истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард 68,6%, андози иҷтимоии ғайрибуҷетӣ 90,9%, андози замин аз шахсони ҳуқуқӣ 89,4%, дар ноҳияи Шаҳристон андози даромад 91,2%, андози иҷтимоӣ буҷетӣ 93,7% , андоз иҷтимоии ғайрибуҷетӣ 94,8%, дар ноҳияи Айнӣ андоз аз арзиши иловашуда 68,8%, андоз аз истифодабарии роҳҳои автомобилгард 72,6% ба назар мерасанд, ки дар ташаккули босифати буҷет таъсири манфии худро расонида, бояд масъулин ҷиҳати ҳалли масъалаи мазкур тадбирҳо андешанд.

3.3. Мавҷудияти бақия аз рӯи намуди андозҳои пардохтнашуда ва корҳои анҷомдодашуда дар самти коҳиш додани бақияҳо

Ба ҳолати 1 сентябри соли 2020 дар вилоят 138,2 млн.сомонӣ бақияпулиҳои андоз мавҷуд буда, нисбат ба аввали сол 32,9 млн. сомонӣ зиёд гардидааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хучанд +7,2 млн.сомонӣ (25,6 млн.сомонӣ), Истаравшан +2,9 ҳазор сомонӣ (11,5 млн. сомонӣ), дар ноҳияи Ҷаббор Расулов +100,0 ҳаз. сомонӣ (5,2 млн. сомонӣ), дар ноҳияи Бобочон Ғафуров +38,1 млн. сомонӣ (40,2 млн.сомонӣ) ташкил додааст.

Камшавии бақияи андоз дар шаҳри Панҷакент -55,5 ҳаз.сомонӣ ташкил дода, ба 01.10.2020 сол 7,1 млн.сомонӣ боқӣ мондааст, дар ноҳияи Мастҷоҳ -+0 млн.сомонӣ (9,1 млн. сомонӣ), дар шаҳри Бӯстон - 573,2 ҳазор сомонӣ (3,9 млн. сомонӣ), дар ноҳияи Зафаробод -322,6 ҳаз.сомонӣ (9,5 млн.сомонӣ), дар ноҳияи Ашт -446,1 ҳаз.сомонӣ (2,6 млн.сомонӣ), дар шаҳри Истиклол -97,2 ҳаз.сомонӣ (0,7 млн.сомонӣ), дар ноҳияи Айнӣ -43,7 ҳаз.сомонӣ (0,35 млн.сомонӣ), дар ноҳияи

Деваштич -80,1 ҳаз.сомонӣ (1,2 млн.сомонӣ), дар шаҳри Конибодом - 51,6 ҳаз.сомонӣ (3,4 млн. сомонӣ), дар ноҳияи Шаҳристон -300 ҳаз.сомонӣ (1,4 млн.сомонӣ), дар шаҳри Гулистон -12,7 млн.сомонӣ (0,5 млн. сомонӣ), дар ноҳияи Спитамен -188,7 ҳаз.сомонӣ (3,5 млн.сомонӣ), дар шаҳри Истиклол -35,7 ҳазор сомонӣ (0,7 млн.сомонӣ), дар ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ -0,3 ҳаз.сомонӣ (193,7 млн. сомонӣ) ва дар шаҳри Исфара -0,2 млн.сомонӣ (9,6 млн.сомонӣ) ташкил додааст, ки натиҷаи чораҳои саривақтии андешидаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ва нозироти андоз мебошад.

Нишондиҳандаи баланди бақияи қарзи андоз дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Истаравшан, Бӯстон ва Бобочон Ғафуров ба назар мерасад, ки барои кам намудани он андешидани чораҳои иловагӣ ва пурзӯр намудани фаъолиятро дар якҷоягӣ бо нозироти андоз тақозо менамояд.

3.4. Мавҷудияти қарзи музди меҳнат

Ба ҳолати 1 октябри соли 2020 аз рӯи маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо қарздорӣ аз музди меҳнати кормандони бучетӣ вучуд надошта, аз дигар корхонаву ташкилот дар вилоят 21,0 млн. сомонӣ қарзи музди меҳнат мавҷуд мебошад, ки нисбат ба аввали соли 6,1 млн.сомонӣ зиёд мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ дар шаҳри Гулистон 11,7 млн. сомонӣ, шаҳри Исфара 2,5 млн. сомонӣ, ноҳияи Зафаробод 517,1 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Мастчоҳ 119,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Бобочон Ғафуров 81,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Ашт 500 ҳазор сомонӣ қарзи калони музди меҳнат мавҷуд мебошад, ки андешидани чораҳои иловагиро тақозо менамояд.

Қайд кардан ба маврид, ки қарзи калони музди меҳнат дар ҶСК “Комбинати маъдантозакунии Адрасмон”-и шаҳри Гулистон 11,6 млн.сомонӣ ба назар мерасад.

3.5. Тамоюли афзоиш ё камшавии музди миёнаи меҳнат

Музди миёнаи маош дар вилоят 1197,14 сомонино ташкил намудааст, ки нисбат ба аввали сол 23,14 сомонӣ зиёд мебошад.

Зиёдшавии музди миёнаи меҳнат дар Гулистон нисбат ба аввали сол музди миёнаи меҳнат +55,3 сомонӣ (2111,1 сомонӣ), шаҳри Истаравшан +53,43 (1105,83 сомонӣ), шаҳри Истиклол +6,5 сомонӣ (1004,5 сомонӣ), ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ +53,9 сомонӣ (799,0 сомонӣ), ноҳияи Ашт +31,52 (819,32 сомонӣ), ноҳияи Зафаробод +2,0 (825,7 сомонӣ), шаҳри Исфара +19,48 (980,98 сомонӣ), шаҳри Панҷакент +88,91 сомонӣ (1619,91 сомонӣ), ноҳияи Ҷаббор Расулов +162,64 сомонӣ (956,34 сомонӣ) ба назар расида, раванди мусбии рушди иҷтимоию иқтисодии ин шаҳру ноҳияҳоро инъикос менамояд.

Дар ноҳияи Мастчоҳ -75,53 (689,97 сомонӣ), ноҳияи Бобочон Ғафуров -70,93 сомонӣ (982,15 сомонӣ), ноҳияи Шаҳристон -9,87 сомонӣ (765,13 сомонӣ), шаҳри Хучанд -3,1 сомонӣ (1472,9 сомонӣ), ноҳияи Деваштич -23,54 (769,36 сомонӣ), шаҳри Конибодом -125,4 (927,0 сомонӣ),

ноҳияи Айнӣ -7 сомонӣ (1469,32 сомонӣ), шаҳри Бӯстон -378 сомонӣ (1108,9 сомонӣ) ва шаҳри Бӯстон -199,2 сомонӣ (1082,0 сомонӣ) кам гардидааст, ки таъсири манфии худро ба сатҳи зиндагии аҳолии шаҳр расондааст.

Нишондиҳандаи баланди музди миёнаи меҳнат дар шаҳрҳои Гулистон (2111,1 сомонӣ) ва Панҷакент (1619,91 сомонӣ) таъмин гардидааст.

Нишондиҳандаи пасти он дар ноҳияҳои Ашт (768,15 сомонӣ), Деваштич (769,36 сомонӣ), Шаҳристон (765,13 сомонӣ), Кӯҳистони Мастчоҳ (799,0 сомонӣ) ва Мастчоҳ (689,97 сомонӣ) ба назар мерасад, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин ноҳияҳоро зарур аст, ки доир ба мунтазам баланд бардоштани музди миёнаи меҳнат чораҳои муассир андешанд.

Вобаста ба музди миёнаи меҳнат аз ҷониби ноҳияи Спитамен маълумот пешниҳод гардидааст.

Мушкилиҳо: Бинобар ноҳияи аграрӣ будани Зафаробод воридоти андозҳо аз ҳисоби хоҷагиҳои кишоварзӣ вобастагӣ дошта, солҳои охир вазъи иҷроияи буҷети давлатӣ мушкил гардида истодааст. Соҳаи саноати ноҳия мавсимӣ буда, ҳиссаи корхонаҳои коркард дар ташаккули буҷет ночиз мебошад. Барои ҳалли масъалаҳои танқисии буҷет зарур аст, ки бо ҷалби сармояҳои хориҷӣ ва мустақим бунёди корхонаҳои саноатии доимамалкунанда доир ба коркарди нахи пахта ва маҳсулоти кишоварзӣ дар ҳудуди ноҳия мебошад.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои Гулистон, Исфара, Зафаробод, Бобоҷон Ғафуров ва Мастчоҳ дар ҳамкорӣ бо вазоратҳои молия, меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, федератсияи иттифоқҳои касабаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои бартараф намудани қарзи музди меҳнат чораҳои зарурӣ андешанд.

Пешниҳод: барои таъмини нақшаи даромади буҷети шаҳри Конибодом ва кам намудани бақияпулиҳои андоз дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Истаравшан, Бӯстон ва Бобоҷон Ғафуров дарёфти сарчашмаҳои иловагии андоз, баланд бардоштани иҷрои қарори маҷбуран ситонидани андозҳо дар якҷоягӣ бо нозироти андоз фаъолияти кориашонро пурзӯр намоянд.

4. Маълумот оид ба таъмини беҳбудии фазои сармоягузорӣ, рушди бахши хусусӣ ва мусоидат ба рушди соҳибкорӣ (бандҳои 2, 21-и паём)

4.1. Тамоюли каму зиёдшави шумораи соҳибкорон ва ҳиссаи соҳибкорон дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти шаҳру ноҳия, **4.2.** Ҷалби сармоягузориҳои хориҷӣ ва мустақим, **4.3.** Беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ, **4.4.** (4.5.) Дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ аз ҷумла, ҳамкориҳо бо Муассисаи давлатии “Фонди дастгирии соҳибкорӣ”, **4.6.** Рафти ҷалби сармоя ва ташкили инфрасохтор барои фаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодӣ

4.1. Тамоюли каму зиёдшави шумораи соҳибкорон ва ҳиссаи соҳибкорон дар ҳачми маҷмӯи маҳсулоти шаҳру ноҳия

Дар вилоят дар давраи ҳисоботӣ камшавии шумораи соҳибкорони инфиродӣ 110953 нафарро ба назар расида, нисбат ба аввали сол 6122 нафар кам гардидааст.

Аз ҷумла, шумораи соҳибкорони инфиродие, ки аз рӯи патент фаъолият мебаранд, ба 35894 нафар баробар шудааст, ки нисбат ба аввали соли 395 нафар зиёд мебошад.

Шумораи субъектони тибқи шаҳодатнома фаъолиятбаранда, аз ҷумла хоҷагиҳои деҳқонӣ дар давраи ҳисоботӣ 75059 ададро ташкил медиҳад, ки нисбат ба аввали сол 64102 адад зиёд мебошад.

Нишондиҳандаи баланди тамоюли зиёдшавии шумораи соҳибкорон дар нӯҳ моҳи соли 2020 нисбат ба аввали сол дар ноҳияи Спитамен 1032 нафар, шаҳри Конибодом 310 нафар, шаҳри Хучанд 127 нафар, ноҳияи Бобоҷон Ғафуров 491 нафар, ноҳияи Мастҷоҳ 104 нафар, шаҳри Истаравшан 157 нафар, ноҳияи Деваштич 2247 нафар, шаҳри Гулистон 179 нафар, ноҳияи Ҷаббор Расулов 140 нафар, ноҳияи Зафаробод 202 нафар, шаҳри Исфара 100 нафар, шаҳри Бӯстон 173 нафар ба назар расида, беҳбудии фазои соҳибкориро дар ин шаҳру ноҳияҳо инъикос менамояд

4.2. Ҷалби сармояи мустақим аз ҷумла сармояи хориҷӣ барои ташкили корхонаҳои хурду миёнаи истеҳсолӣ

Дар нӯҳ моҳи соли 2020 дар вилояти Суғд 18 лоиҳаҳои сармоягузорӣ ба маблағи 731,5 млн.сомонӣ татбиқ ёфта истодаанд, ки нисбат ба аввали сол 142,0 млн. сомонӣ зиёд аст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 14 лоиҳа ба маблағи 7,9 млн.доллари ИМА, Кӯҳистони Мастҷоҳ 18 лоиҳа (212,9 ҳазор сомонӣ), Исфара 8 лоиҳа (2,9 млн. доллари ИМА, Спитамен 4 лоиҳа (40,2 млн. сомонӣ), Бобоҷон Ғафуров 3 лоиҳа (37,5 млн. сомонӣ), Айнӣ 5 лоиҳа (6,1 млн доллари ИМА), Истиклол 10 лоиҳа (4,3 млн.сомонӣ), Панҷакент 8 лоиҳа (128,0 млн. сомонӣ), Истаравшан 7 лоиҳа (4,3 млн. доллари ИМА), Бӯстон 4 лоиҳа (2,9 млн.доллари ИМА), Мастҷоҳ 6 лоиҳа (3,3 млн. сомонӣ), Ашт 1 лоиҳа (0,5 млн. сомонӣ), Конибодом 5 лоиҳа (19,73 млн.доллари ИМА), Ҷаббор Расулов 6 лоиҳа (12,9 млн.доллари ИМА), Зафаробод 1 лоиҳа (3,4 млн. доллари ИМА), ва Гулистон 1 лоиҳа (149,9 млн. доллари ИМА) амалӣ гашта истодаанд, ки ба раванди рушди иҷтимоию иқтисодии шаҳру ноҳияҳои дар боло қайдгардида таъсири мусбӣ расонида истодааст.

Баҳри фароҳам овардани муҳити мусоиди инвеститсионӣ дар доираи ҷалби сармояи дохилию хориҷӣ корҳои муайян ба сомон расонида шуда, дар моҳҳои январ-июни соли 2020 ба иқтисодиёти вилоят ба маблағи 102,3 млн. доллари ИМА сармоягузорию ватанию хориҷӣ, аз ҷумла 84,5 млн.доллари сармояи хориҷӣ ва 17,8 млн.доллар сармояи дохилӣ ҷалб гардида, ки баробари 45,0 фоизи нишондиҳандаи мамин давраи соли 2019 мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ воридоти сармояи мустақим ба 36,2 млн. доллари ИМА ва ҳар гуна сармоягузориҳо ба 31,4 млн. доллари ИМА баробар шудааст.

4.3. Беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ

Дар нуҳмоҳаи соли 2020 дар шаҳри Хучанд дар якҷоягӣ бо Ассотсиатсияи соҳибкорони вилояти Суғд дар мавзӯи “Дастгирии соҳибкорӣ омили рушди иқтисодиёт” семинари омӯзишӣ гузаронида шуд, ки дар он 57 нафар намояндагони субъектҳои алоҳидаи соҳибкорӣ иштирок намуданд. Дар нақша аст, ки моҳи апрел дар мавзӯи “100 имтиёз барои рушди соҳибкории истеҳсоли” ва минбаъд пай дар пай ҳар моҳ дар мавзӯҳои марбут ба тиҷорат, омода намудани нақшаҳои тиҷоратӣ ва ғайра чорабиниҳои омӯзишӣ бо ҷалби соҳибкорон баргузор карда шавад.

Бояд хотиррасон намуд, ки соли сипаригашта низ дар ҳамбастагӣ бо Маркази таълимии “Таҷрибаи пешқадам дар бизнес ва молия”, Ассотсиатсияи соҳибкорони вилояти Суғд ва Ташкилоти байналхалқии GIZ (Олмон) дар мавзӯҳои “Банақшагирии тиҷорат ва сохтори нақшаи тиҷоратӣ”, “Расмиёти маъмурӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” инчунин, “Қонунҳои гумрук, андоз ва талаботи санитарияу эпидемиологӣ” баргузор гардида буд.

4.4. (4.5.) Дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ аз ҷумла, ҳамкорӣ бо муассисаи давлатии “Фонди дастгирии соҳибкорӣ”

Дар вилояти Суғд ҳаҷми умумии маблағгузориҳои қарзӣ нисбат ба аввали сол ба андозаи 17,1 фоиз зиёд шуда, дар моҳҳои январ-август соли 2020 ба 1790,1 млн. сомонӣ расонида шудааст.

Ҷоизи миёнавазни қарзҳои додашуда бо пули милли 25,99 ва бо асъори хориҷӣ 15,24 фоиз, ҷоизи миёнавазни ҷалби пасандозҳо бо пули милли 13,01 ва бо асъори хориҷӣ 3,98 фоизро ташкил медиҳад.

Дар давраи ҳисоботӣ нишондиҳандаи баланди дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ нисбат ба аввали сол дар ноҳияи Деваштич аз ҷониби ташкилотҳои қарздиҳӣ ва бонкҳо +4,9 млн. сомонӣ (34,7 млн. сомонӣ ҳамагӣ қарзӣ дода шуда), ноҳияи Шаҳристон +0,4 млн. сомонӣ (15,8 млн. сомонӣ), ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ +0,3 млн.сомонӣ (0,8 млн.сомонӣ), ноҳияи Айнӣ +49,9 млн. сомонӣ (52,7 млн. сомонӣ) зиёд гардида, аз мавҷуд будани соҳаҳои ҷолиби соҳибкорӣ, зиёд будани марказҳои хизматрасонии бонкиро нишон медиҳанд.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хучанд аз ҷониби ташкилотҳои қарздиҳӣ ва бонкҳо -116,3 млн. сомонӣ (155,8 млн. сомонӣ ҳамагӣ қарзӣ дода шуда), шаҳри Истаравшан -96,8 млн. сомонӣ (191,0 млн. сомонӣ), ноҳияи Зафаробод -14,7 млн. сомонӣ (34,2 млн. сомонӣ), ноҳияи Мастчоҳ -9,3 млн. сомонӣ (46,0 млн. сомонӣ) ва шаҳри Истиклол -0,3 млн. сомониро (1,1 млн. сомонӣ), шаҳри Конибодом -40,8 млн. сомонӣ (50,5 млн. сомонӣ), ноҳияи Бобочон Ғафуров -294,4 млн. сомонӣ (72,8 млн. сомонӣ), шаҳри Исфара -116 млн. сомонӣ (52,1 млн. сомонӣ), ноҳияи Ҷаббор Расулов -67,2 млн.сомонӣ (92,3 млн. сомонӣ), ноҳияи Спитамен -36,3 млн.сомонӣ (39,6 млн. сомонӣ), ноҳияи Ашт -25,9 млн.

сомонӣ (66,8 млн. сомонӣ), шаҳри Бӯстон -92,4 млн.сомонӣ (6,3 млн.сомонӣ), шаҳри Панҷакент -22,4 млн. сомонӣ (35,0 млн. сомонӣ), шаҳри Гулистон -9,2 млн. сомонӣ (0,69 млн. сомонӣ) нисбат ба аввали сол ба соҳибкорон қарзҳо кам дода шуда, дар фароҳам овардани шароит барои соҳибкорӣ андешидани чораҳои иловагиро талаб менамояд.

Шумораи ҷавонони соҳиби қарзи бонкӣ дар шаҳру ноҳияҳои Гулистон +6 (9 нафар), Айнӣ +9 (237 нафар), Зафаробод +192 (898 нафар), Ашт +703 (3139 нафар), Кӯҳистони Мастҷоҳ +4 (85 нафар) зиёд гашта, дар шаҳру ноҳияҳои Спитамен -1964 (317 нафар), Ҷаббор Расулов -2443 (5011 нафар), Бӯстон -2119 (89 нафар), Деваштич -1279 (498 нафар), Шаҳристон -464 (406 нафар), Мастҷоҳ -643 (1230 нафар), Истаравшан -3884 (3687 нафар), Исфара -545 (60 нафар), Хучанд -549 (1215 нафар), Ҷаббор Расулов -2443 (5011 нафар) ва ноҳияи Бобоҷон Ғафуров -1743 (208 нафар) шумораи ҷавонони соҳиби қарзи бонкӣ нисбат ба аввали соли 2020 кам гаштааст, ки омӯзиши сабаҳои ҳудро муайян менамояд.

4.6. Рафти ҷалби сармоя ва ташкили инфрасохтор барои фаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодӣ

Дар нӯҳ моҳи соли 2020 аз субъектҳои фаъолбудаи Минтақаи озоди иқтисодии “Суғд” 14 субъект ба маблағи 109 млн. 158 ҳазор сомонӣ маҳсулот, корҳои сохтмонӣ, савдо ва хизматрасонӣ иҷро карда шудааст. Дар ин давра истеҳсоли маҳсулот аз тарафи ҶДММ “Реал” ба маблағи 7581,0 ҳазор сомонӣ, ҶДММ “Равзана Пластик” 708,1 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КМ “Силкоат Бойя” 5866,3 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КМ “Стар Пласт” 3907,9 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КМ ТТ “Точпроф” 61441,9 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КФ “Фортуна Ко” 4270,6 ҳазор сомонӣ, ҶДММ “Точикполиэтилен” 2917,6 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КМ ТТ “Арча мебел” 4603,8 ҳазор сомонӣ, ҶДММ “Ариана металл пласт” 11151,2 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КМ ТТ “Афранг пластик” 6659,0 ҳазор сомонӣ, корҳои сохтмонӣ аз тарафи ҶДММ “Сохтмони идоракунии №1” 552,2 ҳазор сомонӣ, инчунин хизматрасониҳо аз тарафи МТҒ “Коллеҷи техникии шаҳри Хучанд” 2167,7 ҳазор сомонӣ, ҶДММ КФ “Дӯсти Амирхон” 800,0 ҳазор сомонӣ ва МДМ Минтақаи озоди иқтисодии “Суғд” ба маблағи 16,7 ҳазор сомониро дар бар мегирад.

Дар маҷмӯъ дар давраи ҳисоботӣ 4 намуд маҳсулотҳои саноатии рақобатпазир, ки аз ҷониби субъектҳои Минтақаи озоди иқтисодии “Суғд” аз қабилӣ рангҳои гуногун, ноқилҳои барқӣ ва профилҳои алюминӣ истеҳсол гардида, ба маблағи умумии 41 млн. 900 ҳазор сомонӣ берун аз кишвар содирот карда шудааст.

Мушкилиҳо: Дар шаҳри Бӯстон зарурияти ҷалби сармояи хориҷӣ барои таъминоти оби нӯшокии маҳаллаи Наврӯз ва Ҷамоати шаҳраки Палос-и шаҳри Бӯстон мавҷуд мебошад. Дар шаҳри Гулистон мушкилоти ҷалби сармоя барои татбиқи Лоихаи барқарорсозии системаи оби нӯшокии шаҳраки Адрасмон ба маблағи умумии 10 миллион сомонӣ ба

назар мерасад. Ҳамзамон дар шаҳри Гулистон зарурати ҷалби сармоя барои таъминоти оби нушокии минтақаи истироҳатии шаҳри Гулистон мавҷуд мебошад, ки заминагузори дастгирии соҳибкорӣ дар самти соҳаи сайёҳӣ ва истироҳату фароғат дар шаҳри Гулистон ва ҷалби сармоя ба бунёди бинову иншоотҳо ва инфрасохтори истироҳату сайёҳӣ мегардад. Дар ноҳияи Зафаробод қайд кардан ба маврид аст, ки фаъолияти соҳибкорӣ дар якҷанд соҳаҳои афзалиятнок ханӯз ба дараҷаи кофӣ ба роҳ монда нашудааст. Ноҳия бобати ривож додани корхонаҳои саноатии коркарди нахи пата, истеҳсоли матоъ, коркарди гӯшт, истеҳсоли консерва аз меваю сабзавот, хушк намудани пиёз, нигоҳдории меваю сабзавот, коркарди пӯсту пашм ва истеҳсоли маводи ниёзи мардум аз ин маҳсулотҳо имкониятҳои фаровон дошта баҳри ба кор андуختани ин захираҳо равона намудани сармоя аз ҷониби мақомотҳои дахлдори соҳа зарур аст.

Пешниҳод: Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он барои амалишавии ваколатҳои онҳо дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи дастгирии давлатии соҳибкорӣ” баланд бардоштани сатҳи касбият ва малакаи соҳибкорӣ, барои амалигардонии татбиқи лоиҳаҳои пешбинигардида мусоидат намуда, ҷиҳати мушкilotи онҳо, ҷалби сармоя ба минтақаи озоди иқтисодӣ ва ҳавасмандгардонии фаъолияти соҳибкориро тақвият бахшанд.

5. Маълумот оид ба рушди соҳаи саноат

Нишондоди пешакии рушди соҳаи саноат бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ: 5.1. Суръати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ, 5.2. Амалигардонии занҷираи “ашёи хом – истеҳсоли маҳсулоти ниҳой – бозори фуруш” бо мақсади рушди соҳаи саноат ва сиёсати мусоидат ба содирот ва воридотивазкунӣ дар минтақаҳои дахлдор (банди 20 паём); 5.3. Ҷалби сармояи мустақим, бунёди корхонаҳои истеҳсолии нав, ба кор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда, воридоти технологияҳои инноватсионӣ, зиёд намудани иқтидори истеҳсолии корхонаҳои мавҷуда ва ташкили ҷойҳои кории нав (банди 10 паём, аз 03.02.2020 с., №64 банди 8, сарҳати 2); 5.4. Рафти сохтмони корхонаҳои коркарди концентрати маъдан ва таъмини коркарди концентрати маъдан дар шаҳру ноҳияҳои дахлдор (КҲҶТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 8, сарҳати 4); 5.5. Ба коркард фаро гирифтани ашёи хоми маҳаллӣ ҷиҳати нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ ва ташкили коргоҳҳои хурди коркарди меваю сабзавот дар ноҳияҳои дурдаст (КҲҶТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 10, сарҳати 6); 5.6. Ҷараёни фаъолияти корхонаҳои дастии атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ;

5.1. Суръати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ

Дар давоми нӯх моҳи соли ҷорӣ ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар вилояти Суғд ба маблағи 10676,0 млн. сомонӣ расонида, нисбат ба

ҳамин давраи соли гузашта суръати афзоиш бо назардошти индекси нархҳо 118,0 фоиз таъмин гардидааст.

Нишондиҳандаҳои баланди суръати афзоишро ноҳияи Бобоҷон Ғафуров 170,2% (1552,7 млн. сомонӣ), ноҳияи Ашт 160,5% (140,0 млн. сомонӣ), ноҳияи Шаҳристон 158,2% (28,8 млн. сомонӣ), шаҳри Панҷакент 147,4% (3072,0 млн. сомонӣ), шаҳри Бӯстон 143,0% (402,7 млн. сомонӣ), ноҳияи Айнӣ 126,8% (874,1 млн. сомонӣ), шаҳри Исфара 96,1% (288,4 млн. сомонӣ), Деваштич 91,6% (56,3 млн. сомонӣ), ноҳияи Спитамен 91,4% (448,3 млн. сомонӣ), ноҳияи Ҷаббор Расулов 90,0% (207,9 млн. сомонӣ), ноҳияи Кӯҳистони Мастҷоҳ 85,7% (3,0 млн. сомонӣ), шаҳри Истаравшан 84,4% (440,9 млн. сомонӣ) ва Хучанд 81,1% (1047,5 млн. сомонӣ) таъмин намудаанд, ки дар инкишофи рушди устувори саноат дар шакли индустриалӣ-аграрӣ замина гузошта шуда истодааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои Гулистон 70,3% (1674,3 млн. сомонӣ), Истиклол 67,2% (15,3 млн. сомонӣ), шаҳри Конибодом 63,1% (195,8 млн. сомонӣ), Мастҷоҳ 51% (124,2 млн. сомонӣ) ва ноҳияи Зафаробод 43,4% (94,0 млн. сомонӣ) суръати афзоишро нисбат ба аввали сол кам ва намуданд, ки таъсири манфӣ ба рушди саноат мерасонад.

Дар ин давра таваҷҷуҳи асосӣ ба истеҳсоли маҳсулоти воридотивазкунанда ва ба содирот нигаронидашуда равона карда шуд. Нисбат ба ҳамин давраи соли 2019 суръати афзоиши истеҳсоли ресмони пахтагин 126,3 фоиз ва газвори пахтагини тайёр 122,2 фоиз таъмин гардида, дар маҷмӯъ бо назардошти эҳтиёҷоти худӣ 2619,9 тонна калоба ва 515,4 ҳазор метри мураббаъ газвори пахтагин истеҳсол карда шудааст. Истеҳсоли маҳсулоти хӯроквории ивазкунандаи воридот сол аз сол тавсеа ёфта, дар 9 моҳи соли 2020 ба миқдори 388,1 ҳазор тонна орд ва 3295,3 тонна равғани растанӣ истеҳсол шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта мутаносибан 2,0 ва 1,2 баробар зиёд аст.

Маводи асосии сохтмонӣ, аз қабилӣ қубурҳои металлӣ ба миқдори 22700,0 тонна, рехтаи пӯлодӣ 3622,9 тонна, мех 347,7 тонна, маҳсулоти кабелӣ 353,2 тонна, бомпӯшҳои оҳанӣ 55372,0 метри тӯлонӣ, профилҳои алюминӣ барои дару тирезаҳо 2584,8 тонна, профилҳои пластикӣ 918,2 тонна, шланги ПВХ 1014,0 ҳазор метри тӯлонӣ, халтаҳои полипропиленӣ барои бандубасти маҳсулоти корхонаҳо 36,2 млн. дона, халтаҳои полиэтиленӣ 516,5 тонна, маҳсулоти пластмассагӣ 6,4 млн. дона ва зарфҳои шишагин 12,2 млн. дона истеҳсол гардида, суръати афзоиш мутаносибан 116,6, 128,2, 8,3 баробар, 164,7, 5,0 баробар, 106,6, 196,7, 2,9 баробар, 134,2, 114,9, 142,9 ва 137,7 фоизро ташкил намудааст.

5.2. Амалигардонии занҷираи “ашёи хом – истеҳсоли маҳсулоти ниҳой – бозори фурӯш” бо мақсади рушди соҳаи саноат ва сиёсати мусоидат ба содирот ва воридотивазкунӣ дар минтақаҳои дахлдор (банди 20 паём)

Нишондиҳандаи манфии содирот асосан аз ҳисоби кам шудани содироти маъдану концентрат ва семент ба миён омадааст. Ҳаҷми содироти маъдан дар 9 моҳи соли равон ба 113,5 млн. доллари ИМА баробар шуда,

дар маҷмӯъ 150363 тонна маъдан ва концентрат содирот шудааст, ки нисбат ба соли қаблӣ 33343 тонна ба маблағи 59,2 млн. доллар кам мебошад.

Давоми 9 моҳи соли равон ба миқдори 471925 тонна семент ба маблағи 22,2 млн. доллари ИМА содирот шудааст, ки нисбати ҳамин давраи соли сипаригашта 99303 тонна ва ба маблағи 3,4 млн. доллари ИМА кам аст. Содироти семент асосан ба Ҷумҳуриҳои Ўзбекистон, Қазоқистон ва Қирғизистон ба роҳ монда шуда, чиҳати дарёфти бозорҳои нави фуруш қорбарӣ рафта истодааст.

Амалӣ намудани барномаҳои азнавмусаллаҳшавии техникӣ имкон фароҳам овард, ки ҶСК «Қолинҳои Қайроққум» дар давраи ҳисоботӣ ба миқдори 945,2 ҳазор метри мураббаъ маҳсулоти қолинию тафтенгӣ ва 845,5 тонна риштаи полипропиленӣ истеҳсол намояд. Инчунин, аз тарафи ширкати ватании ҶДММ «Саҳо и К» ба маблағи 6,0 миллион сомонӣ корхонаи қорқарди қоғаз, аз тарафи ҶДММ «Мурғи аълосифат» ба маблағи 10,0 миллион сомонӣ ва корхонаи ҶДММ «Хизир Назар» истеҳсоли тахтаҳои азбестӣ бо 15 ҷойи қорӣ нав сохта ба истифода дода шудааст.

Дар ин давраи ҳисоботӣ ба маблағи 12,3 млн. доллари ИМА 794 тонна либосворӣ ба бозори қоричӣ бароварда шуда, афзоиш нисбат ба соли қаблӣ мутаносибан 1,3 млн. доллари ИМА ва 12 тонна ба ҳисоб қорифта шудааст. Илова бар ин, ба маблағи 2,9 млн. доллари ИМА 1466 тонна қалобаи пахтагин содирот шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли қаблӣ 681 тонна ва ба маблағи 1,04 млн. доллар зиёд аст. Содироти наҳи пахта нисбати соли пешин 3453 тонна ба маблағи 668,2 ҳазор доллари ИМА афзоиш ёфта, ҳамагӣ 20033 тонна наҳи пахта ба маблағи 26,7 млн. доллар содирот шудааст.

Дар нуҳмоҳаи соли 2020 дар ноҳияи Бобочон Ғафуров ба маблағи 133,9 млн. доллари ИМА маҳсулот содирот қарда шудааст. Тибқи маълумоти қумруқи «Хучанд» дар давраи ҳисоботӣ ба миқдори 625,0 тонна наҳи пахта ба маблағи 874,6 ҳазор доллар, 554,0 тонна маҳсулотҳои қишоварзӣ ба маблағи 207,4 ҳазор доллар, 88,0 тонна қалобаи пахтагӣ ба маблағи 169,2 ҳазор доллар, 794,0 тонна либосворӣ ба маблағи 12,3 млн. доллар, 134,6 ҳазор тонна маъдан ва концентрат ба маблағи 100,3 млн. доллар, 373,0 тонна қарм ба маблағи 259,4 ҳазор доллар содирот қарда шудааст.

Дар ин давра бо мақсади таъмини амнияти озуқаворӣ аз қониби қорхонаҳои саноатӣ ва соҳибқорон 63 ҳазору 582 тонна орд ё худ 133,9 фоиз, 20 ҳазору 962 тонна сабӯс ё 128,4 фоиз, 137,3 тонна равиани растанӣ ё худ 80,3 фоиз, 20918 декалитр оби маъданӣ ё худ 106,4 фоиз, 404,9 ҳазор қутии шартии қонсерваҳо ё худ 167,0 фоиз, 26 ҳазору 698 декалитр нӯшоқиҳои бепирт ё худ 89,3 фоиз, 116,1 тонна маҳсулоти қаннодӣ ё худ 109,5 фоиз, 3622 тонна рехтаи пулодӣ ё худ 128,2 фоиз, 2,4 км қубурҳои азбестӣ ё худ 29,4 фоиз, 84 ҳазору 754 метр қубурҳои пластикӣ ё худ 642,6 фоиз, 592 тонна арматурайи сохтмонӣ ё худ 23,2 фоиз, 31 млн. 860 ҳазор дона қалтаҳои полипропеленӣ ё худ 118,0 фоиз, 2 млн. 695 ҳазор дона қоқиши ташноб, 338,4 тонна мех, 470,3 ҳазор дона ниқоби тиббӣ, 16,7 ҳазор

дона маҳлул барои беҳдошти шахсӣ истехсол карда шуд, ки маҳсулотҳои истехсолгардида ҳамчун маҳсулотҳои воридотивазкунанда ба ҳисоб меравад.

Корҳои анҷомдодаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳрҳои Бӯстон, Гулистон ва ноҳияи Бобочон Ғафуров ба рушди соҳаи саноат мусоидат намуда, ташкили ҷойҳои нави корӣ, зиёд гардидани пардохтҳо ба бучет ва боздоштани хориҷшавии асъор аз ҷумҳурӣ мусоидат намудааст.

5.3. Ҷалби сармояи мустақим, бунёди корхонаҳои истехсолии нав, ба кор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда, воридоти технологияҳои инноватсионӣ, зиёд намудани иқтидори истехсолии корхонаҳои мавҷуда ва ташкили ҷойҳои кории нав (банди 10 паём, аз 03.02.2020 с., №64 банди 8, сарҳати 2);

Дар давраи ҳисоботӣ аз 657 корхонаи саноатӣ 564 корхона ё 85,8 фоиз фаъолият намуда, 93 корхона ё 14,2 фоиз фаъолият накарданд.

Сабабҳои фаъолият накардани ақибмонии корхонаҳои саноатӣ паҳншавии COVID-19, нарасидани ашёи хому маблағҳои гардишӣ, фарсуда гаштани таҷҳизоти технологӣ, маҳдуд шудани бозорҳои анъанавии фурӯши маҳсулот, ба рақобат тобовар набудани маҳсулоти истехсолшуда мебошанд.

Дар нух моҳи соли 2020 дар миқёси вилоят 73 корхонаву коргоҳҳои нав бо 1085 ҷойҳои нави корӣ ба фаъолият шурӯъ намуда, корхонаҳои навтаъсис асосан корхонаҳои соҳаи саноати истехсоли масолеҳи сохтмон, хӯрокворӣ ва сабукро дарбар гирифта, барои таъмини бозори дохилӣ бо маҳсулоти истехсоли ватанӣ ва воридотивазкунанда мусоидат намуданд.

Дар нух моҳи соли ҷорӣ дар шаҳри Хучанд 10 адад корхонаҳои истехсолии нав бо назардошти соҳибкорони инфиродӣ, аз ҷумла: ҶДММ филиали ширкати “Хантана Канада ИНК”, “Афранг пластик”, “Хучанд Агро”, “Афиф”, “Ифтихор ва ширкат”, “Асил”, соҳибкорони инфиродии “Акбаров Ф”, “Ҳакимзода С.”, “Мадаминов С” ва “Умаров Х” бо истифода аз технологияҳои инноватсионӣ ва иқтидори истехсолии маҳсулотҳои ҳархела дар як сол таъсис дода шудааст.

Инчунин аз тарафи ҷамъиятҳои дорои масъулияти маҳдуди “Арча-мебел”, “Ариана металл пласт”, “Кабири Хучанд”, таҷҳизотҳои технологияи истехсоли ширкатҳои пешрафти Аврупо аз қабилӣ “Интермик” (Полша), “КОМПО” (Белоруссия), “ПОЛИКЛИП” (Олмон), “МАТИМЕКС” (Австрия), “Афранг пластик” (Туркия), филиали ширкати “Хантана Канада ИНК” (Канада) технологияҳои инноватсионӣ ворид карда шуда, таҷҳизонида шуданд.

Баҳри таъсиси ҷойҳои нави корӣ ҷораҳои андешидашуда собит менамояд, ки аз ҳисоби корхонаҳои нав 299 нафар шаҳрвандон бо ҷойи корӣ таъмин гардиданд.

5.4. Рафти сохтмони корхонаҳои коркарди концентрати маъдан ва таъмини коркарди концентрати маъдан дар шаҳру ноҳияҳои дахлдор (ҚХҚТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 8, сарҳати 4);

Дар ноҳияи Айнӣ дар давраи ҳисоботӣ ҷиҳати амалигардони занҷираи ашёи хом истеҳсоли маҳсулоти ниҳоӣ- бозори фурӯш бо мақсади рушди соҳаи саноат ва сиёсати мусоидат ба содирот ва воридотивазкунанда зиёда аз он 125,93 тонна метали симоб истеҳсол гардид.

Дар шаҳри Истиклол дар давраи ҳисоботӣ аз ҷониби ҚДММ “Нуқрафарм” 3370 тонна концентрати нуқрадор истеҳсол карда шуд, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 2350 тонна кам мебошад.

5.5. Ба коркард фаро гирифтани ашёи хоми маҳаллӣ ҷиҳати нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ ва ташкили коргоҳҳои хурди коркарди меваю сабзавот дар ноҳияҳои дурдаст (ҚХҚТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 10, сарҳати 6);

Дар вилоят фаъолияти 6 корхонаю коргоҳи пойафзолдӯзӣ ба роҳ монда, дар моҳҳои январ-сентябри соли ҷорӣ истеҳсоли пойафзол ба 95,1 ҳазор ҷуфт расонида шудааст. Илова бар ин, аз ҷониби 2 корхонаи коркарди пӯст 187,2 ҳазор дона пӯст коркард шудааст.

Дар нуҳмоҳаи соли ҷорӣ дар вилоят 42 корхонаи пахтадозакунӣ фаъолият бурда, 13659,3 ҳазор тонна нахи пахта ва 19004,3 ҳазор тонна чигит истеҳсол намудаанд.

Тибқи маълумоти оморӣ дар ҚДММ “Ҷавонӣ” дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ 641,1 тонна пахта коркард карда, ба маблағи 92,4 млн. сомонӣ маҳсулоти дӯзандагӣ истеҳсол карда шуда, ба маблағи 81,5 млн. сомонӣ маҳсулот содирот карда шудааст, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли сипаригашта мутаносибан, 10,7 дар сад, 49,9 дар сад ва 86,1 дар сад афзоиш ёфтааст.

Дар ҚДММ “Сатн” дар ин давра 493,0 тонна нахи пахта коркард карда шуда, ба маблағи 65,5 млн. сомонӣ маҳсулоти дӯзандагӣ истеҳсол карда, ба маблағи 59,7 млн. сомонӣ содирот карда шудааст.

Дар моҳҳои январ-сентябри соли 2020 ба корхонаҳо 3067,1 тонна нахи пахта ворид гардида, 2619,8 тонна, аз ҷумла барои эҳтиёҷоти худӣ 1048,2 тонна ришта истеҳсол карда шудааст.

Дар ноҳияи Бобочон Ғафуров корхонаи коркарди маҳсулоти ширӣ ҚДММ “Афзали Суғд” фаъолият намуда истода, дар давраи ҳисоботӣ корхонаи мазкур ба миқдори 1755,5 тонна ё ба маблағи наздик 4790,5 ҳазор сомонӣ маҳсулотҳои ширӣ аз ҷумла, қаймоқ, творог, ҷурғот ва панир истеҳсол намудааст. Айнӣ ҳол дар ноҳия 2 адад корхонаҳои истеҳсоли нӯшокиҳои ташнашिकан аз он ҷумла, ҚДММ “Зода” ва ҚДММ “Ширкати Баҳор” фаъолият намуда, дар давраи ҳисоботӣ ба миқдори 766,31 декалитр ба маблағи 140,0 ҳазор сомонӣ нӯшокиҳои ташнашикан истеҳсол намудааст.

Бобати ба роҳ мондани коркарди ҳарчи бештари меваю сабзавот, истеҳсоли консерваҳо дар ҷамоати шаҳраки Палоси шаҳри Бӯстон корхонаи ҚДММ “Шарбати мева” тӯли 5 сол аст, ки баҳри таъмини

бозори дохилӣ бо чунин намуди маҳсулот фаъолият бурда истодааст. Корхонаи номбурда дар давоми нух моҳи соли 2020 - 404,9 ҳазор қутии шартӣ консервахои меваю сабзавот, 1345,5 декалитр обҳои маъданӣ ва 6428,7 декалитр нӯшоқиҳои биспирт ба маблағи 487,5 ҳазор сомонӣ истеҳсол карда шуд.

5.6. Чараҳои фаъолияти корхонаҳои дастии атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ

Бо мақсади иҷрои ҳадафҳои асосии “Барномаи рушди қолинбофӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2014-2020” таъмини пурраи бозори истеъмолии ватанӣ бо маҳсулоти қолинӣ, зиёд намудани ҳаҷми маҳсулоти содиротӣ, қолинбофон бо ҷалби сармояи хориҷӣ ба истеҳсолот то имрӯз ба адад дастгоҳи бофандагии муосир, таҷҳизоти маҳсуси истеҳсоли риштаи полипропилени давлати Олмон ва таҷҳизоти маҳсуси мустаҳкамсозии ришта аз давлати Франсия барои истеҳсоли қолинҳо ворид намуданд. Имрӯзҳо бо дарназардошти воридоти таҷҳизотҳои замонавии пешқадам дар ҶСК “Қолинҳои Қайроққум” истеҳсоли қолинҳои рақобатпазир ва ба содирот нигаронидашуда тадриҷан беҳтар гардид. Ҳамзамон, истеҳсоли наҳе, ки ҳамчун ашёи хоми асосӣ барои истеҳсоли қолин истифода бурда мешуд дар дохили кишвар ба роҳ монда шуд.

Дар давраи ҳисоботӣ гилембофон 189 адад гилеми дастӣ истеҳсол намуданд, ки ин нишондиҳанда мувофиқи маълумотҳои оморӣ 100 фоизро ташкил додааст. Инчунин дар ин давра ба маблағи 2895,3 ҳазор сомонӣ маҳсулотҳои дӯзандагӣ истеҳсол карда шудааст, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 109,2% ё ки 244.2 ҳазор сомонӣ зиёд мебошад.

Бахшида ба Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ дар давоми солҳои 2018 – 2019 ва нух моҳи соли 2020-ум ду коргоҳи дӯзандагӣ бо 16 ҷойҳои нави корӣ, 8 дӯкони дӯзандагӣ бо 20 ҷои кории нав бо ҷалби бонувони ҳунарманд аз тарафи соҳибкорони маҳаллӣ таъсис дода шуд, ки бо духти либосҳои мактабӣ ва миллӣ машғул мебошанд.

Дар шаҳр ҷамъияти саҳҳомии кушодаи “Равшан” фаъолияти мунтазами истеҳсолӣ дорад, ки дар корхонаи мазкур сеҳи дӯзандагӣ (бо 20 ҷои корӣ) фаъолият мебарад. Инчунин маркази атласу адрасбофии шаҳраки Сирдарё барои касбомӯзии бонувону духтарон бо мошинҳои дарздӯзӣ мучаҳҳаз гардонидани шудааст.

Дар соли 2020 корбарӣ дар самти бунёди корхонаву коргоҳҳои дӯзандагӣ, аз ҷумла либоси мактабӣ идома дода шуда, давоми нух моҳи соли ҷорӣ 9 коргоҳи нави дӯзандагӣ бо 236 ҷойи нави корӣ таъсис дода шуд. Аз ҷумла дар шаҳру ноҳияҳои Истаравшан 3 адад, Хучанд 2 адад, Ашт, Бӯстон, Бобочон Ғафуров ва Конибодом 1 адади коргоҳ таъсис дода шуд.

Тибқи маълумоти оморӣ давоми 9 моҳи соли равон дар корхонаву коргоҳҳои дӯзандагии вилоят ба маблағи умумии 162,2 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол шуда, суръати афзоиш 113,8 фоизро ташкил намудааст.

Барои дар соли таҳсили 2020-2021 бо сару либоси мактабӣ таъмин намудани муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои вилоят дӯхтани 280527

либоси мактабӣ ба нақша гирифта шуда, давоми 9 моҳи соли қорӣ 282290 либоси мактабӣ дӯхта шудааст, ки баробари 100,6 фоизи нақша мебошад.

Дар шаҳри Бӯстон ду адад маркази таълимии истеҳсолии атласу адрасбофӣ дар оғози соли 2017 ташкил карда шудааст, ки 1 адад дар Ҷамоати шаҳраки Палос ва як адад дар ҳудуди шаҳр фаъолият намуда истодааст. Инчунин дар сеҳи дӯзандагии атласу адрасбофии КВД «Фулузоти Нодирӣ Тоҷикистон» 6 адад дастгоҳҳои атласу адрасбофӣ мавҷуд буда, занҳои хонашин бо қойи қорӣ қалб карда шудааст. Дар сеҳи дӯзандагии Ҷамоати шаҳраки Палос 5 адад дастгоҳҳои атласу адрасбофӣ мавҷуд буда, 8 нафар занҳои хонашини ҷамоат фаъолият намуда истодаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар шаҳри Хучанд аз тарафи корхонаҳои дӯзандагӣ ба маблағи 130.4 млн. сомонӣ, аз тарафи корхонаву сеҳҳои атласу адрасбофӣ ба миқдори 43,4 ҳазор метри мураббаъ матои адрас истеҳсол карда шудааст. Маҳсулоти истеҳсолшуда ба меъёрҳои стандартӣ мутобиқ буда, онҳо бо ашёи хоми маҳаллӣ истеҳсол шуда истодаанд.

Илова бар ин, дар ин давра аз тарафи корхонаҳои дӯзандагӣ ба маблағи 4764,5 ҳазор сомонӣ либоси бачагона истеҳсол карда шудааст.

Мушкилиҳо: дар ноҳияи Зафаробод 1. Баланд будани андозбандии корхонаҳои саноатӣ, ки маҳз бо ҳамин сабаб дар корхонаҳои истеҳсолӣ пинҳонкунии ҳаҷми истеҳсол вучуд дорад. 2. Набудани захираҳои лозимии молиявӣ барои гузаронидани таъмир ва азнавсозии истеҳсолот. 3. Ҳаҷми нокифояи сармоягузори бевосита ва мустақим. 4. Сатҳи пасти мененҷмент, набудани системаи ҳозиразамони маркетинг. Роҳи ҳалли мушкилотҳо: 1. Соддакунӣ ва кам намудани намудҳои андозбандӣ дар корхонаҳои истеҳсолӣ таъсиси корхонаҳои қорқарди маҳсулоти кишоварзӣ бо истифодабарии технологияҳои пешқадам. 2. Ташкили корхонаҳои хурди истеҳсоли орд, ҳасиб ва қорқарди меваю сабзавот. 3. Бунёди корхонаи қорқарди пашму пӯст. 4. Дуруст ба роҳ мондани сиёсати кадрӣ ҳангоми интиҳоби мутахассисони соҳа. 5. Маҳдуд кардани воридоти маҳсулотҳои насочӣ аз хориҷи кишвар бо мақсади дастгирии фабрикаи қӯроббарории ноҳия. 6. Қалби сармояи дохилию хориҷӣ. 7. Тараққӣ додани системаи сертификатсиякунонии истеҳсолот ва маҳсулот. 8. Ба роҳ мондани истеҳсол ва содироти маҳсулоти тайёр аз пахта.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он дар ҳамқорӣ бо Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ба фаъолият оғоз намудани корхонаҳои нави банақшагирифта ва ба қор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда фаъолиятро пурзӯр намуда қиҳати баланд бардоштани истеҳсолот ва таъмини ҳадафи қоруми стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба саноатикунони мамлакат қорҳои мушаххас амалӣ намоянд.

6. Маълумот оид ба рушди энергетика

Нишондоди пешакии рушди соҳаи энергетика бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 6.1. Бунёди иқтидорҳо ва шабакаҳои нави барқӣ, таҷдиду барқарорсозии шабакаҳои мавҷуда, аз ҷумла ҳолати истифодаи нерӯгоҳҳои хурди барқӣ 6.2. Рафти пардохти маблағи ҳаққи қувваи барқ ва мавҷудияти бақияи қарзи истифодаи қувваи барқ, 6.3. Ҷорӣ намудани низоми муосири назорату баҳисобгирӣ (ҳисобкунакҳои электронӣ) ва коҳиш додани талафоти нерӯи барқ ва истифодаи технологияи каммасраф

6.1. Бунёди иқтидорҳо ва шабакаҳои нави барқӣ, таҷдиду барқарорсозии шабакаҳои мавҷуда, аз ҷумла ҳолати истифодаи нерӯгоҳҳои хурди барқӣ

Дар давраи ҳисоботӣ аз тарафи шабакаҳои барқи Истаравшан зеристгоҳи барқии 110/10 кВт бо иқтидори 6300 кВт дар Ҷамоати деҳоти “Сабристон” сохта ба истифода дода шуд, ки сабабгори боз ҳам беҳтар ва хубтар намудани сифати барқ гардид.

Аз ҷониби шабакаҳои барқии ноҳияи Мастчоҳ дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ дар маҳалҳои навбунёди ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия 4 адад трансформатори иқтидорҳояшон мухталиф насб гардида, 1250 адад ҳисобкунакҳои индуксионӣ ба ҳисобкунакҳои электронӣ иваз карда шуданд.

Дар нуҳ моҳи соли ҷорӣ дар ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ 1 адад трансформатори 250 Кв дар маҳаллаи Ғудоки деҳаи Мадрушкат ворид карда шуда, хатти асосии минтақаи барқи ноҳия дар масофаи 1,7 км таъмир ва изолляторҳои симчубҳо ба миқдори 68 дона иваз карда шуданд.

Дар давраи ҳисоботӣ бо дастгирии ШСХК “Барқи Тоҷик” ва бо ҳамкорӣ бо соҳибкорон дар шаҳри Исфара ва ҷамоатҳои он 7 адад истгоҳҳои трансформатори 10/0,4 кВ-и тавоногиашон гуногун насб карда ба истифода дода шудаанд.

Дар шаҳри Панҷакент ва ноҳияи Айнӣ 2 адади нерӯгоҳи хурди барқӣ фаъолият намуда, дар ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ низ, 2 адад нерӯгоҳи хурди барқӣ бо иқтидори 2412,1 кВт соат фаъолият намуда, барои таъмини қисми муайяни аҳолии ноҳия бо барқи доимӣ саҳмгузор мебошад.

Барои боз ҳам беҳтар намудани вазъи барқтаъминкунӣ дар шаҳри Хучанд дар шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ 7 адад истгоҳи трансформатори иқтидори 2340кВт ба шабакаи тақсимотӣ пайваست карда шуда, 2 км хатти кабели баландшиддат ва 0,484 км хатти кабели 0,4 кВт сохта ба истифода дода шуд.

6.2. Рафти пардохти маблағи ҳаққи қувваи барқ ва мавҷудияти бақияи қарзи истифодаи қувваи барқ

Дар нуҳ моҳи соли 2020 дар вилоят қарзи умумии истифодаи қувваи барқ ба 531,0 млн. сомонӣ расидааст, ки нисбат ба аввали сол +98,2 млн. сомонӣ зиёд мебошад. Аз ҷумла, аз ҷониби аҳоли қарз ба

маблағи 93,8 млн. сомонӣ буда, нисбат ба аввали соли чорӣ 9,8 млн. сомонӣ зиёд мебошад.

Аз ҳисоби зиёдшавии қарзи истифодаи қувваи барқ нисбат ба аввали соли 2020 дар ноҳияи Зафаробод +21,2 млн. сомонӣ (ҳамагӣ қарз 76,6 млн.сомонӣ), ноҳияи Ашт +14,5 млн. сомонӣ (49,7 млн. сомонӣ), ноҳияи Бобочон Ғафуров +14,0 млн. сомонӣ (59,7 млн.сомонӣ), ноҳияи Мастчоҳ +11,8 млн. сомонӣ (59,3 млн. сомонӣ), Панҷакент +10 млн. сомонӣ (38,5 млн. сомонӣ), шаҳри Исфара +5,2 млн. сомонӣ (38,1 млн. сомонӣ), ноҳияи Спитамен +3,6 млн.сомонӣ (16,4 млн.сомонӣ), шаҳри Гулистон +3,1 млн.сомонӣ (33,7 млн. сомонӣ), шаҳри Конибодом +3,1 млн. сомонӣ (26,0 млн. сомонӣ), ноҳияи Айнӣ +3,5 млн. сомонӣ (19,8 млн. сомонӣ), ноҳияи Деваштич +2,8 млн. сомонӣ (9,1 млн. сомонӣ), ноҳияи Ҷаббор Расулов +1,0 млн. сомонӣ (18,2 млн. сомонӣ), шаҳри Бӯстон +0,6 млн. сомонӣ (5,3 млн. сомонӣ), ноҳияи Шаҳристон +0,7 млн. сомонӣ (4,5 млн. сомонӣ), шаҳри Истиклол +0,09 млн. сомонӣ (1,0 млн. сомонӣ) ва ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ +0,02 млн.сомонӣ (0,3 млн. сомонӣ) имконияти молиявии таъмини нишондоди рушди энергетика маҳдуд гардонида шудааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хучанд -8,0 млн. сомонӣ (22,0 млн. сомонӣ) ва шаҳри Истаравшан -9,0 млн. сомонӣ (34,2 млн. сомонӣ) нисбати аввали соли чорӣ кам гардида, самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хучанд ва шаҳри Истаравшан ва мақоми ваколатдори соҳа ба назар мерасад.

6.3. Чорӣ намудани низоми муосири назорату баҳисобгирӣ (ҳисобкунакҳои электронӣ) ва коҳиш додани талафоти нерӯи барқ ва истифодаи технологияи каммасраф

Дар нух моҳи соли 2020 дар миқёси вилоят 16213 адад ҳисобкунакҳои электронӣ насб гардидааст, ки нисбат ба аввали сол 19586 адад кам мебошад.

Ҷиҳати дақиқ ба ҳисоб гирифтани қувваи барқ аз ҳисоби таъмини нишондиҳандаи баланди шумораи насби ҳисобкунакҳои электронӣ дар шаҳри Панҷакент +869 адад, дар шаҳри Конибодом +4621 адад, дар шаҳри Исфара +1031 адад, дар ноҳияи Мастчоҳ +1350 адад, дар ноҳияи Деваштич +98 адад, дар ноҳияи Ашт +1216 адад, дар ноҳияи Спитамен +527, дар ноҳияи Айнӣ +141 адад, дар шаҳри Хучанд +729 адад, дар ноҳияи Зафаробод +150 адад, дар шаҳри Бӯстон +176 адад, дар шаҳри Истаравшан +221 адад, дар ноҳияи Шаҳристон +387 адад, дар шаҳри Гулистон +1692 адад, дар шаҳри Истиклол +23 адад, дар ноҳияи Бобочон Ғафуров +221 адад ва ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ +33 адад нисбат ба аввали сол зиёд шуда, заминаи таъмини нишондоди рушди энергетика гузошта шуда истодааст.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ҷаббор Расулов доир ба ин масъала маълумот пешниҳод нагардидааст, ки муайян намудани нишондиҳанда ғайриимкон гардид.

Талафоти барқ:

Дар вилоят дар нух моҳи соли 2020 талафоти барқ 14,9 %-ро ташкил дода, нисбат ба аввали сол 0,3% кам гардидааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Деваштич +2% (17,0%), шаҳри Исфара +1,2%, (15,1%) ва ноҳияи Бобочон Ғафуров +1,6% (16,8%) нисбат ба аввали сол зиёд гардида, дар ноҳияи Спитамен +-0 (15,5%) ва шаҳри Конибодом -+0% (14,3%) дар сатҳи аввали сол боқӣ мондааст, ки чораҳои андешидаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо ва мақомоти ваколатдори соҳа барои кам кардани талафоти барқ нокифоя мебошад.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Ашт -0,9 %, (14,3%), Панҷакент -1,5% (14,8%), Кӯҳистони Мастчоҳ -2,0% (17,9%), Чаббор Расулов -0,1 (16%), Истаравшан -5,3% (17,7%), Мастчоҳ -0,7% (14,3%), Бӯстон -1,1% (11,4%), дар ноҳияҳои Шаҳристон -1% (16,0%), шаҳру ноҳияҳои Зафаробод -1% (9%), Истиклол -0,8% (15,6%), Айнӣ -0,4% (16,5%), Гулистон -0,9% (14,3%) ва Хучанд -0,1% (9,4%) нисбат ба аввали сол кам гардида, барои таъмини рушди энергетика шароит фароҳам оварда шуда, самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ва мақомоти ваколатдори соҳа ба назар мерасад.

Нишондоди баланди талафоти қувваи барқ дар шаҳру ноҳияҳои Деваштич, Исфара, Бобочон Ғафуров ба назар расида барои расидан ба натиҷаи чашмдошти СМР 2030 ҳамчун мушкilot боқӣ мондааст.

Дар як вақт дар ноҳияи Айнӣ мушкilotҳои соҳаи барқ ба назар мерасад, ки барои расонидани хизмарасонии босифат ба аҳолии ноҳия монеа пеш меоварад, ки ин ба мувозинаи ШСХК “Барқи Тоҷик” додани нерӯгоҳҳои хурди обии Марзич, Дижик ва Пинён ва фарсудаи корношоям гардидани хатҳои интиқоли барқӣ, трансформаторҳо, ноҳияи Ашт хатҳои барқии 10/04кВ, ки солҳои шӯравӣ бунёд гардидааст, дар натиҷаи истифодаи тӯлонӣ фарсуда шудаанд; миқдори зеристгоҳҳои барқии мавҷуда нисбати меъёр кам буда, зеристгоҳҳои мавҷуда сарбор мебошанд; кухнаву фарсуда будани воситаҳои нақлиётӣ ва ворид нагардидани воситаҳои нав; бо назардошти афзоиши ҳамасолаи аҳолии Ҷамоати шаҳраки Шайдон ва Ҷамоати деҳоти Понғоз бунёди зеристгоҳи нави 35/10 кВ ва хатти нави баландшиддаи 35 кВ, оид ба ин масъала лоиҳаи бунёди хатти баландшиддати барқии 35 кВ “Шайдон – Хиштхона” ва насб намудани як адад трансформатори иқтидораш 6300 кВ омода ва пешниҳод карда шудааст. Инчунин дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия давоми солҳои охир бо мақсади таъмини шаҳрвандон бо замини наздихавлигӣ 583 гектар замин тақсими карда шуда, маҳалҳои нави аҳолинишин бунёд шуда истодааст, вале ба ин маҳалҳои нав хатҳои барқӣ кашида нашудааст ва сокинони онҳо ба душворӣ дучор шудаанд, дар шаҳри Бӯстон ҷиҳати таъмири барқарорсозӣ ва ҳолати хуби техникӣ нигоҳ доштани иншооти шабакаҳои барқӣ, бартараф кардани талафоти аз меъёри зиёди барқ, дастрас намудани қисмҳои эҳтиётӣ барои гузаронидани корҳои профилактикӣ маблағгузори зарурӣ ва саривақтӣ мувофиқи мақсад аст,

шаҳри Гулистон мушкilot дар ин соҳа фарсуда шудани хатти интиқоли барқ ба сокинон мебошад, ки солҳои 50-60-уми асри гузашта кашида шудааст. Бинобар ин талафоти тенӣки зиёд мебошад. Аз ҷумла, қарзҳои беэтимоди солҳои тӯлонӣ пардохтнашуда ва хангоми аз як намуди фаъолият ба намуди дигар гузаронидани корхонаҳои саноатӣ дар ҷамоати шаҳраки Адрасмон ва Зарнисор мушкili пеш овардааст, ки ҳаҷми умумии қарзҳо ба маблағи беш аз 16,5 миллион сомони ро ташкил медиҳад. Инчунин яке аз мушкилиҳои асосӣ ин ғайриимкон будани гирифтани нишондоди ҳисобкунакҳои барқии ҳамаи гурӯҳҳои муштариён мебошад. Бинобар ин, барои бартараф намудани мушкилии ҷойдошта зарурияти насб намудани системаи билингии баҳисобгирии барқ ба вуҷуд омадааст. Дар ноҳияи Деваштич ба иваз намудани зеристгоҳҳои барқии пурбор ва камбор, иваз намудани 8 км ноқили а-35мм ба а-70 мм., ноҳияи Зафаробод мунтазам аз кор баромадани трансформаторҳо ва шабакаҳои барқӣ бо сабаби сарбории зиёд ва фарсудашавӣ; Ба миқдори лозимӣ мавҷуд набудани қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоти барқӣ; Гузаронидани хатти барқ ва насби трансформаторҳо ба деҳаҳои навташкилшуда.

Пешниҳод: ШСКХ “Барқи Тоҷик”, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он ҷиҳати баланд бардоштани дараҷаи таъминоти ҳисобкунакҳои электронӣ, коҳиш додани талафоти нерӯи барқ, кам намудани қарзҳои ҳаққи истифодаи нерӯи барқ ҷораҳои мушаххас андешида, корхоро дар ин самт ҷоннок намоянд.

7. Ҳифзи амнияти озуқаворӣ (банди 5 паём)

Нишондоди пешакии ҳифзи амнияти озуқаворӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 7.1. (7.12.) Суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ, 7.2. (7.2., 7.9.) Истифодаи оқилонаи обу замин, 7.3. (7.4., 7.5 7.6., 7.7., 7.8.) Таъмини заминаи содирот ва ворридовитивазкунии маҳсулоти кишоварзӣ 7.4. (7.10.) Ҷараёни қишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла қишти такрорӣ

7.1. (7.11.) Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ дар соҳаи растанипарварӣ ва ҷорводорӣ, истеҳсоли маҳсулотҳои асосии соҳа, хусусан истеҳсоли пахта ва баланд бардоштани ҳавасмандии хоҷагиҳои пахтакор.

Соҳаи кишоварзӣ яке аз самтҳои асосӣ ва афзалиятноки пешбурди иқтисодиёти вилоят маҳсуб ёфта, нақши он дар таъмини амнияти озуқаворӣ, рушди соҳаҳои саноат, афзоиши имкониятҳои содиротии вилоят ва таъсиси ҷойҳои нави қорӣ хеле муҳим аст.

Кишоварзони вилоят ҷиҳати таъмини рушди соҳа тадбирҳои судманд андешида, ҳаҷми истеҳсоли маҳсулотро дар 9 моҳи соли ҷорӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят ба 7406,7 млн. сомонӣ расониданд, ки баробари 107,8 фоизи ҳамин давраи соли гузашта мебошад.

Барои ҳосили соли 2020 дар масоҳати 278633,7 гектар кишт гузаронида шуда, дурнамои кишти аксари зироатҳо таъмин гардид. Аз майдони умумии кишт 233693,9 гектар ё 83,9 фоиз ба корхонаҳои кишоварзӣ хоҷагҳои деҳқонӣ ва 44939,8 гектар ё 16,1 фоиз ба аҳолии рост меояд.

Майдони кишти зироатҳои ғаллагию лӯбиғӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят нисбат ба соли қаблӣ 4196,9 гектар зиёд шуда, ҳамагӣ дар майдони 117559,0 гектар ғалладонагӣ (ба ғайр аз чуворимакка барои дон) кошта шуд.

Дар майдони 58187 гектар пунбадона кишт карда шуд, ки нисбати соли сипарӣ 267,1 гектар кам мебошад. Соли равон дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят дар масоҳати 25197,5 гектар кишти картошка гузаронида шуд, ки нисбати ҳамина давраи соли гузашта 2746,9 гектар ё 12,2 фоиз зиёд мебошад.

Кишти асосии сабзавот дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят дар масоҳати 17231,5 гектар гузаронида шуда, нисбат ба соли сипарӣ 1344,7 гектар ё 8,5 фоиз зиёд карда шуд. Аз ин масоҳат майдони кишти пиёз 5135,4 гектарро дар бар мегирад, ки аз майдони кишти соли қаблӣ 368,5 гектар ё 7,7 фоиз зиёд аст. Полезиҳо дар майдони 6477,2 гектар кишт карда шуд, ки нисбат ба соли қаблӣ 817 гектар зиёд мебошад.

Гузаронидани кишти такрорӣ дар майдони 26777 гектар ба нақша гирифта шуда, амалан то санаи 1 октябри соли чорӣ дар майдони 27716 гектар кишти ғаллагӣ ва лӯбиғӣ, картошка, сабзавот, полезиҳо, зироатҳои техникӣ ва хӯроки чорво гузаронида шуд, ки баробари 103,5 фоизи нақшаи дурнамо мебошад.

Дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда дар ин давра дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ истеҳсоли ғалладонагӣ ҳамагӣ 286,2 ҳазор тонна, аз ҷумла гандум 137,3 ҳазор тоннаро ташкил додааст, ки нисбати нишондиҳандаи соли 2019 мутаносибан 5,3 ва 11,7 фоиз зиёд мебошад.

Дар соҳаи растанипарварӣ дар 9 моҳи соли 2020 ҳамагӣ 430,9 ҳазор тонна сабзавот, аз ҷумла 151,2 ҳазор тонна пиёз, 343,3 ҳазор тонна картошка, 137,7 ҳазор тонна полезӣ, 114,0 ҳазор тонна мевагӣ, аз ҷумла 93,9 ҳазор тонна зардолу ва 43,3 ҳазор тонна ангур истеҳсол карда шуда, суръати афзоиш мутаносибан 113,7 фоиз, 117,7, 109,0, 107,0, 88,8, 94,9 ва 84,9 фоизро ташкил додааст.

Дар соҳаи чорводорӣ 34,1 ҳазор тонна гӯшт, 192,0 ҳазор тонна шир, 447,1 млн. дона тухм, 1382,4 тонна асал, 1445,7 тонна пашм ва 142,9 тонна пилла истеҳсол карда шуд, ки нисбат ба ҳамина давраи соли 2019 гӯшт 4,1 ҳазор тонна, шир 1,9 ҳазор тонна, тухм 155,5 млн. дона, асал 28,9 тонна, пашм 37,4 тонна афзуда, истеҳсоли пилла 172,8 тонна коҳиш ёфтааст.

Аз ҳисоби таъмини нишондиҳандаи баландсуръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ нисбати ҳамина давраи соли гузашта дар шаҳри Бӯстон 145,2%, ноҳияҳои Мастчоҳ 136,2%, Бобоҷон Ғафуров 122,0%, Шаҳристон 118,4%, Деваштич 116,5%, Ашт 109,2%, Зафаробод 108,3%, Ҷаббор Расулов 103,5 %, шаҳрҳои Панҷакент 108,5%, Истаравшан 107,6% , Конибодом 105,3%, Исфара 102,6% ҳиссаи

онҳо дар таъмини нишондоди ҳифзи амнияти озуқаворӣ назаррас буда, дар шаҳрҳои Хучанд 99,4%, Истиклол 97,7%, ноҳияҳои Айнӣ 93,8%, Кӯхистони Мастчоҳ 93,1%, сурати афзоиш таъмин карда нашудааст.

7.2. (7.2., 7.9) Истифодаи оқилонаи обу замин.

Дар доираи иҷрои “Барномаи давлатии азхудкунии заминҳои нави обёришаванда ва барқарорсозии заминҳои аз гардиши кишоварзӣ берунмонда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2020” дар вилоят азхудкунии 940 гектар заминҳои нави кишоварзӣ пешбинӣ шудааст.

Мувофиқи тавозуни замин ба 1 январи соли 2020 дар вилоят 4579 гектар заминҳои боир, аз ҷумла 3077 гектар боири обӣ мавҷуд буда, дар давраи ҳисоботӣ 426 гектар заминҳои боир аз худ карда шуданд. Аз ҷумла, дар шаҳру ноҳияҳои Ашт 224,5 гектар, Деваштич 70, Зафаробод 14, Мастчоҳ 21, Спитамен 27 ва Ҷаббор Расулов 69,3 гектар заминҳои боир ба гардиши кишоварзӣ ворид карда шуданд.

Азхудкунии заминҳои нав 1116 гектарро ташкил дода, дар шаҳру ноҳияҳои Ашт 614,7 гектар, Спитамен 122, Бобочон Ғафуров 100, Кӯхистони Мастчоҳ 68,06, Исфара 53,46, Конибодом 43, Деваштич 34, Мастчоҳ 17, Панҷакент 7,5, Зафаробод 6, Айнӣ 5 ва Шаҳристон 4 гектар заминҳо ба гардиши кишоварзӣ ворид карда шуданд.

Дар ҳамаи шаҳру ноҳияҳои вилоят барои пурра ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани заминҳои холимонда ва партов (боир) корбарӣ идома дорад. Ҳамзамон, ин заминҳо ба шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ, ки имконияти аз худ кардани онҳоро доранд, тибқи қарорҳои дахлдор вобаста карда шуда истодаанд.

Бо мақсади татбиқи амалии “Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар солҳои 2016-2020 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар вилоят бо дастгирии Вазорати энергетика ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳавзаи дарёи Сир “Лоихаи идоракунии захираҳои об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” мавриди амал қарор дода шуда, дар доираи лоихаи мазкур як зумра корҳо ба сомон расонида шуданд.

Тибқи нақша дар соли 2020 беҳтар намудани ҳолати мелиоративии 5496 гектар замин ба маблағи 5093,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардида, барои ин мақсад дар нух моҳи соли ҷорӣ 2041,0 ҳазор сомонӣ маблағ равона гардида, ҳолати мелиоративии 2735 гектар замин беҳтар карда шуд, ки баробари 49,8 фоизи нақша мебошад.

7.9. Истифодаи самараноку сарфакоронаи об барои обёрии заминҳо, ҷорӣ намудани технологияҳои каммасраф дар соҳаи кишоварзӣ ва ҳифзи захираи об.

Дар самти ислоҳоти соҳаи обрасонӣ тадбирҳо андешида шуда, дар вилоят 241 Ассотсиатсияи истифодабарандагони об фаъолият мебаранд, ки дар танзими системаи обрасонӣ ва таъминоти бонизоми заминҳои кишоварзӣ бо об нақши муҳим доранд.

Дар давраи ҳисоботӣ бо мақсади роҳандозӣ намудани таъминоти мунтазами оби полезӣ ва беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо, ки омили муҳими баланд бардоштани боздеҳи замин мебошад, тадбирҳои андешида, аз ҳисоби буҷети вилоят барои ба мавсими киштукор омода намудани пойгоҳҳои обкашӣ 4,2 млн. сомонӣ, аз ҷумла ба шаҳру ноҳияҳои Зафаробод 1,9 млн. сомонӣ, Ашт 1,0 млн. сомонӣ, Бобоҷон Ғафуров 500,0 ҳазор сомонӣ, Ҷаббор Расулов 300,0 ҳазор сомонӣ, Мастҷоҳ 300,0 ҳазор сомонӣ ва барои корҳои лоиҳавӣ дар мавзеи Рухак 200,0 ҳазор сомонӣ маблағ равона карда шуд.

Дар ин давра тавассути шабакаҳои обрасонӣ ба миқдори 1430,2 млн. метри мукааб бо арзиши 28613,8 ҳазор сомонӣ обрасонӣ карда шуда, аз ҷониби истифодабарандагони об ба ҳолати 1 октябри соли 2020 17191,0 ҳазор сомонӣ пардохт карда шудааст.

Қарзи истифодабарандагони оби полезӣ дар вилоят 62,7 млн.сомонӣ буда, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 5,8 млн.сомонӣ зиёд шудааст.

Ин нишондиҳанда мувофиқи пешниҳоди шаҳру ноҳияҳои Панҷакент 2861074 (-104,378 ҳаз. сомонӣ), Истаравшан 16240 ҳаз. сомонӣ (-5588 ҳаз. сомонӣ), Исфара 949,79 ҳазор сомонӣ (-106,1 ҳаз. сомонӣ), Конибодом 2,741 ҳаз. сомонӣ (+0,665 ҳаз. сомонӣ), Бобоҷон Ғафуров 5492,3 ҳазор. сомонӣ (-184,4 ҳаз. сомонӣ), ноҳияи Айнӣ 174,9 ҳаз. сомонӣ (+59,3 ҳаз сомонӣ), Ашт 208,9 ҳаз.сомонӣ (-254,9 9 ҳаз.сомонӣ), Зафаробод 22112,3 сомонӣ (+22886,6 ҳаз. сомонӣ), Айнӣ 86,5 ҳаз.сомонӣ (-3,1 ҳаз. сомонӣ), Мастҷоҳ 18649 ҳаз.сомонӣ (+449 ҳаз. сомонӣ) ташкил дода, барои баланд бардоштани самаранокии ғайолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо чораҳои иловагӣ андешиданро тақозо менамояд.

7.3. (7.3.,7.4.,7.5.,7.6.,7.7,7.8.) Таъмини заминаи содирот ва ворридотивазкунии маҳсулоти кишоварзӣ

7.3. Баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо ва рушди соҳаи тухмпарварӣ

Дар заминаи Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 30 июни соли 2006, №1775 “Дар бораи тадбирҳои иловагӣ оид ба азнавташкилдихӣ ва ислоҳоти ташкилотҳои кишоварзӣ” дар вилоят ислоҳоти соҳа идома ёфта, дар давраи ҳисоботӣ иловатан 533 хоҷагиҳои деҳқонии инфиродӣ оилавӣ таъсис дода шуданд.

Баробари афзудани теъдоди хоҷагиҳои инфиродӣ масъалаҳои таъминот бо техникаи кишоварзӣ, оби полезӣ ва ҳифзи беҳатарии зироатҳо аҳамияти аввалиндараҷа пайдо менамоянд.

Бо мақсади ҳалли ин масъалаҳо ташкили марказҳои хизматрасонии техникӣ дар шаҳру ноҳияҳо таҳти назорати қатъӣ қарор гирифта, ҷиҳати воридоти техникаю таҷҳизот тавассути КВД «Тоҷикагролизинг» ва дигар ширкатҳо ба хоҷагиҳои деҳқонӣ тадбирҳои зарурӣ андешида мешаванд. Алҳол дар вилоят 919 маркази хизматрасонӣ, аз ҷумла 535 маркази хизматрасонии техникӣ ғайолият доранд.

Баҳри таъмини дастрасии хоҷагиҳои деҳқонии вилоят ба захираҳои моддию техники 81 мағозаи фуруши тухмиҳо, 106 мағозаи қисмиҳои эҳтиётӣ, 46 мағозаи фуруши ниҳолҳо ва 74 мағозаи фуруши нуриҳои минералӣ амал мекунанд. Ҳамзамон, дар вилоят 107 нуқтаи маслиҳатдиҳӣ ба кишоварзон хизмат мерасонад

Дар шаҳри Исфара истеҳсоли тухмии ғалладонагиҳо аз тарафи КТ “Тухмипарварии Чоркуҳ” ва КТ “Кишоварзони Навгилем” ба роҳ монда шуда, асосан гандумҳои тухии гуруҳи Элита ва гуруҳҳои 1 ва 2 истеҳсол мешаванд.

Барои истеҳсоли гандуми тухмии гуруҳи Элита дар шаҳр бо дастгирии БҶИИМК фонди Оғохон панҷ гуруҳи кори ташкил намуда, дар майдони 68 гектар кишти гандуми тухми навъи Элитаи “Московский-39” гузаронида мешавад.

Дар ноҳияи Деваштич ҷиҳати истеҳсоли зироати картошкаи тухмӣ хоҷагиҳои кишоварзии ба номи “Ҳотам Қурбонов”, “Овҷии Ғонҷӣ” ва “Хӯҷаҳо” фаъолият дошта, дар ин давра ба дигар хоҷагиҳои кишоварзии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ба миқдори 25300 тонна тухмиҳои хушсифат содирот карда шуд.

Дар шаҳри Истаравшан аз ҷониби Маркази таъминоти бехатарии озуқаворӣ барои муташаккилона гузаронидани кишту кор 15 намуди тухмии зироатҳои кишоварзӣ аз ташхис гузаронида, сифати тухмиҳо кишткардашаванда мавриди санҷиш қарор гирифта, ҳар навъи тухмӣ бо сертификати сифат таъмин карда шуданд.

Дар давраи ҳисоботӣ ҷиҳати баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо ва рушди соҳаи тухмипарварӣ дар шаҳри Панҷакент 2 адад хоҷагии тухмипарварӣ, аз ҷумла КТ “Ғелниён” барои истеҳсоли картошкаи тухмӣ ва КТ “Ш.Назаров” барои истеҳсоли шолӣи тухмӣ фаъолият намуда, дар ин давра аз ноҳияҳои Деваштич ва Кӯҳистони Мастҷоҳ тухмиҳои хушсифати картошка дастрас карда шуд.

Дар ноҳияи Айнӣ тибқи талаботи банди 40-и Паём, барои баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо рушди соҳаи тухмипарварӣ, инчунин васеъ намудани майдони кишти картошка таҳти назорати доимӣ қарор гирифта, дар ин давра майдони кишти картошка дар ҳама самтҳо ба 1016,1 га расонида шуд, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 235,1 га зиёд мебошад.

7.4. Зиёд намудани масоҳати гармхонаҳои доимоамалкунанда (банди 40 паём)

Дар давраи ҳисоботӣ бо мақсади таъмини аҳолии вилоят бо маҳсулоти авваллиндарача ва сабзавоти тару тоза дар мавсими тирамоҳу зимистон ба фаъолияти сардхонаю гармхонаҳо тавачҷуҳи хоса зоҳир гардида, ба масъулини соҳа супоришҳои мушаххас дода шуд.

Ҳамзамон, ҷиҳати истифодаи самараноки гармхонаҳои мавҷуда ва бунёди гармхонаҳои нав бо истифода аз усулҳои муосир корбарӣ карда шуда, дар ин давра дар бахши корхонаҳои кишоварзӣ хоҷагиҳои деҳқонӣ фаъолияти 453 гармхона ба роҳ монда шуд, ки аз он 281 гармхонаи навъи

хитой ва 4 гармхона навъи инноватсионӣ мебошанд. Аз ин миқдор дар 277 гармхона парвариши сабзавот ва дар 176 гармхона парвариши лимӯ ва гулҳо ба роҳ монда шудааст. Майдони умумии кишти сабзавот дар гармхонаҳои хочагиҳои ҷамоавӣ ва деҳқонии вилоят ба 18,66 гектар расонида шуд, ки аз он 13,27 гектар помидор, 2,59 гектар бодиринг ва 2,80 гектар дигар зироатҳо мебошад. Илова бар ин, майдони дарахтони лимӯ ба 9,95 гектар ва кӯчати гулҳо ба 3,81 гектар расонида шуд.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Мастҷоҳ +1,21га (12,25 га), Бобочон Ғафуров +1,74 га (16,74 га), Ашт +0,36 (2,28 га), Конибодом +0,46 га (2,56 га), Ҷаббор Расулов +0,14 га (2,62 га), Истаравшан +0,02 га (1,69 га), Исфара +0,1 га. (4,9 га.) ташкил додааст, ки барои таъмини аҳолии шаҳру ноҳияҳо бо сабзавоти тару тоза ва барои кам намудани воридоти маҳсулот аз хориҷи кишвар мусоидат намудааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд +-0 (0,4 га), Бӯстон+-0 (4 га), Исфара +-0 (4,3га), Деваштич +-0 (0,67 га), Шаҳристон +-0 (0,5 га), Зафаробод +-0, (0,23 га), Панҷакент +0 (1,05 га.), Шаҳристон +0 (0,5 га.) масоҳати гармхонаҳо дар сатҳи ҳамин давраи соли гузашта боқӣ мондааст, ки барои васеъ намудани масоҳати он бояд ҷораҳои иловагӣ андешида шавад.

Вобаста ба масъалаи мазкур аз шаҳру ноҳияҳои Гулистон, Истиқлол, Спитамен, Кӯҳистони Мастҷоҳ маълумот пешниҳод нагардидааст.

7.5. Афзун намудани ҳаҷми содироти маҳсулоти кишварзӣ (банди 40 паём)

Ҳаҷми гардиши савдои хориҷии вилоят дар нух моҳи соли равон ба 1186,9 млн. доллари ИМА расонида шуд, ки баробари 80,7 Ҷоизи ҳамин давраи соли қаблӣ мебошад. Аз ҷумла, воридот 947,9 млн. доллари ИМА ва содирот 239,0 млн. доллари ИМА-ро ташкил намуда, суръати афзоиш нисбат ба ҳамин давраи соли сипаришуда мутаносибан 80,5 ва 81,6 Ҷоизро дар бар гирифт.

Илова бар ин дар ин давра ба маблағи 12,7 млн. доллари ИМА 90661 тонна маҳсулоти кишоварзӣ содирот карда шудааст, ки нисбати ҳамин давраи соли қаблӣ 20549 тонна ва ба маблағи 4,4 млн. доллар зиёд мебошад. Ҳиссаи хушкмева ва пиёз дар сохтори содироти вилоят мутаносибан 44,9 ва 40,9 Ҷоизро дар бар гирифта, дар ин давра 15741 тонна хушкмева ба маблағи 3,9 млн. доллар ва 69086 тонна пиёз ба маблағи 3,3 млн. доллар содирот шудааст. Ҳаҷми содироти пиёз, ки яке аз маҳсулоти асосии содиротӣ маҳсуб меёбад, нисбат ба ҳамин давраи соли қаблӣ 16034 тонна ба маблағи 1,85 млн. доллари ИМА зиёд шудааст. Афзоиши содироти хушкмева 3623 тоннаро ба маблағи 1,8 млн. доллар ташкил намудааст.

Содироти консерваҳои меваю сабзавот нисбат ба 9 моҳи соли 2019 ба миқдори 258 тонна зиёд шуда, дар ин давра ҳамагӣ 417 тонна консерваҳои гуногун ба маблағи 200,9 ҳазор доллари ИМА содирот шудааст.

7.6. Зиёд намудани шумораи сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ

Дар миқёси вилоят 36 сардхона бо ғунҷоиши аз 40 то 1000 тонна фаъолият дошта, дорои иқтидори умумии 8680 тонна мебошанд. Айни ҳол, мавсими захираи маҳсулот оғоз гардида, 517 тонна маҳсулот, аз ҷумла 172 тонна себ, 120 тонна ангур ва 225 тонна дигар намуди маҳсулот захира карда шудааст.

Дар шаҳрҳои Конибодом-1 адад, Панҷакент 1 адад сардхона бунёд гашта, дар шаҳру ноҳияҳои Бӯстон (1 адад сардхона), Истаравшан (3 адад сардхона), Айнӣ (1 адад сардхона), Мастҷоҳ (1 адад сардхона), Гулистон (4 адад сардхона), Ҷаббор Расулов (1 адад сардхона) ва Спитамен (3 адад сардхона) Шаҳристон (3 адад сардхона), Бобочон Ғафуров (12 адад), Ашт (1 адад), Зафаробод (2 адад) мавҷуд буда, нисбати 6 моҳа бетағйир боқӣ мондааст, ки ҷиҳати бунёд намудани сардхонаҳо андешидани тадбирҳои иловагиро тақозо менамояд.

Вобаста ба масъалаи мазкур аз шаҳру ноҳияҳои Ашт, Истиклол, Исфара, Кӯхистони Мастҷоҳ, Спитамен маълумот пешниҳод нагардидааст.

7.7. Ба роҳ мондани коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, аз ҷумла меваю сабзавот дар ноҳияҳои қухистони дурдаст, таъсиси корхонаҳои паррандапарварӣ, истеҳсоли хӯроки омехтаи парранда (банди 40 паём)

Мувофиқи дурнамо соли 2020 дар масоҳати 255 гектар бунёди боғу токзори нав пешбинӣ гардида, то ин давра 528 гектар боғу токзори нав бунёд шуд, ки аз нақшаи дурнамо 2,1 баробар зиёд мебошад.

Илова бар ин, барқарорсозии 696 гектар боғ ва 114 гектар токзори кӯҳна ба нақша гирифта шуда, дар амал масоҳати 912 гектар боғ ва 95 гектар токзори кӯҳна барқарор карда шуд, ки мутаносибан баробари 131,0 ва 83,1 фоизи нақшаи дурнамо мебошад.

Боғҳои нав аз ҳисоби заминҳои қорами лалмӣ, чарогоҳ ва боир бунёд гардида, асосан тавассути қатрагӣ обёрӣ карда мешаванд. Майдони боғҳои маҳсулоти содиротӣ, аз қабилӣ зардолу, себ, шафтолу, гелос, хурмо ва сиёҳолу сол аз сол афзуда, имконияти содироти меваҳои тару тоза ва хушкмева тадриҷан зиёд карда мешавад.

Давоми 9 моҳи соли ҷорӣ дар ҳаҷми 12633,8 тонна себ ва 93893,0 тонна зардолу истеҳсол карда шуда, барои таъмини бозори истеъмолӣ ва тақвияти иқтидори содиротӣ заминаи мусоид фароҳам омад.

Дар ноҳияи Айнӣ якҷанд корхонаҳои хурд барои коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, аз ҷумла меваю сабзавот дар деҳаҳои Шамтуч, Вешаб, Қухруд ва Зеробод фаъолият доранд.

Шумораи умумии корхонаҳои паррандапарварӣ дар ноҳияи Бобочон Ғафуров 44 адад мебошад. Соли ҷорӣ дар ноҳия аз ҷониби соҳибкорон ду адад корхонаҳои паррандапарварӣ яъне, аз ҷониби ширкатҳои "Азизӣ" ва "Ҷӯҷаи Байзо" мавриди истифода қарор дода шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ дар фабрикаҳои паррандапарварии ноҳия саршумори парранда аз 1,84 млн. сар ба 2,56 млн. сар расонида шуд.

Бо мақсади таъмини корхонаҳои паррандапарварӣ бо хӯрокаи серғизо ва чихати коҳиш додани воридоти ин намуди маҳсулот, дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳия аз ҷониби ҚДММ "Агро-2019" корхонаи истеҳсоли хӯроки парранда сохта ба истифода дода шуд, ки аз ин ҳисоб 7 нафар шахрвандон бо ҷои корӣ таъмин гардиданд.

Дар шаш моҳи соли 2020 дар минтақаи саноатии шаҳри Гулистон 3 корхона ба истифода дода шудааст. Аз ҷумла, корхонаи паррандапарварии ҚДММ "Мурғи аълосифат" ба маблағи 10 миллион сомонӣ мебошад.

Дар шаҳри Панҷакент бо мақсади зиёд намудани маҳсулоти парҳезӣ ва таъмини аҳоли бо ин маҳсулот дар нимсолаи якуми соли 2020 аз тарафи соҳибкори инфиродӣ ҚДММ "Ардаш" таъсис дода, дар он 3,5 ҳазор сар ҷӯча бо мақсади истеҳсоли тухм дастрас карда шудааст. Инчунин, аз тарафи соҳибкори инфиродӣ 11 ҳазор сар мурғ дастрас карда шудааст, ки ҳамчун корхонаи паррандапарварӣ фаъолият менамояд.

7.8. Рафти ҷалби сармояи ватаниву хориҷӣ ба соҳаи моҳипарварӣ ва дар ин замина зиёд кардани ҳаҷми истеҳсоли моҳӣ

Дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда дар самти таъмини рушди соҳаи моҳипарварӣ дар вилоят дар 9 моҳи соли 2020 истеҳсоли моҳӣ ба 354,0 тонна расонида шуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2019 2,2 баробар зиёд аст.

Дар ҳудуди ноҳияи Бобочон Ғафуров ҚСК "Моҳии Тоҷик" дар масоҳати умумии 127 га, хоҷагии деҳқонии "Ҳақ" дар масоҳати умумии 2,6 га ва ҚДММ "Қитъаи ҳафтум" дар масоҳати умумии 3,5 га бо парвариши моҳӣ машғул мебошанд. Ба ҳолати 1 октябри соли 2020 истеҳсоли гӯшти моҳӣ 199,7 тоннаро ташкил намуда, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 157,1 тонна зиёд мебошад.

Парвариши кирмина 22,0 млн. дона буда, аз он ҷумла пешонағафси сафед 2,5 млн. дона, зағорамоҳӣ 2,5 млн. дона ва дигар моҳиҳо 17,0 млн. дона мебошад.

Аз ҷониби хоҷагии деҳқонии "Ҳақ" дар соли 2020 оид ба сохтани инкубатсияи замонавӣ ва дастрас намудани лавозимотҳои он аз хориҷи кишвар ба нақша гирифта шуда, корбарӣ идома дорад.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ашт бар ҳамкорӣ бо соҳибкорони маҳаллӣ чихати рушди соҳаи моҳипарварӣ мунтазам чораву тадбирҳои самарабахш андешида истодааст.

Ба санаи ҳисоби масоҳати умумии обамборҳои моҳипарварӣ дар ноҳия 55,7 гектарро ташкил менамояд ва дар онҳо 103,5 ҳазор моҳи парвариш карда мешавад, ки аз онҳо 60,7 ҳазор дона моҳии пешонағафси сафед, 17,2 ҳазор дона зағорамоҳӣ, 15,6 ҳазор дона амури сафед ва 10 ҳазор дона дигар намуди моҳиҳо мебошад.

Ҷамъияти дорои масъулиятш маҳдуди "Рахшона" дар рушди соҳаи моҳипарварӣ дар ноҳия саҳми назаррас дорад. Масоҳати хавзаҳои моҳипарварии корхона соли ҳисобӣ ба 44,4 гектар расонида шуд. Дар онҳо

холо 210,0 ҳазор дона моҳиҳои зотҳои пешонағафси сафед, зағорамоҳӣ ва амури сафед парвариш карда мешавад. Маъмурияти чамбият тасмим гирифтааст, ки дар давоми соли 2020 масоҳати обамборҳоро васеъ намуда, дар майдони 10,0 гектар ҳавзаҳои нави моҳипарварӣ бунёд намояд.

Дар шаҳри Гулистон Чамбияти саҳҳомии кушодаи «Моҳипарвари Гулистон» ғаёлият мебарад. Бо назардошти он, ки ҳавзҳои парвариши моҳии хушзот аз ҶСК «Моҳипарвари Гулистон» ҳамчун субъекти хоҷагидории алоҳида ба ҶСК «Моҳии тоҷик» ҷудо карда шудааст, он ба ноҳияи Бобоҷон Ғафуров тобеъ ва ҳисоботдиҳанда мебошад. Тибқи қарори ҳайати мушовараи Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми феввали соли 2016 танҳо сайди моҳӣ ба ҶСК «Моҳипарвари Гулистон» вогузор карда шудааст.

7.4 (7.4., 7.10.) Ҷараёни кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ

7.10. Ҷараёни кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ

Дар вилоят нисбати рушди соҳаи пахтакорӣ таваҷҷуҳи махсус зоҳир мегардад. Дар соли 2020 дурнамои истеҳсоли пахта дар ҳаҷми 129500 тонна пешбинӣ гардидааст. Имрӯзҳо чамъоварии ҳосил муташаккилона ҷараён дошта, то санаи 13 октябр 71738,2 тонна пахта чамъоварӣ карда шудааст, ки баробари 55,4 Ҷоизи нақшаи дурнамо буда, нисбати ҳамин давраи соли гузашта 1874,8 тонна зиёд мебошад.

Кишти асосии сабзавот дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидории вилоят дар масоҳати 17231,5 гектар гузаронида шуда, нисбат ба соли сипарӣ 1344,7 гектар ё 8,5 Ҷоиз зиёд карда шуд. Аз ин масоҳат майдони кишти пиёз 5135,4 гектарро дар бар мегирад, ки аз майдони кишти соли қаблӣ 368,5 гектар ё 7,7 Ҷоиз зиёд аст. Полезиҳо дар майдони 6477,2 гектар кишт карда шуд, ки нисбат ба соли қаблӣ 817 гектар зиёд мебошад.

Гузаронидани кишти такрорӣ дар майдони 26777 гектар ба нақша гирифта шуда, амалан то санаи 1 октябри соли ҷорӣ дар майдони 27716 гектар кишти ғаллагӣ ва лӯбиёгиҳо, картошка, сабзавот, полезиҳо, зироатҳои техникӣ ва хӯроки ҷорво гузаронида шуд, ки баробари 103,5 Ҷоизи нақшаи дурнамо мебошад.

Дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда дар ин давра дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ истеҳсоли ғалладонагиҳо ҳамагӣ 286,2 ҳазор тонна, аз ҷумла гандум 137,3 ҳазор тоннаро ташкил додааст, ки нисбати нишондиҳандаи соли 2019 мутаносибан 5,3 ва 11,7 Ҷоиз зиёд мебошад.

Дар соҳаи растанипарварӣ дар 9 моҳи соли 2020 ҳамагӣ 430,9 ҳазор тонна сабзавот, аз ҷумла 151,2 ҳазор тонна пиёз, 343,3 ҳазор тонна картошка, 137,7 ҳазор тонна полезӣ, 114,0 ҳазор тонна мевагӣ, аз ҷумла 93,9 ҳазор тонна зардолу ва 43,3 ҳазор тонна ангур истеҳсол карда шуда, суръати афзоиш мутаносибан 113,7 Ҷоиз, 117,7, 109,0, 107,0, 88,8, 94,9 ва 84,9 Ҷоизро ташкил додааст.

Мушкилиҳо: дар ноҳияи Зафаробод Имрӯз дар ноҳия зарурияти иваз намудани пойгоҳҳои обкашӣ ва қубурҳои обкашии қутрашон 2020 мм бо

таҷҳизотҳои камхарчу каммасрафи замонавӣ, ки мушкилоти асосии соҳаи ирригатсия мебошад, ба миён омадааст. Зеро муҳлати истифодаи пойгоҳҳои обкашӣ ва кубурҳои обкашӣ беш аз ду маротиба гузаштааст.

Дар соли 2019 ва минбаъда барои ҳалли масъалаи мазкур лоиҳаи “Азнавсозии пойгоҳҳои обкашии ГНС – 1, 2 ва 3 дар ноҳияи Зафарободи вилояти Суғд” ба маблағи 59 млн. доллари ИМА ба БДС (ПГИ) дохил шудааст.

Тайи солҳои охир дар натиҷаи тоза накардан захбурҳои магистрاليи МКБК-5 ва БК-9, ки дарозии онҳо 34 км ташкил медиҳад, бо лойқа пур шуда, роҳҳои обгузарро маҳкам намудааст. Барои ин 260 ҳазор м³ захбурҳои номбурдаро тоза кардан лозим аст, ки 370 ҳазор сомонӣ маблағ хароҷот мегардад. Дар ҳолати тоза намудани захбурҳои номбурда насосҳои обкашии “Ленинобод” ва “40-солагии Тоҷикистон” бо об таъмин мешавад ва ба кор мебарояд. Техникаҳои тозакунии идораи давлатии беҳдошти замин ва обёрии ноҳияи Зафаробод пурра фарсуда гардидаанд, зеро солҳои тӯлонӣ аз меъёр 2-3 маротиба бештар истифода шудаанд. Ҳоло ИДБЗО ба экскаватор, булдозер, мехлопата ва дигар техникаҳои зарурӣ эҳтиёҷ дорад.

Каналҳои магистрالي ТМ-1 дарозияш 51,5 км ва ТМ-2 дарозияш 62,4 км давоми солҳои 1962-65 сохта шудааст, ки дар натиҷаи истифодаи тӯлонӣ сӯроҳӣ ва тарқишҳои зиёд пайдо гардида, сабабгори 30-35 фоиз талафоти об мегардад. Бояд дар ҳаҷми 300 ҳазор м³ тоза карда шавад, ки барои ин зиёда аз 427 ҳазор сомонӣ маблағ лозим аст.

Дар ҳудуди ноҳия мавҷуд набудани нуқтаҳои махсуси фурӯши нуриҳои минералӣ ва гарон будани нархи нуриҳои минералӣ, сузишворӣ дизелӣ ва қисмҳои эҳтиётии техникаҳои кишоварзӣ, мавҷуд набудани нуқтаҳои захролудкунии тухмиҳои зироатҳои кишоварзӣ ва нуқтаҳои хушсифаткунии (калибровка) тухмиҳо, баланд будани фоизи қарзҳои кредитии бонкҳо ба хоҷагиҳои кишоварзӣ, мавҷуд набудани корхонаҳои махсуси мубориза бар зидди ҳашаротҳои зараррасони зироатҳои кишоварзӣ ва захрдоруҳои хушсифат – ин мушкилотҳои соҳаи кишоварзӣ мебошанд, ки ҳалли онҳо омили пешрафти соҳа хоҳанд шуд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии беҳдошти замин ва обёрии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чӣҳати пурсамар намудани фаъолияти Ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об тадбирҳои иловагӣ андешида, барои истифодаи оқилонаи обу замин, таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунӣ, бунёди боғу токзор дар доманакӯҳҳо, кам намудани қарздории истифодаи оби полезӣ ва амалигардонии барномаҳои давлатии қабулгардидаи соҳаи кишоварзӣ мусоидат намоянд.

8. Маълумот оид ба рушди соҳи сохтмон ва меъморӣ (банди 30, 32-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сохтмон бо нишондиҳандаҳои

ичтимоию иқтисодӣ, 8.1. (8.1., 8.2., 8.3., 8.4., 8.5.) Фароҳам овардани шароити бехтари зиндагӣ ба аҳоли, 8.2. (8.6) Сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони якҷаву танҳо, маъҷубон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат арзёби гардиданд.

8.1. (8.1., 8.2., 8.3., 8.4., 8.5) Фароҳам овардани шароити бехтари зиндагӣ ба аҳоли

8.1. Таъмин намудани марказҳои маъмурии шаҳру ноҳияҳо бо инфрасохтор ва иншооти муҳандисӣ бо дарназардошти рушди минбаъдаи онҳо аз ҳисоби ҷалби сармоягузории дохилию хориҷӣ

Бо мақсади таъмини марказҳои маъмурии шаҳру ноҳияҳо бо инфрасохтор ва иншооти муҳандисӣ аз ҷониби шӯрои шаҳрсозӣ корбарӣ ба роҳ монда шудааст. Ҳангоми ҷудо намудани қитъаи замин барои сохтмони иншоотҳои таъйиноти гуногун риояи талабот тибқи нақшаи генералии маҳалло зерин назорати қатъӣ гирифта шуда, ҳангоми сохтмони биноҳои баландошёна дар қадди роҳҳои марказӣ дар ошёнаи якум ва дуҷум бо баландии 5,6 метр ҷойгир намудани марказҳои савдою хизматрасонӣ ва дар таҳхонаи биноҳо ҷойгир намудани таваккуфгоҳи нақлиётӣ тавсия дода мешавад.

Айни ҳол, нақшаи генералии шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Исфара, Истаравшан, Конибодом, Истиклол, Панҷакент, Ҷаббор Расулов, Ашт, Спитамен, Деваштич, Айни, Зафаробод, Мастҷоҳ, Кӯҳистони Мастҷоҳ, Бобочон Ғафуров, Бӯстон ва Шаҳристон тасдиқ гардида, нақшаи генералии шаҳри Гулистон бо вазорату идораҳои дахлдор мувофиқа шуда, ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардидааст.

Дар моҳҳои январ-сентябри соли 2020 дар самти сохтмони иншооти соҳаҳои иҷтимоию фарҳангӣ ва истеҳсоли новобаста аз мушкилотҳои ҷойдошта фаъолияти мунтазам ба роҳ монда шуда, маблағгузорӣ ба сармояи асосӣ дар ин давра дар ҳаҷми 930,8 млн. сомонӣ азхуд шуд ва ба маблағи 329,6 млн. сомонӣ корҳои пудратӣ иҷро карда шуданд. Ҳамагӣ ба маблағи 673,8 млн. сомонӣ фондҳои асосӣ ба истифода дода шуда, суръати афзоиш нисбат ба ҳамина давраи соли сипарӣ 1,7 баробар таъмин карда шуд.

Аз ҷумла, бунёд ва азнавбарқароркунии қасрҳои фарҳанг ва боғҳои фарҳангӣ, коргоҳу корхонаҳои дӯзандагӣ ва коркарди шир, толору майдончаҳои варзишӣ дар ҳар як деҳа, маҳалла ва биноҳои баландошёна ба нақша гирифта, аз рӯи нақшаҳои алоҳида фаъолият дар ин самт оғоз гардидааст.

Дар соли 2020 бунёди 1895 иншоот ба нақша гирифта, амалан 1376 иншоот ба истифода дода шуд, ки 72,6 фоизи нақшаи солонаро дар бар мегирад. Дар маҷмӯъ, то ин давра наздик 5394 иншооти гуногун ба истифода дода, нақшаи умумӣ 75,0 фоиз иҷро шудааст.

Дар ноҳияи Шаҳристон бо мақсади ободу зебо гардонидани кӯча ва маҳаллаҳои аҳолинишини Ҷамоатҳои дехот, таъмин намудани марказҳои маъмурии ноҳия бо инфрасохтор ва иншоотҳои муҳандисӣ бо дарназардошти рушди минбаъдаи онҳо аз ҳисоби сармоягузории дохилию

хориҷӣ бо ташаббуси мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия бо ҷалби соҳибкорон ва аҳолии як қатор корҳо ба анҷом расонида шудааст. Аз он ҷумла, сохтмони хатти оби нӯшокии деҳаи Шаҳристон ба масофаи 45 км, таъмир намудани роҳҳои маҳаллии деҳаҳо, чароғонкунии кӯчаҳои деҳаҳо, шинонидани дарахтони сояфкан дар қадди роҳҳо ва обод намудани гирду атрофи ёдгориҳо гузаронида шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ ҳамчун тадбирҳои меҳварӣ ва муҳим ҷиҳати беҳдошти вазъи иҷтимоии аҳолии баҳри таъмин намудани марказҳои маъмурии шаҳри Хучанд бо инфрасохтор ва иншоотҳои муҳандисӣ бо дар назардошти рушди минбаъдаи онҳо дар давраи ҳисоботӣ дар кӯчаҳои “Пайрав Сулаймонӣ”, “Абулқосим Фирдавсӣ”, “Қамоли Хучандӣ”, “Саидвалиев”, хиёбонҳои “Исмоили Сомонӣ”, “Истиқлолият”, “Рифъат Ҳочиев”, “Раҳмон Набиев”, маҳаллаи 3, гирду атрофи боғи Абӯмахмуди Хучандӣ, 2 адад кӯпрӯк ва дигар майдонҳои ҳудуди шаҳр 961 адад лампаҳо, чароғакҳою фурузонакҳо, равшанкунакҳо ва шилшилаҳои муосир таъмир, иваз ва насбу васл карда шуданд.

Ҷиҳати амалӣ гардонидани нақшаи генералии шаҳри Истаравшан дар маркази шаҳр оғози марҳилаи сеюми аз байн бурдани 5 адад хонаҳои истиқоматии қамошӯнаи муҳлати истифодабарии онҳо ба охир расида ва ба ҷойи онҳо сохтмони маҷмааи истиқоматӣ бо ҷойгир намудани бинои бисёршӯна, сохтмони бинои истиқоматии 9 ошӯна ва 12 ошӯна бо маркази фароғатӣ – тичоратӣ дар ҷамоати деҳоти «Зарҳалол» ва хиёбони Истиқлол, сохтмони бинои истиқоматии бисёршӯна бо маркази фароғатӣ – тичоратӣ дар ҷамоати деҳоти «Зарҳалол», бинои истиқоматии иборат аз 7 ошӯна бо нуқтаи хизматрасонӣ дар хиёбони ба номи Исмоили Сомонӣ, бинои истиқоматии иборат аз 9 ошӯна бо нуқтаи хизматрасонӣ дар хиёбони ба номи Исмоили Сомонӣ, Маҷмааи миллии соҳибкории «Роҳи Абрешим» иборат аз 16 ошӯна бо ҷалби соҳибкору тоҷирон, бинои истиқоматии бисёршӯна бо маркази савдо дар хиёбони “Исмоили Сомонӣ” аз тарафи соҳибкорон оғоз шудааст. Инчунин корҳои сохтмонӣ дар бинои истиқоматии бисёршӯна дар хиёбони Исмоили Сомонӣ, Маҷмааи фарҳангиву фароғатӣ ба номи “Зуфархон Ҷавҳарӣ” дар маркази шаҳр, сохтмони бинои истиқоматии бисёршӯна воқеъ дар кӯчаи Дустӣ оғоз ёфта бо маром идома дорад.

Дар шаҳри Исфара бо мақсади таъмин намудани марказҳои маъмурии ҷамоатҳои шаҳрак ва деҳот бо инфрасохтор ва иншооти муҳандисӣ бо назардошти рушди минбаъдаи онҳо аз ҳисоби ҷалби сармоягузори дохилию хориҷӣ, сохтмони системаҳои обтаъминкунии деҳаҳои Лаккон ва Даҳанаи ҷамоати деҳоти Лаккон бо арзиши 3050468,21 сомонӣ, аз ҷумла корҳои сохтмонӣ ба маблағи 2 821 124 сомонӣ, ҳамчунин сохтмон ва азнав барқарор намудани системаи обтаъминкунии деҳаҳои Чилгазӣ ва Боғдории ҷамоати деҳоти Чилгазӣ бо арзиши 4 569 310 сомонӣ, аз ҷумла корҳои сохтмонӣ 4 326 614 сомонӣ бо дастгирии Котиботи байналхалқии захираҳои об дар Тоҷикистон ба анҷом расонида шуда, тибқи қарорҳои раиси шаҳри Исфара аз 15.06.2020, №267 ва №268 ба истифодабарӣ қабул карда шуд.

Дар давраи ҳисоботӣ сохтмони хатти оби нӯшокӣ ва полезӣ дар мавзеи Шоруи деҳаи Оббурдони ноҳии Кӯҳистони Мастчоҳ ба масофаи 4,5 километр аз ҳисоби маблағҳои КВД хоҷагии манзилию коммуналии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз тарафи пудратчӣ ҚДММ “Манзили Кӯҳистон” корҳои васлгарӣ сохтмонӣ ба анҷом расонида шуда, ки маблағи азхудкардашуда 1200 ҳазор сомониро ташкил медиҳад.

Дар ноҳияи Мастчоҳ Дар давраи ҳисоботӣ бо қувваи сокинон, соҳибкорон ва ғаёлон дар хиёбони ба номи Исмоили Сомонӣ маркази ноҳия – шаҳраки Бӯстон корҳои ободонӣ ва кабудизоркунӣ, шинонидани дарахтон, сабзкорӣ дар масоҳати умумии 5 га, бо харчи 10 млн. иҷро карда шуд. Ҷамчунин аз ҳисоби бучети ноҳия 800 ҳазор сомонӣ маблағ барои кабудизоркунц, чароғонкуниву рангубор ва 915 ҳазор сомонц оиди азнавсозии боми биноҳои марказии ноҳия равона ва иҷро карда шуданд.

Аз ҳисоби ҷалби сармоягузорию дохилию хориҷӣ дар маркази ноҳия-шаҳраки Зафаробод корҳои мушаххас роҳандозӣ гардида, меҳмонхонаи хуштарху замонавии “Ситора”, Маркази адлия, Қасри фарҳанги “Зафар” Маҷмааи боғи фарҳангию фароғатии ба номи С.Айнӣ, майдони Нишони давлатӣ, кӯдакестони “Афсона”, хати оби нӯшокӣ дар шаҳраки Зафаробод, дигар инфрасохтор ва иншооти муҳандисӣ сохта ба истифода супорида шудаанд. Корҳо дар самти иҷрои Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.02.2020 сол, №64 банди 22, сарҳати 2 дар ноҳия идома дорад.

8.2. Андешидани тадбирҳои зарурӣ ҷиҳати таъмини рушди соҳаи сохтмон, ба стандартҳои муосир мутобиқгардонии сифати иншооти сохташаванда ва омода намудани кадрҳои сатҳи баланди соҳаи меъморӣ (банди 30 паём, ҚХҚТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 22, сарҳати 1);

Дар шаҳри Хучанд мавриди зикр аст, ки дар асоси Нақшаи генералӣ аз ҷониби ҚДММ “Суғдшахрофар” дар шаҳр нақшаҳои муфассали маҳаллаҳои 1-2, 26, 27, 28-29, 30 ва аз ҷониби ҚСК “Шахрофар” нақшаи муфассали хиёбони Исмоили Сомонӣ, кӯчаҳои Рифъат Ҳочиев, Гагарин, ҳамзамон аз ҷониби КФ КВД “Лоихакаш” нақшаҳои муфассали маҳаллаҳои 4-5, 14-15 таҳия шудааст ва дар ин маҳаллаҳо сохтмони бино ва иншоотҳои ба стандартҳои муосир мутобиқгардонидашуда ба таври комплексӣ амалӣ мешаванд.

Дар ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ Нақшаи генералии маркази ноҳия шаҳраки Меҳрон аз ҷониби ҚДММ «Суғдшахрофар-М» ба микдори 50 биноҳои маъмурию маишӣ тибқи меъёрҳо ва қоидаҳои шахрсозӣ таҳия гардида, бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.04.2018, № 229 тасдиқ карда шудааст. Майдони умумии нақшаи генералӣ 20,45 гектарро ташкил медиҳад. Аз ин шумора заминҳои маҳалли истиқоматӣ 3,90 гектар, қитъаи заминҳои муассисаҳои маъмурию ҷамъиятӣ 6,50 гектар, муассисаҳои коммуналӣ 2,76 гектар, кучаю роҳҳо 2,09 гектар, боғ 1,47 гектар ва майдони кабудизоркунии умумӣ 2,14 гектарро ташкил медиҳад.

Дар ноҳияи Шаҳристон ҷиҳати таъмини рушди соҳаи сохтмон, ба стандартҳои муосир мутобиқгардонии сифати иншоотҳои сохташаванда ва омода намудани кадрҳои сатҳи баланди соҳаи меъморӣ, бахши меъморӣ ва

шаҳрсозӣ аз имкониятҳои мавҷуда истифода намуда, мутахассисони ҷавонро ба КВД “Лоихакаш” ба кор ҷалб намуда, дар таҳияи лоиҳаҳои гуногун ва дар назорати сохтмонҳо вобаста карда шудааст.

Оид ба банди мазкур аз ҷониби шаҳру ноҳияҳои Конибодом, Спитамен, Исфара, Мастчоҳ, Истиклол, Зафаробод, Истаравшан, Бӯстон, Ҷаббор Расулов, Деваштич, Гулистон, Ашт, Панҷакент, Бобочон Ғафуров, Айнӣ маълумоти мушаххас пешниҳод карда нашудааст.

8.3. Ба истифодадихии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба як сари аҳоли

Дар ин муддат аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо 317,6 ҳазор метри мураббаъ манзил ба истифода дода шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ба масоҳати 9,2 ҳазор метри мураббаъ кам мебошад.

Аз тарафи ташкилотҳои сохтмони ноҳияи Ашт дар давраи ҳисобӣ ба маблағи 3740,3 ҳазор сомонӣ корҳои пудратӣ иҷро карда шудааст, ки дар муқоиса бо нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли 2019 1004,0 ҳазор сомонӣ ё ин ки 36,7% зиёд мебошад.

Дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия ба миқдори 201 адад хонаҳои истиқоматӣ бо масоҳати умумии 19573 метри мураббаъ, аз ҷумла бо масоҳати истиқоматии 15415 метри мураббаъ сохта ба истифода дода шудааст. Нисбати нишондиҳандаи ҳамин давраи соли 2019 миқдори хонаҳои истиқоматӣ 24 адад, масоҳати умумӣ 1658 метри мураббаъ ва масоҳати истиқоматӣ 1318 метри мураббаъ зиёд мебошад.

Дар ноҳияи Бобочон Ғафуров аз тарафи сохтмончиён ба маблағи 90,7 млн. сомонӣ корҳои пудратӣ иҷро карда шуда, ба маблағи 112,4 млн. сомонӣ сармояи асосӣ иҷро карда шуданд. Инчунин ба маблағи 102,1 млн. сомонӣ фондҳои асосӣ ба кор андохта шуда, ба миқдори 25528 метри мураббаъ хонаҳои истиқоматӣ бунёд гардидааст.

Ҷиҳати гирифтани қитъаи замини наздиҳавлигӣ мурочиатҳо дар нух моҳи соли 2020 дар вилоят -91 (дар давраи ҳисоботӣ 243 адад, ҳамин давраи соли гузашта 334 адад)-ро ташкил менамояд, ки ин нишондиҳанда дар шаҳри Гулистон +40 адад (201адад/161 адад), шаҳри Истаравшан +224 адад (343 адад/119 адад), шаҳри Исфара + 50 адад (363 адад/313 адад), дар шаҳри Конибодом +17 адад (548 адад/531 адад), шаҳри Истиклол +12 адад (183 адад/171 адад), ноҳияи Зафаробод +149 адад (851 адад/702 адад), ноҳияи Ашт +31 адад (131 адад/100 адад), дар ноҳияи Мастчоҳ +108 адад (317 адад/209 адад), Кӯҳистони Мастчоҳ +17 адад (230 адад/213 адад), ноҳияи Шаҳристон +43 адад (495 адад/436 адад) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд гардида, барои беҳтар намудани таъминоти аҳолии ин шаҳру ноҳияҳо бо манзили зист, чораҳои иловагӣ андешидан ба миён омадааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Ҷаббор Расулов -687 адад (355 адад/1042 адад), шаҳри Панҷакент -17 адад (86 адад/103 адад), ноҳияи Спитамен -417 адад (681 адад/1098 адад), ноҳияи Деваштич -7 адад (217 адад/224 адад), ноҳияи Айнӣ -65 адад (266 адад/331 адад), шаҳри Хучанд

-128 адад (366 адад/494 адад), дар шаҳри Бӯстон -38 адад (71адад/109адад), ноҳияи Бобочон Ғафуров -44 адад (42 адад/86 адад) кам гардида, аз беҳтар гардидани таъминоти аҳолии ин шаҳру ноҳияҳо бо манзили зист шаҳодат медиҳанд.

Аз маълумоти дарҷ гардида бармеояд, ки эҳтиёҷоти шаҳрвандон барои гирифтани қитъаи замини наздиҳавлигӣ зиёд буда, барои давра ба давра масъалаи мазкурро ҳал намудан тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд.

Ба қор андохтани фондҳои асосӣ, аз ҷумла хонаҳои истиқоматии шаҳру ноҳияҳои Хучанд 163,7% (47,5м²), Бӯстон 190% (5,5м²), Конибодом 120% (14475,5м²), Ҷаббор Расулов 110,3% (12393м²), Ашт 107,3% (15415 м²), Шахристон 102,5% (12400 м²), ноҳияи Кӯҳистони Мастҷоҳ 103% (4146 м²) Деваштич 100 % (7,9. м²), Зафаробод 103,6 % (6,4 м²), Мастҷоҳ 102,% (9365 м²) ва Спитамен 105,8 % (11735 м²) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд гардида, барои таъмини аҳоли бо манзили зист шароити мусоид фароҳам оварда шудааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Истаравшан 98,2% (57610м²), Истиклол 94,5 % (2846. м²), Панҷакент 82,8% (3723 м²) Айнӣ 92 (6802м²), ва ноҳияи Бобочон Ғафуров 96% (25528 м²) нисбати нишондоди соли гузашта кам буда, дар таъмини мусбии нишондиҳанда ва беҳтар намудани таъмини аҳоли бо манзили зист зарур аст чораҳои мушаххас андешида шаванд.

8.4. Вобаста ба ҷашни 30-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон рафти бунёди иншооти ҷашнӣ (банди 32 паём)

Ба истиқболи ҷашни 30-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилоят бунёди зиёда аз 300 корхонаву коргоҳҳои нави саноатӣ ба нақша гирифта шудааст. Аз ҷумла, тибқи нақша дар соли 2020 ба истифода додани 119 корхонаву коргоҳҳои нави саноатӣ бо 2308 ҷойи нави корӣ пешбинӣ гардида, дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда давоми нӯҳ моҳи соли 2020 дар миқёси вилоят 73 корхонаву коргоҳҳои нав бо 1085 ҷойҳои нави корӣ ба фаъолият шурӯъ намуданд.

Дар ноҳияи Бобочон Ғафуров Бо мақсади дар сатҳи баланд таҷлил намудани ин ҷашни бузург 1282 нақшаи чорабинӣ таҳия гардида, дар солҳои 2018-2019 ва нӯҳ моҳи соли 2020 999 банди онҳо амалӣ гардиданд, ки аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо зиёда аз 221,3 млн. сомонӣ маблағҳо равона гардида, дар натиҷа ҳамасола 10,0 ҳазор ҷойҳои кории доимӣ ва мавсимӣ ташкил карда шуданд.

Вобаста ба ин дар ноҳия 1 адад муассисаи таълимӣ, 3 бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таълимӣ, 4 адад кӯдакитон, 1 адад Қасри фарҳанг, 2 адад беморхона, 7 адад бунгоҳи тиббӣ, 6 адад нуктаи таваллуд, 20 адад сартарошхона, 2 адад ҳаммом, 11 адад кошонаи хусн ва боз якчанд иншоотҳои гуногун сохта ба истифода дода шуданд.

Дар нӯҳ моҳи соли равон бо истифодаи ҳамаи манбаҳои маблағгузорӣ дар ҳудуди ҷамоатҳои деҳоти ноҳияи Ашт дар 12 иншоотҳои корҳои сохмонию таъмир ва азнавсозӣ ба маблағи умумии 2693,3 ҳазор

сомонӣ ба анҷом расонида шуданд. Аз ҷумла, 3 майдончаҳои варзишӣ, 2 синфхонаи иловагӣ, маркази савдо, мағозаи тичоратӣ, купруки мошингузар, сартарошхона, ошхона ва дигар иншоотҳо бо дастгирии соҳибкорону сокинони ноҳия бунёд карда шуданд.

Дар ин давра 69 адад иншоотҳо дар ноҳияи Айнӣ ба анҷом расонида шуд, ки 88% корхоро ташкил медиҳад. Ин нишондод дар шаҳру ноҳияҳои Гулистон 129 иншоот (71,6%), Ҷаббор Расулов 20 иншоот (70%), Истиклол 100 иншоот (67%), Конибодом 506 иншоот (64,4%), Зафаробод 390 иншоот (62,3%), Мастҷоҳ 535 иншоот (74,2), Исфара 457 иншоот (74,6%).

8.5. Рафти ба анҷомрасонӣ ва ба тартиб даровардани номи кӯчаву хиёбонҳо, рақамгузорию биною манзилҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматӣ (ҚХҚТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 33, сарҳати 1)

Дар доираи баргузорию маъракаи барӯйхатгирии аҳоли дар соли 2020, дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3-юми феввали соли 2020, №64, номи кӯчаву хиёбонҳо ба тартиб дароварда шуда, рақамгузорию биною манзилҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматӣ пурра ба анҷом расонида шудааст.

Аз ҷумла дар шаҳри Хучанд ҷиҳати иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти №511 аз 2 декабри соли 2016 «Дар бораи чораҳои иловагӣ оид ба гузаронидани барӯйхатгирии аҳоли ва фонди манзили Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2020», Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 сентябри соли 2019, №1356 «Дар бораи гузаронидани барӯйхатгирии аҳоли ва фонди манзили Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2020», аз 17 январи соли 2017 тахти №15 «Дар бораи чораҳои иловагӣ оид ба гузаронидани барӯйхатгирии аҳоли ва фонди манзили вилояти Суғд дар соли 2020», аз 06 феввали соли 2017 тахти №53 «Дар бораи чораҳои иловагӣ оид ба гузаронидани барӯйхатгирии аҳоли ва фонди манзили шаҳри Хучанд дар соли 2020» Фармони Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12 марти соли 2020, №19 «Дар бораи гузаронидани корҳои тартиб додани рӯйхати биноҳо (хонаҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматӣ бо назардошти ҳуҷраҳо (квартираҳо) дар биноҳои бисёрҳуҷрадор)» ва Қарори Раиси шаҳр аз 03 апрели соли 2020, №152 «Дар бораи тасдиқи рӯйхати бақайдгирандагони биноҳои (хонаҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматӣ, бо назардошти ҳуҷраҳо (квартираҳо) дар биноҳои бисёрквартирадор) дар ҳудуди шаҳри Хучанд дар давраи тайёри барои гузаронидани барӯйхатгирии аҳоли ва фонди манзили Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2020 дар шаҳр»-ро ба роҳбарӣ гирифта, мавриди иҷро қарор дорад.

Аз санаи 5 то 20 апрели соли 2020 биноҳои (хонаҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматӣ, бо назардошти ҳуҷраҳо (квартираҳо) дар биноҳои бисёрквартирагӣ) бомувафакат ба рӯйхат гирифта шуд.

Дар ноҳияи Бобочон Ғафуров аз Ҷамоати шаҳраки Ғафуров ва 11 ҷамоатҳои деҳот, аз 122 адад деҳа, аз он ҷумла 14 деҳаи калон ва 12 деҳаи ғайрирасмӣ иборат мебошад. Шаҳраки Ғафуров дорои 50 адад кӯча мебошад. Шумораи аниққардашудаи биноҳои истиқоматӣ ва

ғайриистикоматӣ 2637 ададро ташкил дода, ҳамаи биноҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматии шаҳраки Ғафуров рақамгузорӣ шудаанд.

Дар 14 деҳаҳои калони ноҳия 588 адад кӯчаҳо ҷойгиранд, ки онҳо номгузорӣ ва рақамҳои онҳо тафтиш карда шуданд. Шумораи умумии хонаҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматии деҳаҳои калон 32299 ададро ташкил медиҳад. То санаи 1 январи соли 2020 ҳамаи 32299 хонаҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматии деҳаҳои калон рақамгузорӣ карда шуданд.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Истаравшан баҳри иҷроиши банди мазкур дар давраи ҳисоботӣ қорбарӣ намуд. Дар натиҷа, дар 22 кумитаи маҳаллаҳои шаҳр, ки фарогири 127 кӯча мебошанд, бо харита таъмин карда шуда, пурра рақамгузори биноҳои манзилҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматӣ карда шуд. Инчунин бояд зикр намуд, ки ба тартиб даровардани номи кӯчаву хиёбонҳо, рақамгузори биноҳои манзилҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматӣ дар 10 ҷамоатҳои дехот низ ба роҳ монда шуда, иҷроиши нақша 100 ҷисадро ташкил медиҳад.

Дар доираи омодагиҳо оиди барӯйхатгирии аҳоли дар ҳамаи шаҳраку деҳаҳои ноҳия ба тартиб даровардани номи кӯчаву хиёбонҳо рақамгузори биноҳои манзилҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматӣ тибқи банди 33 Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.03.2020 сол, №64 ба анҷом расонида шудааст. Дар қаламрави ноҳия 13410 адад оилаҳо истикомат менамоянд, ки манзили истикоматии онҳо рақамгузорӣ шуда, тамоми маҳаллаҳо, кӯчаву хиёбонҳо номгузорӣ шудаанд..

Дар шаҳри Бӯстон дар давраи ҳисоботӣ Ҷиҳати ба анҷомрасонӣ ва ба тартиб даровардани номи кӯчаву хиёбонҳо, рақамгузори биноҳои манзилҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматӣ дар ҳамкорӣ бо Раёсати хоҷагии манзилию коммуналии шаҳр, корхонаи фаръии “Бақайдгирии молу мулки ғайриманқул”, баҳши бойгонии шаҳр ва баҳши омор дар ин самт корҳо бо маром идома дорад.

Баҳри иҷрои Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7-сентябри соли 2017, №424 “Дар бораи масъалаҳои комиссияи давлатии мусоидати барӯйхатгирии аҳоли” Мақомоти иҷроияи ҳокимияти шаҳри Гулистон бо ҶДММ “Кошиф” шартномаи тарафайнро барои таҳияи маводҳои харитавӣ ба имзо расонида, аз ҷониби ҶДММ “Кошиф” харитаи барӯйхатгирии аҳоли таҳия гардида, барои қорбарӣ пешниҳод шудааст. Дар вақти таҳияи харитаи мазкур ба тартиб даровардани номи кӯчаву хиёбонҳо, рақамгузори биноҳои манзилҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматӣ ба инобат гирифта шуда, аз ҷониби комиссияи шаҳрӣ маводҳои мазкур мавриди қорбарӣ қарор мегирад.

Дар шаҳру ноҳияҳои Шаҳристон, Истиклол, Панҷакент, Айнӣ рақамгузори биноҳои манзилҳои истикоматӣ ва ғайриистикоматӣ ба анҷом расонида шуда, оид ба банди мазкур аз ҷониби шаҳру ноҳияҳои Спитамен, Исфара, Кӯҳистони Мастҷоҳ, Мастҷоҳ, Конибодом, Ҷаббор Расулов, Деваштич, Ашт маълумот пешниҳод карда нашудааст.

8.6. Сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат (банди 34 паём);

Дар давраи нух моҳи соли 2020 дар вилоят шумораи оилаҳои ба сохтмон ва таъмири манзилҳои истиқоматӣ ниёзманд 18869 оиларо ташкил додааст. Аз ҷумла, дар шаҳри Конибодом 12 адад (нисбат ба аввали сол 51 адад кам), ноҳияи Спитамен 184 адад (-2105 адад), шаҳри Панҷакент 15 адад, шаҳри Истаравшан 28 адад (-34 адад), ноҳияи Бобоҷон Ғафуров 36 адад (-38 адад), шаҳри Гулистон 480 адад, ноҳияи Шаҳристон 36, шаҳри Истиклол 7 (-4 адад), шаҳри Исфара 13169 адад (-2538 адад)-ро ташкил медиҳад.

Ин рақамҳо дар ноҳияҳои Мастҷоҳ 324 адад (+18), Зафаробод 1 адад (+26), Айнӣ 1561 адад (+1559), Истиклол 102 (+77), шаҳри Бӯстон 887 (+38 адад), ноҳияи Ашт 2007 адад (+1999 адад), ва шаҳри Хучанд 102 адад (-124) зиёд ба қайд гирифта шудааст.

Мутаассифона дар ҳисоботи шаҳру ноҳияҳои вилоят вобаста ба оилаҳои ба таъмири манзил ниёздошта ва маблағҳои ба ин мақсад пешбинигардида маълумот оварда нашудааст. Аз ин рӯ иҷрои супориши нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 с., №12 банди 19 бенатича мондааст.

Бо мақсади дастгирии ятимон ва оилаҳои камбизоат ҷорачӯи карда шуда, дар давраи ҳисоботӣ бо дастгирии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия ва соҳибкорон барои бунёди манзили истиқоматӣ ба 3 нафар шаҳрвандон, сокини ҷамоати деҳоти Унҷӣ Ҷумаев А., сокини ҷамоати деҳоти Исмоил Тоҷиев У. ва сокини ҷамоати шаҳраки Ғафуров Қурбонов И. барои хариди масолеҳи сохтмонӣ маблағ ҷудо карда шудааст, корҳои сохтмонӣ идома дорад.

Дар шаҳри Бӯстон бояд қайд намуд, ки дар давраи аз аввали соли 2015 то инҷониб аз ҳисоби заминҳои шаҳраки навбунёди Сайхун ба 296 нафар шаҳрвандон аз он ҷумла, шахсони яккаву танҳо, маъюбон пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат қитъаи замини наздиҳавлигӣ ҷудо карда шуд. Аз ҷониби шаҳрвандон корҳои сохтмонӣ оғоз карда шуда, аз тарафи шӯъбаҳои дахлдор ва масъулони соҳа ҷиҳати ба итмом расонидани корҳои сохтмонии хонаҳои истиқоматиро ба шаҳрвандон тавсияҳои фаҳмонидадиҳӣ гузаронида шудааст.

Дар ноҳияи Деваштич барои сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат ба роҳбарӣ ва иҷроиш гирифта шуда, дар нимсолаи аввали соли 2020 оид ба таъмини талаботи банди мазкур ҷораҳои амалӣ мавриди амал қарор дода шудаанд ва ба 1 оилаи камбизоат аз деҳаи Мучуни Ҷамоати деҳоти Мучун масолеҳи сохтмонӣ аз қабилӣ семент ба миқдори 3000 кг дастрас карда шудааст.

Мушкилиҳо: Дар маркази ноҳияи Деваштич - шаҳраки Ғонҷӣ бо сабаби мавҷуд набудани хатти обу қоррезӣ бунёди биноҳои баландошёна аз имконият берун мебошад. Дар ноҳияи Зафаробод бобати соҳаи сохтмон ва меъмурию шаҳрсозӣ ин ташкилоти мустақили сохтмонӣ вучуд

надошта, асосан корҳои сохтмонӣ ва меъморию шахрсозӣ аз ҷониби шахрвандон иҷро мегарданд. Дар ин ҳолат масъалаи бехатарии корҳо дар иншоотҳои сохташаванда кафолат дода намешавад. Бинобар он зарур доништа мешавад, ки аз ҳисоби мутахассисони соҳаи сохтмон, муҳандисон, корфармоҳо, муҳандисони техникаи бехатари ташкилотҳои хурди сохтмонӣ ташкил карда шавад. Дар он ҳолат сифати иншоотҳои сохташаванда ба талаботҳои меъёрию стандартӣ ҷавобгӯ гардида, бехатарии кормандон таъмин карда мешавад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шахру ноҳияҳои он, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи меъморӣ ва сохтмони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тасдиқи нақшаи генералии шахру ноҳияҳо, беҳтар намудани манзили зист, таъмини нақшаи корҳои ободонӣ бахшида ба ҷашни 30 солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, кам намудани эҳтиҷомандони қитъаҳои замини наздиҳавлигӣ ва таъмини иҷрои супориши Нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.11.2018 с., №12 банди 19 тадбирҳои зарурӣ андешанд

9. Маълумот оид ба рушди инфрасохтор ва нақлиёт

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сохтмон бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 9.1.(9.1.,9.2.) Масофаи таъмири роҳҳо, 9.2.(9.3., 9.4.) Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамъиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шахру ноҳия, шаҳраку деҳот, 9.3.(9.5.) Ҳаҷми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ арзёби гардиданд.

9.1. (9.2.) Масофаи таъмири роҳҳо

9.1. Андешидани чораҳо барои ҷалби соҳибкорон ва аҳолии деҳот ҷиҳати барқароркунии пулҳо, таъмин ва асфальтпӯш кардани роҳҳо.

Дар соли 2020 таъмиру тармими 2330 км роҳ ба нақша гирифта шудааст, ки аз он 163 км таъмири асосӣ, 917 км таъмири ҷорӣ ва 1250 км шағалпӯш мебошад.

Барои ин мақсад аз ҳисоби Вазорати нақлиёт 2342,7 ҳазор сомонӣ, бучети вилоят 56999,9 ҳазор сомонӣ, бучети шахру ноҳияҳо 9284,5 ҳазор сомонӣ, ташкилоту корхонаҳо 5131,8 ҳазор сомонӣ, соҳибкорон 10852,7 ҳазор сомонӣ ва аҳоли 13213,8 ҳазор сомонӣ маблағ пешбинӣ гардидааст. Маблағи умумии барои иҷрои нақшаи соли 2020 пешбинигардида ба 97,8 млн. сомонӣ баробар аст.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ нақшаи таъмиру тармими роҳҳо ҳамагӣ 108,1 фоиз иҷро гардида, 2268,5 км роҳ аз таъмир бароварда шуд, ки аз он 142,4 км таъмири асосӣ, 962,3 км таъмири ҷорӣ ва 1163,8 км шағалпӯш мебошад. Барои корҳои иҷрошуда ҳамагӣ 66127,9 ҳазор сомонӣ сарф шудааст. Аз ҳисоби бучети вилоят 18534,9 ҳазор сомонӣ маблағ ҷудо гардида, 20,4 км роҳ аз таъмири асосӣ бароварда шуд.

Барои таъмири роҳҳои вилоят аз ҳисоби вазорати нақлиёт 2874,2 ҳазор сомони, бучети маҳалли 9351,1 ҳазор сомони, ташкилоту идораҳо 1460,1 ҳазор сомони, соҳибкорон 19899,3 ҳазор сомони ва аҳоли 14028,3 ҳазор сомони маблағгузори шудааст.

Нишондиҳандаи баланди масофаи таъмири роҳҳо дар шаҳри Панҷакент 296,9 км, ноҳияи Ашт 206,2 км, ноҳияи Бобоҷон Ғафуров 223,9 км, шаҳри Конибодом 136,3 км, ноҳияи Шаҳристон 143,7 км ба назар расида, дар ноҳияи Айнӣ 129,4 км, ноҳияи Деваштич 219,6 км, ноҳияи Спитамен 11,4 км, ноҳияи Ҷаббор Расулов 51,9 км, шаҳри Истаравшан 114,8 км, шаҳри Гулистон 52 км, ноҳияи Кӯҳистони Мастҷоҳ 312 км, ноҳияи Зафаробод 123 км, ноҳияи Мастҷоҳ 22,6 км, шаҳри Хучанд 13,57 км, шаҳри Бӯстон 9,6 км, шаҳри Исфара 149,4 км ва шаҳри Истиклол 7 км-ро ташкил медиҳад.

9.3. Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот (Нақша - ҷорабиниҳо бахшида ба солҳои 2019-2021 “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ”)

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 49 адад муассисаҳои нақлиётӣ дорой 7792 адад нақлиёт, аз ҷумла 4649 адад нақлиётҳои мусофиркашон аз онҳо 1353 адад сабукрави такси ва 3143 адад нақлиётҳои боркашонро ташкил медиҳад.

Аз ин шумора 47 адад муассисаҳои нақлиётӣ шакли моликияти онҳо хусусӣ ва 2 адад муассисаҳои нақлиётӣ ҷамиятӣ мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ дар шаҳру ноҳияҳои Бобоҷон Ғафуров 20 ширкат бо 600 адад нақлиёт, Истаравшан 3 ширкат бо 309 адад нақлиёт, Ашт 3 ширкат бо 359 адад нақлиёт, Хучанд 6 ширкат бо 900 адад нақлиёт, Конибодом 7 ширкат бо 356 адад нақлиёт, Панҷакент 2 ширкат дар 41 хатсайр, Спитамен 3 ширкат, Гулистон 9 хатсайр бо истифодаи 89 нақлиёт, Ҷаббор Расулов 4 ширкат, Айнӣ 1 ширкат, Мастҷоҳ 1 ширкат, Исфара 4 ширкат, Зафаробод 2 ширкат, Деваштич 2 ширкат, Шаҳристон 1 ширкат, Бӯстон 6 ширкат барои дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиётӣ ба роҳ монда шудааст.

Шумораи муассисаҳои нақлиётӣ дар шаҳру ноҳияҳо нисбати шашмоҳи аввали соли 2020 батағйир боқӣ мондааст.

9.4. Ҳаҷми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ

Дар нӯҳ моҳи соли 2020 тавассути маҷмӯи нақлиёт 19,7 млн. тонна борҳои гуногуни хоҷагии халқ ва 143,9 млн. нафар мусофиркашонид шудааст, ки суръати афзоиш нисбат ба ҳамин давраи соли 2019 мутаносибан 93,9 ва 102,7 фоизро ташкил медиҳад.

Нишондиҳандаи баланди таъмини боркашонӣ дар шаҳру ноҳияҳои Панҷакент 120,9% (2091,7 ҳаз. тн/км), Бӯстон 105,5% (201,8 ҳаз. тн/км), Шаҳристон 107,8% (184,9 ҳаз. тн/км), Зафаробод 102,2% (123,7 ҳаз. тн/км), Истиклол 104% (22,7 ҳаз. тн/км), Гулистон 115,1% (697,5 ҳаз. тн/км), Исфара 100% (1660,3 ҳаз. тн/км), Айнӣ 102,9% (389,4

ҳаз. тн/км) ва Кӯҳистони Мастчоҳ 109% (86,1 ҳаз. тн/км) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ба назар расидааст, ки афзоиши суръати гардиши савдо таъмин шуда, ба рушди иқтисодӣ мусоидат намудааст.

Камшавии ҳаҷми боркашонӣ дар шаҳру ноҳияҳои Деваштич 80% (1066,3 ҳаз. тн/км), Спитамен 87% (903,7 ҳаз. тн/км), Бобочон Ғафуров 93,3% (3169,7 ҳаз. тн/км), Хучанд 71,6% (40139,0 ҳаз. тн/км), Конибодом 86% (702,9 ҳаз. тн/км), Ҷаббор Расулов 82,3% (1080,3 ҳаз. тн/км), Истаравшан 90,6% (1154,0 ҳаз. тн/км), Мастчоҳ 91,9% (978,5 ҳаз. тн/км) ва Ашт 76% (736,3 ҳаз. тн/км) ба назар расида, чиҳати тақвият бахшидан ва баланд бардоштани сатҳи боркашонӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои зикргардида тадбирҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

Дар давраи ҳисоботӣ нишондоди ҳаҷми мусофиркашонӣ дар шаҳру ноҳияҳои Ашт 129,3% (4671,2 ҳаз. нафар), Исфара 106,2% (19560,0 ҳаз. нафар), Конибодом 113% (12233,1 ҳаз. нафар), Ҷаббор Расулов 123,0% (11529,2 ҳаз. нафар), Спитамен 104,2% (1748,2 ҳаз. нафар), Гулистон 122,1% (342,7 ҳаз. нафар), Панҷакент 134,8% (29250,9 ҳаз. нафар), Деваштич 100,8% (447,2 ҳаз. нафар), Истаравшан 106,8% (10990,0 ҳаз. нафар) нисбати ҳамин давраи соли гузашта зиёд гардида, аз фароҳам овардани барои хизматрасонии нақлиётро инъикос менамояд.

Дар шаҳру ноҳияҳои Мастчоҳ 93,8% (117,3 ҳаз. нафар), Айнӣ 77,5% (225,7 ҳаз. нафар), Зафаробод 84,4% (160,5 ҳаз. нафар), Бобочон Ғафуров 80,5% (12352,1 ҳаз. нафар), Хучанд 85,0% (40139,0 ҳаз. нафар), Шаҳристон 32,4% (43,5 ҳаз. нафар) ва Бӯстон 27,8% (19,6 ҳаз. нафар) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ҳаҷми мусофиркашонӣ коҳиш ёфта, барои бартараф намудани чораҳои иловагӣ андешида шавад.

Чиҳати тақвият бахшидан ва баланд бардоштани сатҳи боркашонӣ дар шаҳру ноҳияҳои Ашт, Бобочон Ғафуров, Хучанд ва Бӯстон мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои зикргардида тадбирҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

Мушкилотҳои соҳа: дар шаҳри Гулистон вазъ ва ҳолати роҳҳои байни марказии шаҳр ва ҷамоати шаҳракҳо, ки дар тавозуни ноҳияҳои ҳамҷавор қарор доранд, ноҳияи Ашт вазъи ногувори роҳҳои атомобилгарди ҳудуди ноҳия, махсусан роҳи Хучанд-Ашт, дар ноҳияи Айнӣ таъмири роҳи маҳалли Айнӣ- Кӯҳистони Мастчоҳ, аз ҷумла ҳолати роҳ дар 22-24 км, мавзеи Осиёи чашма буда, дар ноҳияи Зафаробод солҳои тӯлонӣ таъмири асоси нагузаштани роҳҳо, фарсуда шудани қисми болопӯшии роҳҳои атомобилгард, нокифоя будани маблағ барои нигоҳдории роҳҳо мебошад, ки ҳамроҳангсозии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва Вазорати нақлиёт ба миён омадааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он бо ҷалби соҳибкорон чиҳати таъмири азнавсозии роҳҳои дохилии шаҳру ноҳияҳо чораҳо андешида, бо Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмири роҳ, беҳтар намудани дастрасии аҳоли ба хизматрасонии нақлиётӣ ва

афзоиши ҳаҷми мусофиркашонӣ, боркашонӣ ва ҳалли мушкилоти дарҷгардида, фаъолиятро пурзӯр намоянд.

10. Рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 10.1.(10.1, 10.2) Дастрасии аҳоли (нафар ва %-и аз аҳолии умумӣ) ба Интернет, 10.2. Ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ арзёбӣ гардиданд.

10.1. (10.1., 10.2.) Дастрасии аҳоли (нафар ва %-и аз аҳолии умумӣ) ба Интернет

10.1. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани дастрасии аҳоли ба истифодабарии алоқаи мобилӣ ва Интернет, аз ҷумла шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ ва Интернет

Дар қаламрави вилоят 1 телевизиони давлатӣ, 1 радиои давлатӣ, 16 шабакаи телевизион ва 13 шабакаи радиои хусусӣ фаъолият доранд. Пахши барномаҳои телевизиони вилоят 18 соат ва радио 16 соат ба роҳ монда шудааст. Ҳамзамон, дар вилоят 50 рӯзнома ва 6 маҷалла ба нашр мерасад, ки аз ҷумлаи он 21 рӯзнома ва 1 маҷалла давлатӣ мебошад.

Фарогирии пахши барномаҳои телевизиони “Тоҷикистон” 99,83 фоиз, “Сафина” - 93,50, “Баҳористон” – 87,45, “Ҷаҳоннамо” – 84,60, “ТВ Суғд” – 72,17, барномаҳои радиои “1 ҶТ” – 85,76, “2 ҶТ” – 44,45, “3 ҶТ” – 66,84, “Фарҳанг” – 56,31 ва “Суғд” 37,63 фоизро дар бар мегирад.

Дар ҳудуди вилоят 1577,0 ҳазор нафар муштариён аз хизматрасонии алоқаи мобилӣ истифода мебаранд.

Аз ҷумла, аз хизматрасонии филиали ҶСП “Индиго Тоҷикистон” (Тcell) зиёда аз 1,3 млн. нафар, “Вавилон-Мобайл” 335,0 ҳазор нафар, “ТТ мобайл” (Мегафон) 139,0 ҳазор нафар ва ҶСК «Таком» (Билайн) 103,0 ҳазор нафарро истифода мебаранд.

Шумораи истифодабарандагони интернет дар ширкатҳои филиали ҶСП “Индиго Тоҷикистон” (Тcell) 63,3 фоиз, “Вавилон-Мобайл” 21,2 фоиз, “ТТ мобайл” (Мегафон) 8,8 фоиз ва ҶСК «Таком» (Билайн) 6,5 фоизро шумораи умумии муштариёро ташкил медиҳад.

Дар ноҳияи Айнӣ шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ ва интернет зиёд гардида, 377 адад нуктаҳои телефонӣ дар деҳот мавҷуд мебошанд.

Дар ноҳияи Бобочон Ғафуров дар ин давра 4,36 км таъмири хатҳои алоқа ва 1,58 км таъмири нокилӣ гузаронида шуд. Хизматрасонии интернет бо коммутатори ADSL-96 портал хуб ба роҳ монда шуда, 83 адад фаъол мебошад. Ба ҳолати 1 октябри соли 2020 дар ҳудуди ноҳия 516 адад нуктаҳои телефон фаъол мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ ба корхонаю ташкилотҳо ва аҳолии шаҳри Гулистон 7 нуктаҳои телефонӣ насб карда шуд. Аини замон ғунҷоиши васлшуда 3024 нукта буда, боз 1102 нуктаи озоди дигар мавҷуд мебошад.

Алҳол шумораи дастгоҳҳои телефонӣ 19226 адад мебошад. Дар ин давра 2,6 км таъмири ноқилҳои гуногунтамағ, 3 км таъмири силкҳои шоҳроҳӣ, 4 адад таъмири чевонҳои тақсимотӣ ва 8 адад рӯйпӯш намудани чоҳҳои алоқа гузаронида шуд. Дар шаҳр то ин давра ба корхонаю ташкилотҳо ва аҳоли 167 адад интернетӣ баландсуръат насб карда шуд, ки нисбати ҳамин давраи соли 2019-ум 5 адад зиёд мебошад.

Дар ноҳияи Зафаробод дар нух моҳи соли 2020 2,8 км таъмири хатҳои алоқа ва таъмири ноқилӣ 1,9 км гузаронида шуд. Инчунин дар ин муддат 2,3 км таъмири ноқили, 1,4 км ивази ноқилҳо, 12 адад мустаҳкамкунии симчубҳо, 11 адад ивази симчубҳо, 7 адад таъмири чевони тақсимотӣ ва 2,5 км хатти кубурҳои телефонӣ аз таъмир бароварда шуд. Дар нух моҳи соли чорӣ ҳамагӣ 3 адад нуқтаҳои телефони гузаронида, 22 адад барқарор гардонида шуд. Микдори ИТХ 1 адад, ғунҷоиши насбшуда 1680 адад, ғунҷоиши истифода 1297 адад, ғунҷоиши озод 383 адад, шумораи муштариён 1286 ададро ташкил медиҳад. Хизматрасонии интернетӣ берамз ва шиддатнок хуб ба роҳ монда шудааст. Ба интернетӣ берамз дар шашмоҳи соли равон 7 адад пайваст карда шуд, ки шумораи умумии интернетӣ берамз ба 23 адад расид.

Дар нух моҳи соли чорӣ тибқи маълумоти қитъаи техникийи ҚСҚ «Тоҷиктелеком» дар ноҳияи Мастҷоҳ ба масофаи 15 км хати нахи нури байни ҷамоатҳои деҳоти Оббурдон ва Палдорак насб карда, дастрасии аҳоли ба телефонҳои шаҳрӣ ва интернет дар ноҳия 720 адад расонида шуд.

10.2. Ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ

Дар доираи иҷрои барномаҳои давлатӣ вобаста ба рушди соҳаи иттилоот ва рақамикунонии иқтисодиёт номгуи хизматрасониҳои давлатӣ дар шакли электронӣ сол аз сол тавсеа меёбанд. Аз ҷумла, дар соҳаи андоз системаҳои пешниҳоди ҳисоботи электронӣ пурра чорӣ шуда истодааст. Тавассути системаи бонкдорӣ номгуи зиёди хизматрасониҳо дар сатҳи стандартҳои байналмилалӣ ба тариқи электронӣ ба роҳ монда шудааст. Аз ҷониби Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сатҳи як қатор ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ба тариқи пилотӣ системаи чамбоварӣ ва коркарди ҳисобот ба тариқи электронӣ татбиқ мегардад.

Аз он ҷумла, дар ҷамоатҳои деҳоти Ғозиён, Чашмасор, Исфисор ва Зарзамини ноҳияи Бобоҷон Ғафуров ҳамаи хоҷагиҳо ва оилаҳо пурра ба шакли электронӣ ворид карда шуда, ҷамоатҳои деҳоти Хистеварз, Ёва, Унҷӣ ва Исмоил дар марҳилаи чамбобаст қарор дорад.

Дар шаҳри Бӯстон, Ҷамоати шаҳраки Палос 22 адад дафтари ҳисобгирии хоҷагидорӣ мавҷуд буда, соли 2018 аз ҷониби Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барномаи махсус барои чамбоварии маълумотҳои хоҷагиҳои аҳоли ба роҳ монда, то ба имрӯз 36,4 фоиз маълумот ворид гардида, дар ин самт корҳои зарурӣ ба роҳ монда шудааст.

Дар шаҳри Гулистон, ҷамоатҳои шаҳраки Консой 100% ва Сирдарё 60% хонаводаҳо ба шакли электронӣ ворид карда, алҳол дар ин самт корҳо

дар ҷамоатҳои шаҳраки Адрасмон, Чорукдарон ва Навгаразн идома доранд.

Дар шаҳри Истаравшан аз ҷониби Раёсати омор бо ҷалби шахсони масъул бо мақсади ҷорӣ намудани дафтари хоҷагидорӣ дар 10 ҷамоатҳои деҳот қорҳои назаррас анҷом дода, ба хатти электронӣ пайваст карда шуданд.

Дар ҳисоботҳои мақомоти иқроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Айнӣ, Ашт, Зафаробод, Истиклол, Конибодом, Шахристон, Деваштич, Кӯҳистони Мастҷох, Мастҷох, Исфара, Панҷакент, Спитамен, Ҷаббор Расулов маълумот пешниҳод нагардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иқроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он дар якҷоягӣ бо Агентии оморӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъмини дастрасии аҳоли ба шабакаи интернет, ҷиҳати ҷорӣ намудани пешбурди шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ дар ҷамоатҳои шаҳру ноҳияҳо ҷорачӯи намоянд.

11. Вусъати шуғли пурмахсул

Арзёбии раванди рушди иқтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо бо таъмини вусъати шуғли пурмахсул бо нишондиҳандаҳои 11.1.(11.1., 11.5.) Таъмини шаҳрвандони қорҷӯӣ ва бекор бо ҷойи қори доимӣ, 11.2. (11.2., 11.3.) Фаъолияти марказҳои таълимии қалонсолон ба қасбмӯзӣ фаро гирифтани қалонсолон, гурӯҳҳои осебпазир, аз ҷумла қанону қавонун ва таъмини шуғлноқии онҳо, 11.3. (11.4.) Рафти таъсиси қойҳои қорӣ, арзёбӣ қардиданд.

11.1. (11.1.,11.5.) Таъмини шаҳрвандони қорҷӯӣ ва бекор бо ҷойи қори доимӣ

11.1. Ҳолати бозори меҳнат ва муҳочирати меҳнатӣ.

Давоми нуҳ моҳи соли 2020 ба раёсат, шуъбаю бахшҳои Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 31306 шаҳрванд мурочиат қард, қи 15253 нафарашон қанон мебошанд. Аз ҳисоби мурочиатқунандагон 20658 нафар ҳамқун қорҷӯӣ дар сохторҳои мақомоти шуғли аҳоли ба қайд қирифта шуданд, қи аз онҳо 54,9 фоиғ ё 4359 нафар қанон ва 58,4 фоиғ ё 4510 нафар қавонони синни 15-29-сола мебошанд.

Мувофиқи “Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон” соли 2020 дар вилоят бо ҷойи қорӣ таъмин намудани 18851 нафар шаҳрвандони қорҷӯӣ ва бекор ба нақша қирифта шуда, ба ҳолати 25 сентябри соли 2020 аз ҷониби мақомотҳои давлатии шуғли аҳоли ба 15095 нафар барои бо ҷойи қори доимӣ таъмин шудан мусоидат қарда шуд, қи ин нишондод 80,1 фоиғи нақшаи солнаро ташқил меқиҳад.

Дар давраи ҳисоботӣ бо мақсади бо қор таъмин намудани қорҷӯён, бекорон ва муҳочирони меҳнати ба Ватан барғашта 213 ярмарқай қойҳои қори қоли гузаронида шуда, дар ин ярмарқаҳо 2602 қорқонаю ташқилот иштироқ қарда, қойҳои қори қолиро пешниҳод намуданд. Тавассути ин ярмарқаҳо 1655 нафар қорҷӯён ва бекорон ба қойҳои қори доимӣ таъмин

гашта, 1146 нафар ба касбомӯзӣ ва 396 нафар ба корҳои ҷамъиятии музнок сафарбар шудаанд. Ҷамъи шахрвандони бекори ба воситаи ярмаркаи ҷойҳои кори ҳолӣ ба шуғл ҷалбшуда 3197 нафарро ташкил медиҳад.

Дар шаҳри Конибодом 1242 нафар бекорон ба қайд гирифта шуда (1184 нафар ё 95,3%), шаҳри Исфара 1260 нафар (963 нафар, ё 76,4%), дар шаҳри Панҷакент 885 нафар (839 нафар ё 94,8%), ноҳияи Айнӣ 220 нафар (247 нафар, ё 89,0%), ноҳияи Ашт 375 нафар (397 нафар, ё 94,4%), ноҳияи Мастчоҳ 358 нафар (587 нафар, ё 60,9%), ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ 121 нафар (86 нафар, ё 71,0%) ва ноҳияи Спитамен 454 нафар (364 нафар, ё 80,1%) бо ҷойи кори таъмин гардидаанд.

Дар шаҳру ноҳияҳои Зафаробод 97 нафар (180 нафар бекорон бо ҷойи кори таъмин гардиданд ё 185,5%), ноҳияи Шаҳристон 229 нафар (381 нафар, ё 168,3%), ноҳияи Деваштич 605 нафар (769 нафар, ё 127,1%), Ҷаббор Расулов 481 нафар (617 нафар ё 128,2%), Хучанд 942 нафар, (1148 нафар ё 121,8%), шаҳри Истаравшан 861 нафар (711 нафар, ё 121,0%), дар шаҳри Истиклол 122 нафар (113 нафар, ё 107,9%), Гулистон 406 нафар (422 нафар ё 103,9%) барои бо ҷойи кори доимӣ таъмин намудани бекори бақайдгирифташуда самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо таъмин карда шудааст.

Ҷиҳати ҳалли мушкилоти дар самти таъмини бекорон бо ҷойи кор ва самаранок баргузор намудани ярмаркаҳои ҷойҳои кори ҳолӣ масъулини шаҳру ноҳияҳои вилоятро зарур аст, ки боз ҳам тадбирҳои иловагӣ ва самаранок андешанд.

11.5. Андешидани ҷораҳо ҷиҳати паст кардани шиддати муҳочирати меҳнатӣ, ҳалли масъалаҳои диверсификатсияи муҳочирати меҳнатӣ (банди 73 паём)

Дар нух моҳи соли 2020 аз шаҳри Панҷакент дар муҳочирати меҳнатӣ 5423 нафар қарор доранд, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 1431 нафар зиёд буда, ин нишондиҳанда дар ноҳияи Айнӣ +18 нафар (612) нафарро ташкил медиҳад.

Дар шаҳру ноҳияҳои Бобоҷон Ғафуров -9572 нафар (3405), Хучанд -8707 нафар (2554), Ҷаббор Расулов -3868 нафар (1938), Истаравшан -2972 нафар (2430), Спитамен -2830 (2298), Ашт -2549 нафар (1346), Конибодом -2503 нафар (31129), Зафаробод -1893 нафар (1269 нафар), Бӯстон -476 нафар (429), Истиклол -177 нафар (339), Кӯҳистони Мастчоҳ -52 нафар (1), Гулистон -50 нафар (569) ва ин нишондод кам гардида, аз он шаҳодат медиҳад, ки ҷиҳати паст кардани шиддати муҳочирати меҳнатӣ фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои болозикр назаррас мебошад.

Вобаста ба банди мазкур аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Деваштич ва Шаҳристон маълумот пешниҳод нагардидааст.

11.2. (11.2, 11.3) Фаъолияти марказҳои таълимии калонсолон ба касбомӯзӣ фаро гирифтани калонсолон, гуруҳҳои осебпазир, аз ҷумла занону ҷавонон ва таъмини шуғлнокии онҳо

11.2. Андешидани тадбирҳои мушаххас ҷиҳати саросар соҳибкасб кардани аҳоли (калонсолон, аҳолии бекасб), беҳтар намудани сифати таҳсилот ва касбомӯзӣ дар муассисаҳои таълимӣ (бандҳои 70, 72 паём)

Дар нух моҳи соли чорӣ дар вилоят 282 маркази таълимӣ-истеҳсоли фаъолият намудаанд, ки аз он 88 маркази адрасбофӣ ва 194 дигар марказҳои хунармандӣ мебошанд. Дар ин марказҳо 654 дастгоҳи адрасу атласбофӣ насб гардида, 1110 нафар хунармандон ба шуғл фаро гирифта шудаанд. Ҳамзамон, зиёда аз 18,5 ҳазор нафар хунармандон дар хона фаъолият доранд.

Фарогирии шаҳрвандон ба касбомӯзӣ (хунарҳои мардумӣ) дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 300 нафар, Панҷакент 216 нафар, Конибодом 145 нафар, Айнӣ 260 нафар, Кӯҳистони Мастҷоҳ 142 нафар, Спитамен 45 нафар, Мастҷоҳ 142 нафар, Бобочон Ғафуров 450 нафар, Истаравшан 126 нафар, Ҷаббор Расулов 215 нафар, Гулистон 59 нафар, Исфара 263 нафар, Зафаробод 210, Шаҳристон 72 нафар, Бӯстон 43 нафар, Деваштич 80 нафар, Ашт 220 нафар ва Истиклол 40 нафарро ташкил додааст.

Шумораи зиёди фарогирии шаҳрвандон ба касбомӯзӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Панҷакент, Айнӣ, Ашт, Исфара, Мастҷоҳ, Бобочон Ғафуров, Исфара ва Зафаробод ба назар мерасад, ки заминаи мусоид барои рушди хунарҳои мардумӣ фароҳам оварда шудааст.

11.3. Бо шуғл таъмин намудани сокинони маҳаллӣ, баҳусус занону духтарон ва ҷавонон, рушди хунарҳои мардумӣ (банди 72 паём)

Дар доираи эълон гардидани солҳои 2019-2021 - “Соли рушди деҳот, сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ” ба рушди хунарҳои мардумӣ тавачҷуҳ бештар зоҳир мегардад. Дар миқёси вилоят 282 маркази таълимӣ-истеҳсоли фаъолият мекунанд, ки аз он 88 маркази адрасбофӣ ва 194 дигар марказҳои хунармандӣ мебошанд. Дар ин марказҳо 654 дастгоҳи адрасу атласбофӣ насб гардида, 1110 нафар хунармандон ба шуғл фаро гирифта шудаанд. Ҳамзамон, зиёда аз 18,5 ҳазор нафар хунармандон дар хона фаъолият доранд.

Дар марказҳои таълими истеҳсоли хонагии ноҳияи Ашт ба 2325 нафар шогирдон, 26 нафар устодон дар 28 марказҳои таълимӣ аз рӯи касбҳои мухталиф касб омӯзонидани истодаанд.

Дар марказҳои қолинбофии ноҳияи Бобочон Ғафуров 65 нафар устод ва зиёда 220 нафар шогирдон аз ҳисоби занону духтарони хонашин ҷалб карда шуданд.

Дар ҳудуди шаҳри Хучанд дар давраи ҳисоботӣ 7 марказҳои таълимӣ бо ҷалби 55 устод, 2350 нафар ҷавондухтарону занони бекорро ба омӯзиши хунарҳои мардумӣ аз қабилӣ адрасбофӣ, қолинбофӣ, гулдӯзию сӯзанидӯзӣ, бофандагию дӯзандагӣ ва қуроқдӯзӣ ҷалб кардаанд, ки дар марказҳои таълимӣ-истеҳсоли фаъолият намуда истодаанд.

Дар ноҳияи Айнӣ тибқи талаботи Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21.01.2019 №1 банди 27, дар 9 марказҳои рушди ҳунароҳои мардумӣ ва раванқи солимии “Усто - шогирд” бо мақсади омӯзиши касбу ҳунароҳои мардумӣ ва ҷалб намудани занону духтарон, дигар шахрвандони бешуғл 22 нафар устодон (ҳунармандон) ва 39 нафар шогирдон фаро гирифта шуданд.

Дар ноҳияи Деваштич 28 марказ таъсис дода, 61 дастгоҳи бофандагӣю ресандагӣ насб карда шудааст.

Бояд қайд намуд, ки бо истисноии шахру ноҳияҳои дар боло зикргардида дигар шахру ноҳияҳо маълумот оид ба ин масъала пешниҳод накардаанд.

11.3. (11.4.) Рафти таъсиси ҷойҳои корӣ

11.4. Рафти таъсиси ҷойҳои корӣ (банди 73 паём)

Ҷойҳои нави корӣ дар қиёс бо шумораи бекорони расман ба қайд гирифташуда дар ноҳияи Айнӣ 65,4% (ҷойи корӣ таъсис додашуда 144 адад, шумораи бекорони расман ба қайд гирифта шуда 220 нафар) ташкил карда шудааст. Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Шаҳристон 8,2% (18 ҷойи корӣ 219 бекор), Кӯҳистони Мастҷоҳ 70,2% (121 ҷойи корӣ, 85 бекор), Панҷакент 98,5% (839 ҷойи корӣ, 827 бекор) Истиклол 47,5% (58 ҷойи корӣ, 122 бекор), Деваштич 37,5% (242 ҷойи корӣ, 605 бекорон), Ашт 14,5% (545 ҷойи корӣ, 375 бекор) ташкил дода, барои таъмини шумораи бекорони ба қайд гирифташуда бо ҷойи корӣ шумораи ҷойҳои кории нав нокифоя ва дар сатҳи паст мебошад.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Истаравшан 131 % (1130 ҷойи корӣ, бекорон 861 нафар), Бобочон Ғафуров 111% (4460 ҷойи корӣ, 400 бекор) ташкил менамояд, ки аз дуруст ба роҳ мондани кор дар самти таъмини шахсони бешуғл бо ҷойи кор дарак медиҳад.

Мутаассифона шахрҳои Исфара, Конибодом, Бӯстон, ноҳияи Мастҷоҳ вобаста ба таъсиси ҷойҳои нави корӣ маълумот пешниҳод накардаанд.

Пешниҳод: ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шахру ноҳияҳои он зарур аст, дар ҳамкорӣ бо Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои баланд бардоштани дараҷаи бо ҷойи кор таъмин намудани шахрвандони корҷӯй ва бекор, паст кардани шиддати муҳоҷирати меҳнатӣ, таъмини самаранокии гузаронидани ярмаркаҳои ҷойи кории ҳолӣ, васеъ намудани фарогирии шахрвандон ба омӯзиши касбу ҳунароҳо ва вусъат додани ҳунароҳои мардумӣ тадбирҳои мушаххас андешанд.

12. Рушди сармояи инсонӣ (маориф) **(бандҳои 53, 54, 56, 57, 59, 60, 85-и паём)**

Нишондоди пешакии рушди маориф бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 12.1.(12.1.) Бехтар намудани ҳолати муассисаҳои таълимӣ,

таъминот бо китобҳои дарсӣ, 12.2. (12.2., 12.4.) Фарогирии кудакони то синни мактабӣ бо таҳсилоти то мактабӣ, 12.3. (12.3., 12.5., 12.6.) Баланд бардоштани сифати таълим, 12.4. (12.7.) Мутоилаи китобҳои бадеи, зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ дар муассисаҳои таълимӣ, 12.5. (12.8., 12.9.) Баргузор намудани азмуни “Фуруғи субҳи доноӣ” ва олимпиадаҳои вилоятӣ, шаҳри ва ноҳиявӣ ва ҳавасмандгардонии ғолибони озмунҳои мазкур, арзёби гардиданд.

12.1. (12.1.) Беҳтар намудани ҳолати муассисаҳои таълимӣ, таъминот бо китобҳои дарсӣ

12.1. Бунёди мактабҳои нав, сохтмони синфхонаҳои иловагӣ, рафти таъсиси муассисаҳои томактабӣ ва барқарорсозии муассисаҳои таълимии садамавӣ ва инфрасохтори муассисаҳои таълимӣ хусусан дар деҳоти дурдаст
Вазъи соҳаҳои илм ва маориф

Соли таҳсили 2020-2021 дар вилоят 938 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, аз ҷумла 4 муассисаи таҳсилоти ибтидоӣ, 36 муассисаи таҳсилоти асосӣ, 826 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ, 33 гимназия, 25 литсей, 1 мактаби Президентӣ, 2 мактаб барои хонандагони лаёқатманд, 3 мактаб-кӯдакистон, 1 интернати санаторӣ, 4 мактаб-интернати махсус, 3 интернат барои кӯдакони ятиму бепарастор ҷамоати деҳа, дар онҳо 565231 нафар, аз ҷумла 276427 нафар духтарон ба таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд, ки нисбати соли таҳсили 2019-2020 шумораи муассисаҳои таълимӣ 9 адад ва шумораи хонандагон 17906 нафар зиёд мебошад. Дар шаҳрҳои Исфара, Панҷакент, Хучанд 2 ададӣ ва дар ноҳияҳои Бобоҷон Ғафуров, Мастчоҳ, Кӯҳистони Мастчоҳ 1 ададӣ муассисаҳои таълимӣ зиёд шудаанд.

Эҳтиёҷ ба кадрҳои омӯзгорӣ дар муассисаҳои таълимии вилоят дар соли хониши 2020 – 2021, 881 нафар муайян карда шуда, дархост барои тақсими хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии ба Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол гардид. Дар ин замина, тибқи роҳнати Вазорати маориф ва илм 966 нафар омӯзгорони ҷавон ба ҷойи кор фиристонида шуда, аз онҳо 568 нафар ҳозир шуданд, ки аз ин шумора 47 нафар тибқи квота таҳсил намудаанд.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят соли таҳсили 2019-2020 ҳамагӣ 34190 нафар хатм намуда, тариқи Маркази миллии тестӣ бо назардошти хатмкунандагони солҳои пешин 19155 нафар ба муассисаҳои таҳсилоти олию миёнаи касбӣ дохил шуданд. Тибқи квота ҳамагӣ 302 нафар ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Ҳамагӣ 19457 нафар ҳуқуқи таҳсилро дар муассисаҳои таҳсилоти олии ва миёнаи касбӣ соҳиб шуданд, ки баробари 56,9 фоизи шумораи умумии хатмкунандагон мебошад.

Дар 9 моҳи соли равон бинои 11 муассисаи таълимии садамавӣ барқарор гардида, дар 15 бинои садамавии муассисаҳои таълимӣ корҳои сохтмонӣ идома доранд.

Ҳамзамон, таъмиру таҷдиди 228 муассисаи таълимӣ ба нақша гирифта шуда, то ҳол 199 муассисаи таълимӣ аз таъмири кулӣ бароварда шуда, дар 26 муассиса корҳо идома доранд.

Дар моҳҳои январ-сентябри соли 2020 мувофиқи маълумоти оморӣ дар вилоят 277 муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, аз ҷумла 204 муассисаи таҳсилоти томактабии тобеи шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо, 13 муассисаи таҳсилоти томактабии тобеи ташкилоту корхонаҳо ва 60 муассисаи таҳсилоти томактабии хусусӣ фаъолият намуда, 44767 нафар кӯдаконро ба тарбия фаро гирифтаанд. Нисбат ба соли гузашта шумораи муассисаҳои томактабӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 11 адад афзудааст.

12.2. (12.2., 12.4.) Фарогирии кудакони то синни мактабӣ бо таҳсилоти то мактабӣ

12.2. Фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти томактабии кӯдакон ва васеъ намудани фоизи фарогирии онҳо, ба роҳ мондани таҳсилоти ғайрианъанавӣ ва алтернативии омода намудани кӯдакон

Дар давоми нӯҳ моҳи соли 2020 дар назди шуъбаҳои маорифи 18 шаҳру ноҳияҳо 438 марказҳои инкишофи кӯдак бо фарогирии 16289 нафар кӯдакони синни 6-сола дар 757 гурӯҳ фаъолият доранд. Фарогирии кӯдакон дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ 15,1 фоиз ва якҷоя бо марказҳои инкишофи кӯдак 20,6 фоизро ташкил медиҳад.

Ин марказҳо аз 757 гурӯҳ иборат буда, дар онҳо 16289 кӯдак таълиму тарбия мегирад. Фарогирии кӯдакон ба муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ якҷоя бо Маркази инкишофи кӯдакони синни томактабӣ 20,4 фоизро ташкил медиҳад.

Ин нишондиҳанда нисбат ба семоҳаи аввали соли чорӣ дар шаҳру ноҳияҳои Зафаробод 24,3%, ташкил намуда, дар ноҳияҳои Ашт 20% ва Шаҳристон 16,5% бетағйир боқӣ мондааст, ки барои баланд бардоштани ин нишондиҳанда пешбинӣ намудани чораҳои иловагӣ зарур мебошад.

12.4. Андешидани чораҳо барои бунёди як муассисаҳои томактабӣ дар як деҳа ва маҳалҳои аҳолинишине, ки аз 100 хоҷагӣ зиёд доранд (банди 85 паём), (бо иловаи маълумоти шумораи маҳалҳои аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд ва мавҷудияти муассисаҳои томактабӣ дар онҳо);

Дар ин давраи ҳисоботӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят барои муайян намудани шумораи маҳалҳои аҳолинишине, ки аз 100 хоҷагӣ зиёд доранд ва сохтмони муассисаҳои томактабӣ дар онҳо зарурият дорад, як қатор корҳо ба нақша гирифта шудааст.

Аз ҷумла, дар шаҳру ноҳияҳои Айнӣ сохтмони 7 адад, Бобочон Ғафуров 22 адад, Гулистон 2 адад, Зафаробод 15 адад, Истиклол 2 адад, Исфара 4 адад, Конибодом 7 адад, Кӯҳистони Мастҷоҳ 11 адад, Хучанд 1 адад ва Шаҳристон 4 адад муассисаҳои томактабӣ ба нақша гирифта, манбаҳои маблағгузорӣ барои сохтмон муайян карда шудааст.

12.3. (12.3., 12.5., 12.6.) Баланд бардоштани сифати таълим,

12.3. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот (кабинетҳои фаннӣ) ва баргараф намудани

норасоии кадрҳои омӯзгорӣ, гузаронидани такмили ихтисоси омӯзгорон, хавасмандгардонии омӯзгорони ҷавон (банди 57 паём);

Дар доираи иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 ноябри соли 2017, № 544 «Дар бораи Барномаи давлатии таъмини муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ бо кабинетҳои фаннӣ ва озмоишгоҳҳои мучаҳҳази таълимӣ барои солҳои 2018-2020» дар соли 2020 таъмин намудани муассисаҳои таълимии вилоят бо 40 адад кабинет ва озмоишгоҳҳои фанни физика, фанни химия 36, фанни биология 37, фанни география 15, фанни математика 11, фанни технологияи иттилоотӣ 9 ва кабинетҳои суруд ва мусиқӣ 90 адад, дар умум бо 249 кабинетҳои таълимӣ ба нақша гирифта шудааст. Дар амал, давоми 9 моҳи соли ҷорӣ 50 кабинетҳои таълимӣ ташкил гардида, нақша ҳамагӣ 20,1 фоиз таъмин шудааст. Мутаассифона, дар шаҳру ноҳияҳои Айнӣ, Гулистон, Зафаробод ва Панҷакент тамоман дар ин самт қорбарӣ нашудааст. Мавриди зикр аст, ки шаҳри Хучанд талаботи иҷрои Барномаро пеш аз муҳлат таъмин намуда, ба ҷойи нақшаи 25 адад 87 кабинетҳои фаннӣ омода намудааст, ки аз нақша 3,5 баробар зиёд мебошад.

Дар доираи иҷрои «Барномаи давлатии амалӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии вилояти Суғд барои солҳои хониши 2018-2022», соли 2020 ба муассисаҳои таълимӣ дастрас намудани 2890 компютер ва 187 тахтаи электронӣ ба нақша гирифта шуда, дар 9 моҳи соли ҷорӣ 491 компютер ва 85 тахтаи электронӣ харидорӣ карда шудааст, ки мутаносибан 17,0 ва 45,5 фоизи нақшаи солонаро ташкил медиҳад. Алҳол, дар 1122 синфхонаи компютерӣ 18973 компютер, 2832 адад принтер мавҷуд буда, 604 тахтаи электронӣ ва 872 проектор мавриди истифода қарор доранд.

Шумораи омӯзгорони вилоят 39786 нафар буда, аз онҳо 25618 нафар занҳо мебошанд. Шумораи омӯзгорон нисбат ба соли хониши гузашта 1072 нафар зиёд шудааст.

Дар ин давра шумораи омӯзгорони маълумоти олидошта зиёд гардида, 82 фоизи шумораи умумии омӯзгоронро ташкил медиҳад.

Дар давраи ҳисоботи шумораи компютерҳо дар муассисаҳои таълимии вилоят нисбат ба оғози соли 2020, 413 адад зиёд гардидааст, ки дар шаҳру ноҳияҳои Бобоҷон Ғафуров+109 адад, Исфара +90 адад, Ашт +52 адад, Деваштич +32, Шахрстон +11 адад, Панҷакент 10 адад, Конибодом +4 адад зиёд гардида, самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо таъмин гардидааст.

Дар давраи ҳисоботи шумораи тахтаҳои электронӣ дар муассисаҳои таълимӣ дар шаҳру ноҳияҳои Исфара 7 адад, Деваштич 9 адад, Хучанд 3, Бӯстон 1 адад, Истаравшан 2 адад, Истиклол 4 адад ва Конибодом 3 ададро ташкил медиҳад, ки барои таъмини нишондиҳандаи устувор гардонидани пояҳои моддию техникаи муассисаҳои таълимӣ замина гузошта шуда истодааст.

12.5. Миёни калонсолону хонандагон чорӣ кардани мутолиаи китобҳои бадеӣ (банди 59 паём);

Дар тамоми муассисаҳои таълимии шаҳр ва ноҳияҳои вилоят дар байни хонандагон ва калонсолон хондан ва мутолиаи китобҳои бадеӣ ба роҳ монда шуда, ин раванд аллакай ба ҳукми анъана даромадааст. Тасмим гирифта шудааст, ки ҳар як калонсол ва хонандагон дар як сол на камтар аз панҷ адад китоби бадеӣ мутолиа намояд.

Ҷиҳати арзёбии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии шаҳру ноҳияҳо оид ба миёни калонсолону хонандагон чорӣ кардани мутолиаи китобҳои бадеӣ нишондиҳандаи миқдории ҳисоботи шумораи калонсолон ва миқдори китоби мутоила карда шуда, ба роҳ монда шавад, ки дар вақт рафти иҷрои супориши банди 59-и нақша чорабиниҳои паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.12.2019 сол, муайян карда мешавад.

12.6. Тадбирҳои андешидашуда ҷиҳати ба таври васеъ ба роҳ мондани омӯзиши забонҳои тоҷикӣ ва русиву англисӣ (банди 56 паём);

Дар давраи ҳисоботӣ баҳри иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 июли соли 2014, № 427 «Дар бораи Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забони русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2020» дар муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳру ноҳияҳои вилоят ҷиҳати тақвияту густариши омӯзиши забонҳои хориҷӣ, бахусус забонҳои русӣ ва англисӣ чораҳои дахлдор андешида шуданд. Алҳол, дар муассисаҳои таълимии вилоят 3280 нафар омӯзгорони забони русӣ ва 2814 нафар омӯзгорони забони англисӣ фаъолият доранд.

Дар нимсолаи аввали соли 2020 норасоии кадрҳои омӯзгорӣ дар вилоят 881 нафар (аз ҷумла омӯзгорони фанҳои хориҷӣ 54 нафар), шаҳру ноҳияҳои Деваштич 18 нафар , Ашт 21 нафар омӯзгор (аз ҷумла 2 нафар омӯзгорони забони хориҷӣ), Конибодом 9 нафар (7 нафар), Исфара 5 нафар омӯзгор (аз ҷумла 2 нафар омӯзгорони фанҳои забони хориҷӣ , Хучанд 3 нафар, Шаҳристон 2 нафар (2 нафар омӯзгорони фанҳои забони хориҷӣ) ташкил дода, ба сатҳу сифати таълим таъсири манфӣ мерасонад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмиру таҷдиди муассисаҳои таҳсилоти садамавӣ, бартараф намудани норасоии омӯзгорон ва китобҳои дарсӣ, васеъ намудани фарогирии қудакон ба муассисаҳои томақтабӣ чораҷӯӣ намоянд.

12.4. (12.7.) Мутоилаи китобҳои бадеӣ, зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ дар муассисаҳои таълимӣ

Раёсати маорифи вилоят барои мутолиаи китобҳои бадеӣ ба муассисаҳои таълимии вилоят рӯихати 299 номгӯи асарҳои бадеиро, ки аз ҷониби Вазорати маориф ва илм барои хониши беруназсинфӣ ва таътили тобистона пешниҳод гардидаанд, дастрас намудааст. Дар ин давра дар ноҳияи Ашт 32782 китобҳои илмӣ-бадеӣ дар ноҳияи Бобочон Ғафуров 62500 дар шаҳри Гулистон 1094 китобҳои бадеӣ харидорӣ карда, дар

ноҳияи Зафаробод барои зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ 5000 сомонӣ, шаҳри Исфара 80645 сомонӣ, шаҳри Гулистон 19622 сомонӣ маблағ чудо карда шудааст. Мувофиқи тақсимот барои мутолиа барои хонандагони синфи 1-19 номгӯӣ, барои синфи 2-28 номгӯӣ, синфи 3-30 номгӯӣ, синфи 4-31, синфи 5-28 номгӯӣ, синфи 6-27 номгӯӣ, синфи 7-24 номгӯӣ, синфи 8-32 номгӯӣ, синфи 9-26 номгӯӣ, синфи 10-35 номгӯӣ ва синфи 11-19 номгӯӣ асарҳои бадеӣ пешниҳод шудааст. Илова бар ин, ба роҳбарони муассисаҳои таълимӣ дастур дода шудааст, ки рӯйхати асарҳои мутолиашавандаро дар назди китобхонаҳои мактабӣ насб намуда, роҳбарони синф ва омӯзгорони фанҳои ҷамъиятиву гуманитариро вазифадор намоянд, ки барои ба хондани китобҳои бадеӣ ҷалб намудани хонандагон чораҷӯӣ намуда, роҳҳои ҳавасманд гардонидани хонандагонро ҷустуҷӯ намоянд.

Инчунин, дар маҷлисиҳои падару модарон рӯйхати ин асарҳоро ба падару модарон расонида, барои ҷалб намудани фарзандон ба китобхонӣ ва харидорӣ намудани китобҳои бадеӣ ба онҳо кӯмак намоянд.

12.5. (12.8., 12.9.) Баргузор намудани азмуни “Фурӯғи субҳи доноӣ” ва олимпиадаҳои вилоятӣ, шаҳри ва ноҳиявӣ ва ҳавасмандгардонии голибони озмунҳои мазкур

Бинобар сабаби аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он пешниҳод нагардидани маълумот дар семоҳаи дуоми соли ҷорӣ арзёбӣ кардани банди мазкур ғайримкон мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ бо мақсади таъмини иҷрои Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 5 феввали соли 2020, № АП-1339 бахшида ба ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар байни тарбиятгирандагону хонандагон ва донишҷӯёни ҳамаи зинаҳои таҳсилот ва шаҳрвандони вилоят баргузор намудани даври вилоятӣ озмуни ҷумҳуриявӣ «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» ба нақша гирифта шудааст (нисбати нимсола бетағйир боқӣ мондааст).

Барои ҷалби бештари дӯстдорони каломӣ бадеӣ ва қадрдонӣ намудани голибон ва омӯзгорони онҳо бо мукофоти пулӣ ва ифтихорномаву сипосномаҳо қарори Раиси вилояти Суғд аз 16 марти соли 2020, №104 “Дар бораи ташкил ва гузаронидани даври вилоятӣ озмуни ҷумҳуриявӣ “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” ба тасвиб расида, барои баргузор ва ҳавасманд гардонидани голибони озмуни мазкур аз ҳисоби бучети давлатӣ 292265 сомонӣ маблағ пешбинӣ гардидааст. Инчунин, ба шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо “Тартиби баргузори озмуни ҷумҳуриявӣ “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” дастрас карда шуда, аз моҳи апрел даври якуми озмун дар муассисаҳои таълимӣ оғоз мегардад (нисбати 6 моҳаи аввал бетағйир боқӣ мондааст).

Аз ҷумла дар ин озмун аз ноҳияи Бобоҷон Ғафуров 1 нафар дар озмуни вилоятӣ сазовори ҷойи аввал гашта, аз шаҳру ноҳияҳои Бӯстон 115 нафар, Гулистон 23 нафар, Истаравшан 50 нафар, Исфара 48 нафар иштирок намуданд (нисбати 6 моҳаи аввал бетағйир боқӣ мондааст).

Соли чорӣ бо мақсади дарёфт намудани хонандагони болаёқат, афзун намудани майлу рағбати донишандӯзии онҳо, ҷалби толибилмон ба чорабиниҳои илмӣ ва омода намудани онҳо ба олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ даври якуми олимпиада дар ҳамаи муассисаҳои таълимии баргузор гардидааст (нисбати 6 моҳаи аввал бетағйир боқӣ мондааст)

Дар давраи ҳисоботӣ дар олимпиадаҳои ҷумҳуриявии анъанавию номӣ аз фанҳои таълимӣ, ки дар Мактаби Президентии шаҳри Бӯстон баргузор гардид, 228 нафар ғолибони даври вилоятӣ ширкат варзида, аз онҳо 100 нафар ба гирифтани ҷойҳои фахрӣ ноил гардиданд. Аз ҷумла, дар олимпиадаи ҷумҳуриявии анъанавӣ аз рӯи 13 фанни таълимӣ 135 нафар иштирок намуда, 61 нафар ва дар олимпиадаи ҷумҳуриявии номӣ аз рӯи 11 фанни таълимӣ 93 нафар ширкат варзида, 39 нафар сазовори ҷойҳои ифтихорӣ шуданд. Аз ҷумла, шогирдони муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои Исфара соҳиби 21 ҷойи ифтихорӣ, Хучанд 18, Бобочон Ғафуров 13, Истаравшан 7 ва Спитамен 6 ҷой гардиданд.

Дар олимпиадаҳои байналмилалии фаннӣ, лоиҳавӣ ва фосилавӣ 1035 нафар хонандагони муассисаҳои таълимии вилоят иштирок намуданд. Аз 26 нафар иштирокчиёни 12-умин олимпиадаи байналмилалӣ барои хонандагону донишҷӯён дар давлати Туркия аз шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Исфара, Бобочон Ғафуров ва Мактаби Президентӣ сазовори 26 ҷойи ифтихорӣ, аз ҷумла 13 ҷойи якум, 5 ҷойи дуюм ва 8 ҷойи сеюм гардиданд. Ҳамзамон, дастаи вилоят аз фанни биология дар ин олимпиада сазовори ҷойи аввал гардида, бо “Ҷом” сарфароз гардонида шуд.

Дар 10-умин олимпиадаи лоиҳавӣ, ки дар Қазоқистон баргузор гардид, 2 нафар хонандагони Мактаби Президентӣ иштирок намуда, сазовори ҷойи дуюм гардиданд. Ҳамчунин, 3 нафар хонандагони синфи 11-и литсейи физикӣ-математикии шаҳри Хучанд дар 11-умин олимпиадаи Евроосиё аз фанни технологияҳои иттилоотӣ, ки дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон баргузор гардид, ширкат варзида, сазовори ҷойи аввал доништа шуданд. Хонандаи синфи 10-и муассисаи таълимии хусусии шаҳри Конибодом дар 4-умин олимпиадаи байналмилалӣ аз фанни математика, ки дар Федератсияи Россия баргузор шуд, иштирок намуда, сазовори ҷойи сеюм гардид.

Бо мақсади ҳавасмандгардонии ғолибони олимпиадаҳои байналмилалӣ дар асоси қарори раиси вилоят аз 12 июни соли 2018, №250 “Дар бораи тадбирҳои ҳавасмандгардонии хонандагон, омӯзгорон ва муассисаҳои таълимӣ” ба 26 нафар ғолибони олимпиадаҳои байналмилалӣ аз 3,0 то 10,0 ҳазор сомонӣ, ба 6 нафар омӯзгорон аз 2,0 то 6,0 ҳазор сомонӣ, ба мактаби Президентии шаҳри Бӯстон 10,0 ҳазор сомонӣ, литсейи №1-и шаҳри Исфара 5,0 ҳазор сомонӣ ва литсейи физикӣ-математикии шаҳри Хучанд 3,0 ҳазор сомонӣ мукофотпулии яқвақта тақдим карда шуд.

Бояд қайд кард, ки оғози соли таҳсили чорӣ дар 12-умин Олимпиадаи байналмилалӣ барои хонандагон ва донишҷӯён, ки дар шаҳри Анталияи кишвари Туркия баргузор гардид, 26 нафар хонандагон аз муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Исфара, Бобочон Ғафуров ва мактаби

Президентӣ иштирок намуда, ба гирифтани 26 ҷойҳои ифтихорӣ, аз ҷумла 13 ҷойи якум, 5 ҷойи дуюм ва 8 ҷойи сеюм ноил гардиданд. Аз 26 нафар ғолибон, 22 нафар аз як фан ва 4 нафар аз ду фан ба гирифтани ҷойҳои фахрӣ ноил гардиданд. Ғолибон бо медал ва дипломҳои дараҷаи 1,2 ва 3 сарфароз гардониданд. Аз рӯи ҷамъбасти натиҷаҳои бадастовардаи хонандагон дар фанҳои алоҳида, дастаи вилоят аз фанни биология сазовори ҷойи якум гардид, бо «Ҷом» мукофотида шудааст (нисбати 6 моҳи аввал бетағйир боқӣ мондааст).

Ҳамчунин, 3 нафар хонандагони синфи 11-и литсейи физикӣ-математикии шаҳри Хучанд дар 11-умин олимпиадаи Евроосиёгӣ аз фанни технологияи иттилоотӣ, ки дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон доир гардид, иштирок намуда, ба гирифтани ҷойи якум сазовор гардиданд (нисбати нимсолаи аввал бетағйир боқӣ мондааст).

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмири таҷдиди муассисаҳои таҳсилоти садамавӣ, бартараф намудани норасоии омӯзгорон ва китобҳои дарсӣ, норасоии ҷойи нишаст дар таълимгоҳҳо, васеъ намудани фарогирии кудакон ба муассисаҳои томактабӣ чораҷӯӣ намоянд.

13. Рушди соҳаи тандурустӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи тандурустӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 13.1. (13.1.) Сатҳи хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли, 13.2. Ҷараёни пешгирии ҳолатҳои сироятии ВНМО/ВНМБ ва сил, аз ҷумла дигар касалиҳои сироятӣ;

13.1. (13.1.) Сатҳи хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли

13.1. Бунёди беморхонаву марказҳои саломатӣ ва дигар иншооти тандурустӣ дар шаҳру ноҳияҳо, шаҳрак ва деҳот ва ҳалли масъалаҳои норасоии кадрҳои тиббӣ дар маҳалҳо ва деҳоти дурдаст.

Дар вилоят 936 муассисаи тандурустии давлатӣ, аз ҷумла 132 муассисаи сохтори госпиталӣ, 649 муассисаи сохтори КАТС, 155 муассисаи махсусгардонидашуда ва 247 муассисаи тиббии хусусӣ, аз ҷумла 106 ҶДММ, 35 намояндагӣ ва 106 соҳибкори инфиродӣ фаъолият доранд.

Дар соҳаи нигахдории тандурустии вилоят бо мақсади сазовор пешвоз гирифтани 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо маблағгузорӣ аз ҳамаи сарчашмаҳо сохтмон, таъмир ва азнавсозии 459 иншооти соҳа ба нақша гирифта шуда, дар соли 2020 бояд 123 иншооти тандурустӣ, аз ҷумла 15 беморхона, 39 бунгоҳи саломатӣ, 20 маркази саломатӣ, 5 таваллудхона, 13 нуқтаи хатна ва 31 дорухона сохта ва азнавсозӣ карда шавад. Дар 9 моҳи соли равон сохтмон ва таъмири азнавсозии 64 иншоот, аз ҷумла 10 беморхона, 16 бунгоҳи саломатӣ, 14 маркази саломатӣ, 2 таваллудхона, 8 нуқтаи хатнаи кӯдакон ва 14 дорухона ба итмом расонида шуд, ки ба 52,0 фоизи нақшаи солона баробар аст.

Ба аҳолии вилоят 5276 нафар табибон ва 17945 нафар кормандони миёнаи тиб хизмат расонида истодаанд. Аз ҷумла, 2978 нафар ё 56,4 фоизи табибон ва 7252 нафар ё 40,4 фоизи кормандони миёна дорои дараҷаи тахассусии касбӣ мебошанд. Аз ҷумла, 5 доктори илми тиб ва 70 номзоди илми тиб фаъолият доранд.

Сатҳи таъминоти муассисаҳои тиббии вилоят бо табибон 19,5 ва бо кормандони миёна 66,4 ба 10,0 ҳазор нафар аҳоли мебошад. Таъминоти муассисаҳои тиббӣ бо мутахассисони дорои маълумоти олии ва миёнаи тиббӣ яке аз масъалаҳои аввалиндараҷаи соҳа махсуб ёфта, нишондодҳои нисбатан пасти таъминот бо табибон дар шаҳру ноҳияҳои Зафаробод 10,5, Деваштич 10,7, Айнӣ 11,5, Мастчоҳ 11,6, Кӯҳистони Мастчоҳ 12,0 ва Бобочон Ғафуров 12,6 ба 10 ҳазор аҳоли ба назар мерасад, ки ташвишовар мебошад.

Баъди хатми омӯзиши интернатура ва ординатураи клиникӣ 29 нафар мутахассисони ҷавон, аз ҷумла 6 нафар хатмкардагон аз ҳисоби буҷет тахсилнамуда бо ҷои корӣ таъмин карда шуданд ва қабули онҳо тибқи роҳати Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон идома дорад. Аз ҷумлаи ба кор қабул шудагон табибони наҷот ва беҳискуни 1 нафар ва табибони оилавӣ 2 нафар мебошанд.

Ин нишондиҳанда нисбат оғози сол дар шаҳру ноҳияҳои Истаравшан 7 нафар (-7 нафар), Истиклол 25 нафар (-1 нафар), Панҷакент 46 нафар (-29 нафар), Шаҳрстон 23 нафар (-1 нафар), Бобочон Ғафуров 115 нафар (-28 нафар), Гулистон 26 (-1 нафар), Кӯҳистони Мастчоҳ 12 нафар (+0 нафар), Айнӣ 40 нафар (+0 нафар) дар ҷунин ҳолат қарор дошта, норасоии мутахассисони соҳаи тиб дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 40 нафар (+4 нафар), Деваштич 28 нафар (+2 нафар), Исфара 74 нафар (+2 нафар), Зафаробод 80 нафар (+1 нафар), Ашт 33 нафар (+1 нафар), Бӯстон 17 нафар (+1 нафар) нисбат ба семоҳаи аввали соли ҷорӣ зиёд гардидааст, ки ба сатҳи хизматрасонии тиббии сифатнок ба аҳоли таъсири манфӣ расонида, ба ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли барои ҳалли норасоӣ тақвият бахшида шавад.

13.2. Ҷараёни пешгирии ҳолатҳои сирояти ВНМО/ВНМБ ва сил, аз ҷумла дигар касалиҳои сироятӣ

Дар қайди раёсати тандурустии вилоят ҳамагӣ 2959 нафар мубталоеҳои ВНМО қарор дошта, дар давраи ҳисоботӣ 196 нафар бо сирояти ВНМО ба қайд гирифта шудаанд, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 108 нафар кам мебошад. Асосан гирифтгори мубталоеи ВНМО синну соли аз 30 то 49-соларо дарбар мегиранд. Фавт аз ВНМО дар 9 моҳи соли 2020 66 нафар ба қайд гирифта шуда, аз соли 2001 то ин давра дар маҷмӯъ 871 нафар аз ин беморӣ фавтидаанд.

Айни замон дар вилояти Суғд 7 ташхисгоҳ баҳри дарёфти сирояти ВНМО, 7 дастгоҳи ташхиси иммуноферментӣ (ИФА), 3 дастгоҳи таҷзияи занҷираи полимиразӣ (Gian Expert + Rotor Gene) ва 2 дастгоҳи

муайянкунии ҳуҷайраҳои CD 4 кор мекунад. Ҳамзамон бо мақсади расонидани кӯмак ба шахсони ниёзманду осебпазир ва истиқоматашон дар минтақаҳои дурдаст 2 гурӯҳи мобилии сайёр ва 1 дармонгоҳи мобилии сайёр хизмат расонида, дар самти дарёфту муайянсозии бемориҳо саҳми назаррас мегузоранд.

Дар нух моҳи соли чорӣ дар вилоят 194 ҳолати сироятёбӣ аз ВНМО муайян гардид, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 108 ҳолат кам мебошад. Бояд қайд намуд, ки асосан гирифторони ВНМО шахрвандони аз 30 то 49 - сола буда, роҳҳои гузариш дар 94,0 фоизи ҳолат алоқаи ҷинсӣ мебошад.

Дар вилоят 936 муассисаи тандурустии давлатӣ, аз ҷумла 132 муассисаи сохтори госпиталӣ, 649 муассисаи сохтори КАТС, 155 муассисаи махсусгардонидашуда ва 247 муассисаи тиббии хусусӣ, аз ҷумла 106 ЧДММ, 35 намояндагӣ ва 106 соҳибкори инфиродӣ фаъолият доранд.

Ҳолатҳои бақайдгирии касалии ВНМО нисбат ба аввали соли чорӣ дар шаҳри Хучанд -46 нафар, Бобочон Ғафуров -16 нафар, Деваштич -12 нафар, Ашт- 11 нафар, Мастчоҳ -11нафар, Истаравшан -9 нафар, Панҷакент -8 нафар, Ҷаббор Расулов -7, Зафаробод -7 нафар ва Гулистон -3 нафар, Истиқлол -1 нафар кам гардида, дар шаҳрҳои Конибодом 13 нафар, Бӯстон 10 нафар ва Кӯҳистони Мастчоҳ бетағйир боқӣ мондааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои Исфара +16 нафар, Шаҳристон +4 , Айнӣ +2 нафар, бақайдгирӣ нисбат ба шашмоҳаи аввали соли 2020 зиёд гардида, барои пешгирии ин беморӣ чораҳои мушаххас андешида шаванд.

Сил

Шумораи умумии беморони сил дар сатҳи вилоят 3254 нафар ба қайд гирифта шуда, аз ҷумла дар 9 моҳи соли 2020 559 нафар бемор дарёфт гардидааст, ки нисбат ба соли қаблӣ 208 нафар кам мебошад. Дардмандии бемории сил 127 ҳолат ба 100 000 аҳоли рост меояд. Дар нух моҳи соли чорӣ 17 нафар беморони фаъол фаътидаанд.

Ҳолатҳои бақайдгирии касалии сил дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд нисбат ба аввали соли гузашта аз ҷумла шаҳри Хучанд – 18 нафар, , Айнӣ -10 нафар, Бобочон Ғафуров -49 нафар, Бӯстон-2 нафар, Гулистон -12 нафар, Истаравшан -20 нафар, Панҷакент -7 нафар, Ҷаббор Расулов -4 нафар, Зафаробод-3 нафар, Шаҳристон -8 нафар, Ҷаббор Расулов -18, Хучанд -4 кам гардида, дар шаҳри Конибодом бетағйир боқӣ мондааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои Исфара +20 нафар, Кӯҳистони Мастчоҳ +2 нафар, Ашт +8 нафар ва Спитамен +6 нафар, Деваштич +5, Истиқлол +3 нафар нафар бақайдгирӣ нисбат ба аввали соли чорӣ зиёд гардида, барои пешгирии ин беморӣ чораҳои мушаххас андешиданро тақозо менамояд.

Соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли

13.4. (13.4.,13.5.) Хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шахрвандони дар ҳолати душвор қарор дошта (гурӯҳи осебпазир) арзёби мегардад.

13.4. Корҳои анҷомдода чихати ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ гуруҳҳои осебпазири аҳоли, дар навбати аввал ятимону маъюбон шахсони бесарубонмондаву эҳтиҷманд ва нафақахӯрону собиқадорон;

Дар вилоят 22 муассисаи иҷтимоӣ фаъолият мебаранд, ки шумораи бошандагони он дар санаи 1 октябри соли 2020-ум 1879 нафарро ташкил медиҳад.

Дар вилоят ба санаи 2-юми октябри соли 2020 ҳамагӣ 38627 оила ҳамчун камбизоат ба қайд гирифта шудаанд. Кӯмакпулии унвонии иҷтимоӣ ба оилаҳо ва шаҳрвандони камбизоат тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14-уми майи соли 2020, №14 “Дар бораи қорӣ намудани механизми таъин ва пардохти кӯмакпулии унвонии иҷтимоӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” пардохт карда мешавад.

Шумораи умумии маъюбон ба санаи 1 октябри соли 2020, 46044 нафар, аз ҷумла кӯдакони маъюби то синни 18-сола 7600 нафар мебошад.

Шумораи нафақагирон 229848 нафар ба қайд гирифта шуда, андозаи миёнаи нафақа 286,89 сомонӣ ҳисоб карда шудааст, ки нисбат ба нишондиҳандаи ҳамин давраи соли сипарӣ 5,41 сомонӣ кам мебошад.

Бо назардошти хизматҳои бузурги иштирокчиён ва маъюбони Ҷанги Бузурги Ватанӣ, маъюбони амалиёти ҷангӣ дар қаламрави давлатҳои дигар, маъюбони барқароркунии сохти конститутсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, аъзои оилаҳои ҷанговарони дар ин ҷангро ҳалокшуда, шахсони дар давраи Ҷанги Бузурги Ватанӣ солҳои 1941-1945 дар ақибгоҳ меҳнат намуда, инчунин маъюбони бартарафкунии садамаи Нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил кӯмакпулии ҳармоҳа пардохт карда мешавад.

Дар 9 моҳи соли 2020 тибқи қарорҳои раиси вилоят аз 6 январи соли 2020, №№ 02, 03, 04 ва 05 пардохти кӯмакпулӣ пешбинӣ гардида, то ин давра 1094100 сомонӣ кӯмакпулӣ пардохта шуд.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи оилаҳои камбизоат, дар вилоят нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта кам шудааст, ки (-18363 адад, ҳамагӣ 38627 адад), ин рақам дар шаҳру ноҳияҳои Бобоҷон Ғафуров -5039 (1547адад), Ашт -3204 (928 адад), Айнӣ -779 (2670 адад), Зафаробод -338 (2019 адад), Конибодом -247 (3830 адад), Бӯстон – 216 (864 адад), Панҷакент -210 (7031 адад), Гулистон-95 (158 адад)-ро ташкил дода, дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд +693 (3751 адад), Исфара +376 (607 адад), Шаҳристон +228 (1251 адад), Ҷаббор Расулов +78 (2107 адад), Деваштич +19 (5516 адад), Кӯҳистони Мастчоҳ +5 (655 адад),Истаравшан +2 (845 адад) зиёдшавии он ба назар мерасад, ки омӯзиши сабабҳои он ва беҳтар намудани вазъи марҳилавии рушди иҷтимоӣю иқтисодии ин шаҳру ноҳияҳо ба миён омадааст.

13.5. Иҷроиши барномаҳои қабулгардида

Шуъбаи ҳифзи иҷтимоии аҳолии вилоят дар асоси қарори Раиси вилояти Суғд аз 17 феввали соли 2017, № 66 “Оид ба татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, № 455 “Дар бораи Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020” дар вилояти Суғд ҳамроҳангсози татбиқи Нақшаи чорабиниҳои мақомоти

ичроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд оид ба амалисозии “Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020” муайян шуда, назорати фаъолияти муассисаҳои соҳаро ба ўҳда дорад.

Роҳбарияти шаҳр чиҳати татбиқи қарори мазкур қарори Раиси шаҳр аз 30.03.2017, №304 Оид ба татбиқи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, №455 “Дар бораи Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020”-ро ба имзо расонид. Дар асоси ҳамин қарор ҳайати Шӯрои Ҳамоҳангсозии назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр оид ба масъалаҳои солимгардонӣ, тавонбахшӣ ва ҳифзи иҷтимоии шахсони имконияташон маҳдуд иборат аз 19 нафар ва нақша-чорабиниҳо иборат аз 25 модда тасдиқ карда шуданд.

Дар нуҳ моҳи соли равон се маротиба чаласаи Шӯрои Ҳамоҳангсозии назди Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр оид ба масъалаҳои солимгардонӣ, тавонбахшӣ ва ҳифзи иҷтимоии шахсони дорои имконоти маҳдуди ҷисмонӣ барпо гардид.

Баҳри иҷрои “Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020” дар ноҳияи Зафарбод ҳайати Шӯрои Ҳамоҳангсозии назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия оид ба масъалаҳои солимгардонӣ, тавонбахшӣ ва ҳифзи иҷтимоии шахсони дорои имконияти маҳдуди ҷисмонӣ низ таъсис дода шудааст. Дар ноҳия муддати ҳар семоҳа вохӯриҳои мунтазами корӣ гузаронида мешавад. Нисбати ҷойгир намудани маъюбон ба муассисаҳои махсус ва умумӣ дар сатҳи ҳамаи 5 ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия корҳои омӯзишӣ роҳандозӣ карда шудааст.

Дар шаҳри Гулистон вобаста ба самти ҳифзи иҷтимоии аҳоли дар шаҳр “Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020» амал намуда дар ин давра корҳои муайян ба сомон расонид.

Дар шаҳри Гулистон ҳамагӣ 681 нафар маъюбон, маъюбони гурӯҳи I – 69 нафар, гурӯҳи II – 342 нафар, гурӯҳи III – 142 нафар ва маъюбони то 18-сола 133 нафарро ташкил медиҳанд, ки ба онҳо ҳар моҳ нафақа пардохт шуда истодааст. Илова бар ин онҳо аз пардохти хизматрасонии коммуналӣ ва истифодаи об 50% озод карда шудаанд. Ба 16 нафар кӯдакони имконияташон маҳдуд (маъюб) омӯзгорон вобаста шуда, ба онҳо таълими хонагӣ ба роҳ монда шудааст. Боиси қайд аст, ки хатсайри мусофиркашонии (автобусҳои ҳозиразамон) самти Хучанд-Гулистон мавриди истифода қарор гирифт, ки маъюбони гурӯҳи I аз он ба таври ройгон истифода менамоянд. Масъалаи сохтани пандусҳо дар муассисаҳои тандурустӣ, мағозаҳо, боғҳои истироҳатӣ ва дигар биноҳои муассисаҳо ба инобат гирифта шудааст.

Чиҳати татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, №455 “Дар бораи Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020” қарори раиси ноҳияи Шаҳристон аз 04.03.2017 сол, № 73 ба тавсиб расида, чораҳои зарурӣ андешида шуда истодааст.

Дар ноҳия маркази хизматрасонии иҷтимоӣ барои кӯдакони имконияташон маҳдуд ва шахсони дар ҳолати душвори зиндагӣ

қарордошта аз собиқ бинои таваллудхонаи беморхонаи марказии ноҳия 6 хучра ҷудо карда шудааст.

Айни ҳол дар Маркази минтақавии хизматрасонии иҷтимоӣ ба пиронсолон ва маъҷубон дар шаҳри Хучанд 58 нафар шаҳрвандони маъҷуб ва пиронсол, аз ҷумла, 31 зан ва 27 мард дар таъминоти пурраи давлатӣ қарор доранд.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Бобоҷон Ғафуров ҷиҳати иҷрои барномаҳои дар самти ҳифзи иҷтимоӣ қабулгардида қорҳои назаррасро ба анҷом расонида истодааст. Вабаста ба таъмини иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, №455 “Дар бораи барномаи миллии тавонбахшии маъҷубон барои солҳои 2017-2020”, қарори раиси ноҳия аз 11 апрели соли 2017, №233 ба тавсиб расида, ҳайати Шӯрои Ҳамоҳангсозии назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия тасдиқ карда шуда, қорбарӣ идома дорад.

Дар вилоят дар 3 маркази хизматрасонии иҷтимоӣ, аз ҷумла дар ноҳияи Деваштич барои 56 нафар, дар шаҳри Конибодом барои 24 нафар ва дар шаҳри Истаравшан барои 30 нафар пиронсолону маъҷубон барои будубоши рӯзона шароит фароҳам оварда шудааст. Илова бар ин, дар шаҳри Истаравшан маркази тавонбахшӣ барои кӯдакони имконияташон маҳдуд ташкил шуда, ба 10 нафар кӯдак хизмат мерасонад.

Инчунин, дар 13 шаҳру ноҳияҳои вилоят (Хучанд, Айнӣ, Ашт, Истиклол, Гулистон, Бобоҷон Ғафуров, Зафаробод, Истаравшан, Исфара, Конибодом, Панҷакент, Шаҳристон) шӯбаҳои хизматрасонии иҷтимоӣ дар хона фаъолият дошта, 220 нафар қормандони иҷтимоии ин муассисаҳо ба 1843 нафар шахсони яққаву танҳо, пиронсолон ва маъҷубон хизмат мерасонанд.

Ба истиқболи ҷашнҳои миллии дар ҳамаи мактаб-парваришгоҳҳои ҳудуди вилоят, хонаи пиронсолон дастурхони идона ораста, тӯҳфаҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ва сарпарастон тақдим гардиданд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят дар ҳамқорӣ бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бинобар зиёд гардидани мурочиати шаҳрвандон барои ҷойгир намудани беморони руҳӣ дар Муассисаи давлатии «Хона интернати беморони руҳӣ дар ноҳияи Ҷаббор Расулов» зиёд намудани иқтисоди ҷойгиркунонӣ ҳаллу фасл қарда шавад.

Вобаста ба банди мазкур аз ҷониби шаҳру ноҳияҳои Кӯҳистони Мастҷох, Конибодом, Мастҷох, Исфара, Спитамен, Ҷаббор Расулов, Айнӣ, Деваштич ва Панҷакент маълумоти мушаххас пешниҳод нагардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии барои пешгирии касалиҳои сироятӣ (хусусан сил, ВНМО) ҷораҳои иловагӣ андешида, ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи хизматрасонии тиббӣ бозҳам пурзур намудани сатҳи хизматрасонӣ ва ҳалли мушкилоти дарқгардида, фаъолиятро пурзӯр намоянд.

14. Рушди соҳаи фарҳанг (банди 65-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи фарҳанг бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ 14.1. (14.1.) Бунёду азнавсозӣ, таҷдиди инфрасохтор, таҳкими заминаи моддию техникий муассисаҳои фарҳангӣ арзёбӣ гардидаанд

Дар нӯҳ моҳи соли чорӣ дар вилоят 362 китобхона, 133 муассисаи клубӣ, 6 клуби сайёр, 95 қаср, кох ва хонаҳои фарҳанг, 1 осорхонаи таърихӣ вилоятӣ, 15 осорхонаи таърихӣ-кишваршиносӣ, 6 хона-осорхона, 3 маҷмааи фарҳангӣ, 1 амфитеатр, 1 маркази фарҳангӣ-фароғатӣ, 2 боғҳои фарҳангӣ-фароғатӣ, 5 театри халқӣ, 7 театри касбӣ, 4 ансамбли тарона ва рақс, 2 филармонияи халқӣ, 30 мактаби бачагонаи санъат, мусиқӣ ва рассомӣ, 11 ансамбли “Шашмақом”, 2 гурӯҳи ҳаҷвӣ, 6 ансамбли фолклорӣ-этнографӣ, 2 ансамбли “Фалак”, 1 ансамбли дойранавозон, 1 ансамбли карнайनावозон, 18 ансамбли рақсӣ, 6 ансамбли эстрадӣ, 3 радио ва 1 телевизиони маҳаллӣ фаъолият намуданд.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 1190 ёдгории таърихӣ фарҳангӣ мавҷуд буда, аз онҳо 13 ададаш аҳамияти умумибашарӣ, 91 ададаш аҳамияти ҷумҳуриявӣ ва 1086 ададаш аҳамияти маҳаллӣ доранд. Ин ёдгориҳо муаррифкунандаи фарҳанги оламшумули миллати тоҷик арзёбӣ гардида, барои ҷалби сайёҳон аз хориҷи дуру наздик мусоидат менамоянд.

Дар муассисаҳои фарҳангии вилоят ба таҷлили ҷашнҳои 26 - солагии Рӯзи Артиши миллӣ, Рӯзи Модар, Наврӯзи байналмилалӣ, Рӯзи Ваҳдати миллӣ ва 29-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон силсилаи чорабиниҳо, вохӯриву сӯҳбатҳо, барномаи дастаҳои ҳаваскорони санъати бадеӣ, намоиши театрикунонида, сӯҳбати атрофи мизи мудаввар, конфернсу семинарҳо, намоиши китобию матбуотӣ, намоиши асарҳои рассомон, барномаҳои консертӣ ташкил ва гузаронида шуданд.

Дар вилоят “Барномаи давлатии ҳифзи мероси таърихӣ фарҳангӣ барои солҳои 2012-2020» ва «Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020» татбиқ шуда истодаанд. Тибқи нақшаи чорабиниҳои Барномаҳои мазкур муассисаҳои фарҳангии шаҳру ноҳияҳо марҳила ба марҳила таъмиру тармим гардида, бо таҷҳизоти техникӣ, сарулибоси сахнавӣ, асбобҳои мусиқӣ, мизу курсӣ мучаҳҳаз гардида истодаанд. Инчунин, ҷиҳати ҳифз ва барқароркунии ёдгориҳои таърихӣ бо дастгирии Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят, шаҳру ноҳияҳо ва соҳибкорон корбарӣ ба роҳ монда, давоми солҳои охир якчанд ёдгориҳои таърихӣ таъмир ва барқарор карда шуданд.

Дар асоси “Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангӣ барои солҳои 2016-2020” заминаи моддию техникий муассисаҳои фарҳангии шаҳру ноҳияҳои вилоят марҳила ба марҳила тақвият меёбад.

Дар соли чорӣ низ таваҷҷуҳ ба рушди соҳа бештар гардида, дар ноҳияи Мастҷоҳ ба истикболи ҷашни 29-солагии Истиклолият бо иштироки Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ

Раҳмон Қасри фарҳанг барои 1000 ҷойи нишаст ва Боғи фарҳангию фароғатии “Тоҷикистон” ифтитоҳ ёфт. Илова бар ин, бунёди Қасри фарҳанг дар Ҷамоати деҳоти Воруҳи шаҳри Исфара бо сарфи 12,0 млн. сомонӣ босуръат идома дорад.

Маҳз бо ибтикори Сарвари давлат бо қарори UNESCO шаҳри қадимаи Саразм ҳамчун ёдгории таърихӣ аҳамияти умумибашарӣ пазируфта шуда, санаи 12-уми сентябри соли ҷорӣ ҷашни 5500-солагии Саразми бостонӣ бо иштироқи меҳмони олиқадр дар сатҳи баланд таҷлил карда шуд.

Аз ҷониби ҳунармандон дар мавзеи Саразми бостонӣ корҳои ободонӣ ва ороишу намунаи сохтмони иншоотҳои қадима, бо истифода аз суннатҳои миллии ҳунармандӣ ба иҷро расида, он аз ҷониби Пешвои миллат сазовори баҳои баланд гардид.

Дар даромадгоҳи Мамнӯъгоҳи таърихӣ-бостоншиносии Саразм рамзи Саразм дар болои сутунпоя бо баландии 27 метр қомат афрохтааст. Дарвозаи Саразм бо сангҳои қимматбаҳои ороишӣ бунёд гардида, дар он рамзҳо ва акси асбобу ашёи аз ин минтақа дарёфтгардида таҷассум ёфтааст. Баландии дарвоза 12 метр ва паҳноии он 45 метр мебошад.

Дар Мамнӯъгоҳи таърихӣ-бостоншиносии Саразм Осорхонаи таърихӣ-бостоншиносии Саразм бо тарҳ ва намои зебо қомат афрохта, намунаи хонаҳои Саразмиёни қадим бо риояи фарҳангу суннат ва расму оини хос сохта шудааст.

Дар ноҳияи Айнӣ аз ҳисоби бучаи маҳал, ба маблағи 10110 сомонӣ адабиётҳои тозанаشر харидори карда шудаанд. Аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ба мактаби бачагонаи санъати рақами 2 қандил ба маблағи 55000 сомонӣ дастрас шудааст. Аз ҳисоби бучаи маҳал, ба маблағи 45700 сомонӣ ба китобхонаҳо мизу курсиҳо, шкаф харидори карда, таъмири бинои клуби деҳаи Дарғ аз ҳисоби бучаи маҳал ба маблағи 77631 сомонӣ ба итмом расида, таъмиру азнавсозии клуби деҳаи Анзоб ба маблағи 90500 сомон ба анҷом расонида шудааст. Аз ҳисоби вазорати фарҳанг ба мактаби бачагонаи санъати рақами 2 бо боварихат, ройгон ба маблағи 3550 сомонӣ мизу курсиҳо дастрас карда шудааст.

Дар ноҳияи Зафаробод таъмири хонаи фарҳанги деҳаи Бахт ба маблағи 1500 000 сомонӣ моҳи апрел оғоз гардида, давра ба давра бино таъмиру тармим карда ба талаботи замон мутобиқ гардонида шуда истодааст.

Баҳри иҷрои “Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангӣ барои солҳои 2016-2020” дар ноҳияи Бобоҷон Ғафуров барои таъсиси китобхонаи электронӣ 7 адад компютер, 2 адад сканер, 1 адад принтер, 1 адад проектор, 8 адад мизу курсӣ барои компютер ба маблағи умумии 31560,0 сомонӣ харидорӣ карда шуда, барои ансамбли “Шашмақомхонон” ба маблағи 9,9 ҳазор сомонӣ таҷҳизоти техникӣ харидорӣ карда шуд.

Инчунин барои бо китобҳои тозанаشر таъмин намудани китобхонаҳои ноҳия ба маблағи умумии 30,5 ҳазор сомонӣ 1260 адад китобҳо харидорӣ

карда шуд. Қайд кардан ба маврид аст, ки дар ин давра китобхонаи №26-и ҷамоати деҳоти Исмоил пурра аз таъмири асосӣ бароварда шуд.

Дар нимсолаи якуми соли 2020 аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо гирду атрофи китобхонаи марказии ноҳияи Ашт чароғон карда шуда, китобхонаҳои 19, 22-и Ҷамоати деҳоти Ориён аз тарафи раиси ҷамоат ва китобхонаи 27-и Ҷамоати деҳоти Пунук аз тарафи соҳибкорони маҳаллӣ ба пуррагӣ таъмир карда шуд. Инчунин, дар ин давра клуби Ҷамоати деҳоти Пунук бо маблағи 5000 сомонӣ аз ҳисоби соҳибкорони маҳаллӣ пурра аз таъмири ҷорӣ бароварда шуда, клуби деҳаи Мулломири Ҷамоати Шайдон бо маблағи 1600 сомонӣ аз ҳисоби хоҷагии давлатии ба номи Тӯйҷӣ Эрёигитов қисман таъмир ва рангу бор карда шуд.

Дар ин муддат маҳзани умумии шуъбаи пуркунии КСМ-и ноҳияи Ашт 146087 адад адабиётхоро дар бар мегирад. Дар ин муддат ба Китобхонаи марказӣ 50 адад китобҳо аз тарафи Раёсати фарҳанги вилоят тақдим гардида, 11 адад адабиётҳо бо маблағи 455 сомонӣ харидорӣ карда шуданд. Аз китобхонаи оммавии Тошхӯча Асирӣ 137 адад адабиётҳои тозанаشر бо маблағи 11790 сомонӣ ройгон ба шуъбаи пуркунӣ ворид гардид.

Дар давраи ҳисобӣ ба Осорхонаи таърихӣ-кишваршиносии ноҳия 14 адад нигораҳо, аз ҷумла 1 адад чароғ, 2 адад косаи сафолӣ, 6 адад пудпечонак, 4 адад тангаи соли 1961, пули қоғазии 25 сӯмаи даврони Шӯравӣ аз аҳоли ҷамъоварӣ карда шуда, ба қайд гирифта шудааст. Шумораи умумии нигораҳо бошад, ба 2277 адад расидааст, ки аз онҳо 1384 адад нигораҳои асосӣ, 883 адад нигораҳои ёрирасон мебошанд. Дар шуъбаи умумии фонди эҳтиётии Осорхона 687 адад нигораҳо маҳфуз мебошад, ки ҳар яки онҳо ба қайд гирифта шудаанд.

Ҳамзамон ба хонаи фарҳанги Ҷамоати деҳоти Ориён аз ҳисоби Ҷамоати деҳоти Ориён бо маблағи 5000 сомонӣ асбобҳои мусиқӣ, 2 карнай, барои 12 нафар доиранавозони хонандагони мактаби санъати бачагона бо маблағи 800 сомонӣ сару либос аз ҳисоби падару модарони хонандагон харидорӣ карда шуд.

Моҳи апрели соли ҷорӣ Китобхона-бахши №11-и Ҷамоати деҳоти Шодоба ва Китобхона-бахши №12-и Ҷамоати деҳоти Меҳробод пурра аз таъмири асосӣ бароварда шуд. Таъмири Хонаи фарҳанги марказӣ, ки дар бинои Амфитеатр қарор дорад, моҳи майи соли равон оғоз гардида, дар арафаи анҷомёбӣ қарор дорад.

Дар шаҳри Конибодом аз ҳисоби маблағҳои бучети вилоят таҷдиду азнавсозии Қасри фарҳанги шаҳр бо фарогирии 450 ҷойи нишаст дар заминаи бинои кинотеатри ба номи Комил Ёрматов оғоз гардида, корҳои сохтмонӣ идома дорад.

Дар асоси “Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангӣ барои солҳои 2016-2020” заминаи моддию техникии муассисаҳои фарҳангии шаҳру ноҳияҳои вилоят марҳила ба марҳила тақвият меёбад.

Дар соли ҷорӣ низ таваҷҷуҳ ба рушди соҳа бештар гардида, бунёди Қасри фарҳанг дар Ҷамоати деҳоти Воруҳи шаҳри Исфара бо сарфи 12,0

млн. сомонӣ ва дар ноҳияи Мастчоҳ бунёди Қасри фарҳанг бо маблағи 22,0 млн. сомонӣ босуръат идома дорад.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят мушкилиҳои рушди фарҳанг ба назар мерасанд, ки дар ноҳияи Зафаробод нарасидани мутахассисони соҳа, таъмирталаб будани муассисаҳои фарҳангӣ, таъмин набудани муассисаҳои фарҳангии алоҳида бо бинои махсус, дар ноҳияи Шаҳристон нарасидани мутахассисони соҳаи театр, омӯзгори мусиқӣ, ансамблҳои фолклорсароён, эстрадӣ, шашмақом, рақсӣ, ҷудо намудани воҳидҳои корӣ дар Қасри фарҳанги ноҳия, дар шаҳри Бӯстон таъмирталаб будани Қасри фарҳанг, дар ноҳияҳои Айнӣ ва Деваштич ба таъмир ниёз доштани китобхонаҳои деҳаҳо, дар шаҳри Конибодом зарурияти таъсиси китобхонаи электронӣ, дар шаҳри Хучанд ба феҳрасти ёдгориҳои ЮНЕСКО ворид намудани ёдгориҳои меъморию фарҳангӣ, дар шаҳри Истиклол таъсиси мактаби мусиқии бачагона, дар ноҳияи Ашт таъмирталаб будани қисме аз клубҳо ва хонаҳои фарҳанг ва дар ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ нарасидани мутахассисони соҳаи фарҳанг мебошад.

Бинобар ин, ҳамкориҳои байни мақомоти иҷроияи маҳаллии шаҳру ноҳияҳои вилоят ва мақомотҳои марказӣ тақвият бахшида шавад.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят дар якҷоягӣ бо Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиши мушкилотҳои соҳаи фарҳангии шаҳру ноҳияҳоро ташкил намуда, ҷиҳати ҳалли онҳо ва беҳтар намудани ҳолати муассисаҳои фарҳангии дар ҳолати садамавӣ ва таъмирталаб қарор дошта чораандешӣ намоянд.

15. Маълумот оид ба таъмини аҳоли бо оби тоза, беҳдошт ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ: (банди 33, 34-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи таъмини аҳоли бо оби тоза, беҳдошт ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 15.1. (15.1., 15.2.) Дарачаи таъминоти аҳоли бо оби тоза, 15.2. (15.3.) Таъмини иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020, арзёбӣ гардиданд.

15.1. (15.1., 15.2.) Дарачаи таъминоти аҳоли бо оби тоза,

15.1. Нишондиҳандаҳои таъмини аҳоли бо оби тоза (ҳиссаи дастрасии аҳолибаобишомиданӣ дар сатҳиҷамоатҳовамаҳаллаҳои аҳолинишин дар муқоиса ба нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли гузашта ва бо фоиз нисбат ба шумораи умумии аҳоли рафти пардохти ҳаққи истифодаи оби ошомиданӣ ва бақияи қарзи он),

Дар мувозинаи КДФ “Обтаъминкунӣ ва канализатсия”-и шаҳру ноҳияҳои вилоят 182 ҷоҳи амудӣ ва 39 ҳавзи захиракунии об мавҷуд буда, дарозии хатти оби нӯшокии дар мувозинаи ин корхонаҳо қарордошта 1798 км ва хатти ташноб 4500 км мебошад.

Шумораи умумии аҳолии марказҳои шаҳру ноҳияҳо 1568801 нафар буда, аз он 1284414 нафар ба оби тозаи нӯшокӣ пурра дастрасӣ доранд. Сатҳи таъминоти аҳолии маркази шаҳру ноҳияҳо, ки аз ҷониби КДФ “Обу

канализатсия” бо об таъмин мешаванд, 81,9 (+1,5 % ё 14189 нафар нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта) ташкил медиҳад.

Нишондиҳандаи баланди дараҷаи таъминоти аҳоли бо оби тоза нисбати шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ дар шаҳру ноҳияҳои Гулистон +79,5% (+-0%), Бӯстон +100,0%, Айнӣ 94,8%, Мастҷоҳ 92,7%, Шаҳристон 90,5% (+-0%), Панҷакент 134,2%, Бобочон Ғафуров 86,0% (+-0%), Деваштич 74,5% (+0,6%), Кӯҳистони Мастҷоҳ 83,0% (+-0%), Истаравшан 85,0% (+-0%), Хучанд 100% (+-0%) ба назар расида, шароити мусоид фароҳам оварда шудааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Ҷаббор Расулов 10,2%, Спитамен 19% (-23,2%), Зафаробод 44% (+-0), Ашт 66,5% (-0,2%), Исфара 53,9%, Истиклол 83,9% (+-0%), Конибодом 37% (+1%) ташкил дода, самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо барои ҷалби сармояи беруна ва дохила, соҳибкорони маҳалли таъмин карда нашудааст.

Қарзи истифодаи оби нӯшокӣ

Дар давраи ҳисоботӣ ба аҳоли ба маблағи 1105210,0 ҳазор сомонӣ оби нӯшокӣ расонида, маблағи ҳаққи истифодаи об дар ҳаҷми 9776099,3 ҳазор сомонӣ ҷамъ оварда шудааст, ки ба 88,0 фоиз баробар аст. Бақияи қарзи оби истифодашуда ба санаи 1 октябри соли 1958623 ҳазор сомониро дар бар мегирад ки, нисбати аввали сол 11,3 млн.сомонӣ зиёд гардидааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Истаравшан 17616 ҳаз.сомонӣ, Хучанд 3657123,0 ҳаз.омонӣ, Исфара 619500 ҳаз. сомонӣ, Бобочон Ғафуров 1427883 сомонӣ, Бӯстон 2273500 сомонӣ, Ашт 630,5 ҳаз. сомонӣ, Истиклол 776,2 ҳаз.сомонӣ, Мастҷоҳ 43007,6 сомонӣ, Конибодом 38921 ҳаз. сомонӣ, Гулистон 594795 сомонӣ, Панҷакент 43007,6 ҳаз. сомонӣ, Зафаробод 61,6 ҳаз. сомонӣ, Шаҳристон 42891 сомонӣ, Деваштич 99972 сомонӣ ва Айнӣ 38900 сомонӣ мавҷуд мебошад.

Қарзҳои калон аз истифодаи оби нӯшокӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Зафаробод, Истаравшан, Мастҷоҳ, Конибодом, Ҷаббор Расулов, Исфара ва Бобочон Ғафуров мавҷуд буда, дар баробари ин, зиёдшавии қарз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои Конибодом, Шаҳристон, Деваштич, Истиклол ва Ҷаббор Расулов ба миён омадааст, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо ҷиҳати кам намудани бақияи қарз чораҳои зарури адешида шаванд.

15.2. Қарзҳои анҷомдодашуда, ҷиҳати баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ

Баҳри беҳтар намудани вазъи таъминоти оби нӯшокии аҳоли бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2006, №514 “Барномаи беҳтар намудани вазъи таъмини аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби нӯшокӣ барои солҳои 2007-2020” тасдиқ гардида, дар соли 2020 барои таъминоти оби нӯшокии аҳолии вилоят 10822,0 ҳазор сомонӣ маблағ

пешбинӣ шудааст. Аз ҷумла, ҷудо намудани маблағ аз буҷети мутамарказ 1633,5 ҳазор сомонӣ, буҷети маҳаллӣ 1082,0 ҳазор сомонӣ, маблағҳои худӣ 540,5 ҳазор сомонӣ ва аз ҳисоби сармоягузориҳо 7566,5 ҳазор сомонӣ ба нақша гирифта шуда, дар шаш моҳи соли ҷорӣ ба маблағи 9868,8 ҳазор сомонӣ корҳо иҷро гардиданд, ки аз он 13,8 ҳазор сомонӣ маблағҳои буҷети мутамарказ, 1860,5 ҳазор сомонӣ маблағҳои буҷети маҳаллӣ, 368,0 ҳазор сомонӣ маблағҳои худии соҳа ва 7626,5 ҳазор сомонӣ аз ҳисоби сармоягузориҳо мебошад.

Корҳои анҷомдодашуда, чиҳати баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ, бо ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ соҳибкории маҳаллӣ дар шаҳри Бӯстон ба роҳ монда шуда дар натиҷаи иваз намудани кубурҳои полиэтиленӣ гуногун кутр ба миқдори 15 ҳазору 560 км таъминоти оби нӯшоки бо сифати стандарти ҷаҳони ҷавобгӯ таъмин намуда истодааст.

Дар шаҳри Панҷакент мутобиқи лоиҳаи “Барқарорсозии системаи обтаъминкунии шаҳрҳои Шимоли Тоҷикистон-2” аз тарафи Бонки Аврупоии Таҷдид ва Рушд корҳо идома ёфта, аз тарафи пудратчӣ ҚСҚ “Обёрии Данғара” кубурҳои кутрашон гуногун ба масофаи умумии 31757,5 метр хобонида шуданд, ки ҷамъи умумии маблағҳои корҳои иҷрошуда 991,4 ҳазор бо доллари ИМА ташкил медиҳад.

Дар давоми нӯҳ моҳи соли 2020 ба масофаи 4314 метр кубурҳои гуногунҳаҷм хобонида шуданд.

Аз аввали соли 2020 муҳаррикҳои таҷҳизотҳои обкашии пойгоҳҳо аз таъмири ҷорӣ бароварда шуда, ҳамагӣ 287 адад садамаҳои шабакаҳои об ва 172 адад канализатсия аз ҷониби кормандони техникийи корхона бартараф карда шуданд.

Баҳри беҳтар намудани таъминоти оби нӯшокӣ ба аҳолии маҳаллаҳои Самарқандӣ, Шодиёна ва Рӯдакӣ дар пойгоҳи обкашии Шарбат як адад таҷҳизоти обкашии иловагии Д200-90 бо муҳаррики 110 квт васл карда шуд. Дар натиҷа дар маҳаллаҳои номбаршуда танқисии оби нӯшокӣ бартараф карда шуд.

Дар доираи лоиҳаи “Барқарорсозии системаи обтаъминкунии шаҳрҳои шимолии Тоҷикистон-2” бо маблағгузориҳои Бонки Аврупоии таҷдид ва рушд дар асоси созишномаҳои қарзӣ ва грантии ба имзорасида ба ноҳияи Шаҳристон 3,8 миллион доллари ИМА ҷудо гардидааст, ки аз он 1,7 миллион доллари ИМА маблағҳои қарзӣ ва 2,1 миллион доллари ИМА маблағҳои грантиро ташкил медиҳад.

Дар соли 2017-ум лоиҳаи “Барқарорсозии системаи обтаъминкунии шаҳрҳои шимолии Тоҷикистон-2” дар ноҳияи оғоз гардида, аз тарафи ширкати пудратии ҚДММ “Соҳтмон”-и ноҳияи Мастҷоҳ қарордод ба маблағи 1763,79 ҳазор доллари ИМА, ё ин ки 15 млн 600,7 ҳазор сомонӣ ба имзо расида, дар давраи ҳисоботӣ корҳои соҳтмонӣ ба маблағи 12 млн сомонӣ ба иҷро расонида шуда, корҳои соҳтмонӣ идома дорад.

Дар ноҳияи Ашт Чиҳати таъмини мунтазами аҳоли бо оби тозаи нӯшокӣ аз тарафи корхонаҳои соҳавии ноҳия баҳри беҳтар намудани таъминоти аҳоли бо оби тозаи нӯшокӣ дар нӯҳ моҳи соли 2020 ба маблағи

109,6 ҳазор сомонӣ корҳои таъмирии иншоотҳои обрасонӣ гузаронида шудааст. Аз ҷумла, таъмири чорӣ 4 адад чоҳҳои амудӣ, 1 адад обамбори захиракунии ва хатти кубури обгузар гузаронида шудааст

Дар шаҳри Истиклол дар ин давра сохтмони бинои нави маъмурӣ барои Идораи обу ташноби шаҳр оғоз гардида, корҳои бунёди бо маром идома доранд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар кӯчаҳои шаҳри Конибодом дар кӯчаҳои шаҳр зиёда аз 5780 м кубурҳои гуногунҳаҷми хатти оби нӯшоки ба маблағи 345620 сомонӣ хобонида шуд.

Барои саривақт таъмин намудани оби нӯшокӣ 1 адад насоси обкашии чоҳҳои амудӣ аз таъмир бароварда шуда, 1 адад насоси ЭЙВ-8-78-40 дар чоҳи амудии дармонгоҳ иваз карда шуд.

Инчунин лоиҳаи барқарор намудани системаҳои оби нушокии ноҳия, ки аз тарафи Бонки Аврупо моҳи декабри соли 2012-ум ба маблағи 3 миллиону 450 ҳазор доллари ИМА таҳия ва тасдиқ карда шудааст, марҳилаи якуми сохтмони он ба маблағи 1 миллиону 650 ҳазор доллари ИМА аз моҳи августи соли 2017 аз шаҳраки Зафаробод оғоз гардид ва корҳо дар ин самт идома дорад, ки то имрӯз зиёда аз 48,6 км кубурҳои нави магистрالي хатти оби нушокӣ, 221 адад колодесҳо, 48 адад задвичкаҳо, 76 адад мурбатҳо (винтелҳо) гузаронида шуда барои интиқоли оби нӯшокӣ омода карда шуд. Аз моҳи октябри соли 2019 сохтмони марҳилаи дуюми лоиҳаи мазкур оғоз гардид, ки сохтмони 1 адад ҳавзи оби тоза, 1 адад чоҳи амудии 140 метр дар РЧВ “Бахт”-и шаҳраки Зафаробод ва 1 адад чоҳи амудӣ, барқарор сохтани ҳудуди иншоот, 1 адад ташхисгоҳ дар шаҳраки Зафаробод, 1 адад чоҳи амудии 80 метр, 1 адад ташхисгоҳ, барқарор сохтани ҳудуди иншоот дар шаҳраки Меҳнатобод, ба нақша гирифта шудааст. Инчунин гуфтан ба маврид аст, ки чойҳои асфалтҳои кандашуда ба миқдори 10700 м² аз нав асфалтпӯш карда шуд.

Дар ин муддат барои дастрасии аҳоли бо оби тозаи нӯшокӣ, корхона аз ҳисоби худ ба миқдори 500 метр кубури полиэтиленӣ чудо кард, ки аз он зиёда 85 оилаҳои хонаҳои навбунёди ҷамоати шаҳраки Зафаробод бо оби тозаи нӯшокӣ таъмин гардиданд. Аз ҳисоби Лоиҳа 2200 метр кубурҳои полиэтиленӣ васл гардид, ки дар ин чоҳа корҳо давом дорад.

Дар деҳаҳои Бахт ва Логини ҷамоати шаҳраки Зафаробод тибқи Лоиҳа васли ҳисобкунакҳои обӣ оғоз гардид. Барои пайваст кардани ҳисобкунаки обӣ 3400 метр кубури полиэтилении Д63 ва 8500 метр кубури полиэтилении Д20 васл карда шуд.

Мавриди зикр аст, ки дар асоси Барномаи мазкур аз тарафи ҶДММ “Сичиён” ва субподрятчик Электрогидромаш магистрали асосии обтаъминкунии шаҳр ба масофаи 16200 метр ба маблағи пешаки 3 млн 610 ҳазор сомонӣ бо кубурҳои полиэтилении кутрашон 63; 110; 160 ва 225 мм иваз карда шудаанд, яъне: d-225 мм, дар кӯчаи Октябр ба масофаи -2586 метр, d-160 мм дар кӯчаҳои Дилкушо Гулистон, Фабрики, Дӯсти ба масофаи 1957 метр d-110 мм дар кӯчаҳои Октябр хонаи таълим ва истироҳат, Х. Раҷаб, Дилкушо, Миҷрон, Х. Неъматов, Дӯсти,

(Чулочка), Дӯсти (Ободи) Варзишгои, ва КДФО ва К ба масофаи 5766 метр, d-63 мм дар кӯчаҳои Октябр ва МИХД ба масофаи 217 метр, маҳаллаи Гулистон ба масофаи 1800 метр ва ғайра мебошад.

Барои кофтани чоҳҳои амуди ПМК-43-и ноҳияи Б Гафуров ба маблағи пешаки 579 ҳазор доллари америкоӣ ғолиби озмуни комиссияи тендери гардида ба кофтани 6- адад чоҳҳои амудӣ расман оғоз бахшид.

Ҳамаи чоҳҳои амуди кофта шуда корҳои пайвастануни кубурҳои полиэтилини, насосҳои обкашӣ, трансформатору таҷҳизоти барқӣ идома дорад.

Баъди ба истифода додани чоҳҳои амуди аҳолии шаҳр ба пуррагӣ бо оби нӯшоки таъмин мегардад.

Барои васли ҳисобченкунакҳои оби аз тарафи ширкати ҚДММ “Суғд Барқсохтмонлоиҳакаш”-и шаҳри Хучанд бо маблағи пешак 800 ҳазор доллари америкоӣ васли ҳисобченкунакҳои обӣ шурӯъ гардида дар маҳаллахонҳои Гулистон, Айнӣ, Навобод, ва Дилкушо зиёда аз 2100 адад ҳисобченкунак васл гардид. Ҳоло дар шаҳраки 13-ум ва маҳаллаи Зафар васли ҳисобченкунакҳои оби идома ёфта истодааст.

Бо мақсади таъмини самаранокӣ оқилона истифода бурдани обӣ нӯшоки то имрӯз ҳамаи ташкилотҳои буҷавӣ ва корхонаҳои худмаблағгузор 100% бо ҳисобченкунаки оби таъмин гардидаанд.

Дар доираи Барнома ба корхонаамон чунин техникаву, механизм, таҷҳизоти зерин бо дастгирии директори генерали КВД «ХМК» Ҷумҳурии Тоҷикистон ва БАТР 8 адад техникаҳо ба маблағи 1,755,2 ҳазор сомонӣ, як бастаи таҷҳизоти лабораторӣ барои ташхисгоҳ ба маблағи 326,3 ҳазор сомонӣ, 4100 адад ҳисобкунакҳои оби ба маблағи 2,252,4 ҳазор сомонӣ, 9 адад механизмҳо ба маблағи 224,9 ҳазор сомонӣ ворид шуда онҳо дар истеҳсолот истифода шуда истодаанд.

Барои баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ бояд қайд намуд, ки марҳилаи 3-юми лоиҳаи “Беҳтаргардонии вазъи таъминоти оби нӯшоки ва партовоби шаҳри Хучанд” амалӣ гардида истода, аз оғози татбиқи ин лоиҳа 8447,04 ҳазор доллари америкӣ азхуд карда шудааст, ки 1030,21 ҳазор доллари он ба давраи ҳисоботи рост меояд.

Дар доираи Лоиҳаи мазкур дар давраи ҳисоботи 12,84 км кубурҳои обгузар, 8,96 км кубури партовоб иваз, 4 адад техника, 12 адад обченкунакҳои ҳаҷмашон калон харидорӣ карда шуда, 2 адад завод бо лавозимоташ таҷҳизонида шуд.

Инчунин дар доираи ин Лоиҳа 2 адад нақлиёти минигрузовик “ЛАБО”, 1 адад трактор Т-82, 1 адад присеп 2 ПТС 4,5 бо лавозимотҳо ва 1 адад генератори мобилӣ бо қисмҳои эҳтиётнашон ворид карда шуданд.

Ташхисгоҳи оби нӯшоки ва ташхисгоҳи партовоби коргоҳ ба пуррагӣ таъмири капиталӣ карда шуда, ба миқдори 67 адад таҷҳизот, 54 адад курсию чевлн, 3 адад компютер, 2 адад принтер ва адад аппарати аксбардорӣ харидорӣ намуда, ҳамаи таҷҳизотҳо таҷҳизонида шуданд.

Вобаста ба даҳсолаи байнамиллалӣ амал “Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028” ҷиҳати сармоягузори ба ин соҳа лоиҳаҳо дар ҳолати

омодагӣ қарор дошта, тибқи нақшаи алоҳида дар иншоотҳои корхонаи воҳиди давлатии “Хучандобуканал” корбарӣ шуда истодааст.

Баҳри таъмини аҳолии маҳаллаҳои навбунёди соҳили рости шаҳр дар асоси лоиҳаи “Хатти обрасонӣ аз чашмаи Дехмои ноҳияи Ҷаббор Расулов ба шаҳри Хучанд, ноҳияҳои Ҷаббор Расулов, Бобочон Ғафуров ва шаҳри Хучанд” корҳои сохтмонию васлгарӣ давом дода шуда истодааст.

Барои соли 2020 бо ин мақсад 6,0 млн. сомонӣ аз буҷети мутамарказ маблағ пешбинӣ шудааст. Маблағгузори сохтмони иншоот сари вақт таъмин гардида, корҳои воқеии иҷрошудаи нӯҳ моҳи соли 2020-ум 4001,72 ҳаз. сомонӣ ё 66,7 фоизи корҳои нақшавиро ташкил дод.

Маврид ба зикр аст, ки бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2006, №514 “Дар бораи беҳтар намудани таъминоти аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби тозаи нӯшокӣ барои солҳои 2008-2020” тибқи қарорҳои дахлдори раиси шаҳр барои сохтмони “Иншооти обтаъминкунии аҳолии маҳаллаи Чашмаи Арзанаи 1,2,3” барои соли 2019-2020 аз буҷети маҳаллӣ 5370,0 ҳазор сомонӣ маблағ ҷудо карда шуда, дар давоми соли 2019 ба маблағи 2,5 млн. сомонӣ корҳои азхудкунӣ ба иҷро расонида шуда, дар давоми нӯҳ моҳи соли ҷорӣ бошад, ба маблағи 400,0 ҳазор сомонӣ корҳо ба иҷро расонида шудааст.

15.2. (15.3.) Таъмини иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020

Ҷиҳати таъмини иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2015, №791 ва “Нақшаи чорабиниҳо оид ба татбиқи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2025” чораҳои амалӣ андешида шуда истодааст.

Дар асоси лоиҳаи “Барномаи беҳтаргардонии вазъи таъминоти оби нӯшокӣ ва рафъи партовоби шаҳри Хучанд” марҳилаи 3-юм дар шаҳраки Обшорон иншооти обдиҳӣ азнавсозӣ карда шуда, 4 адад ҷоҳи амудӣ аз куму лой тоза карда шуда, бо насоси нав таҷҳизонида, 8 адад лӯкидон, 240 метр кубури обболобардор, 750 метр ноқили барқӣ, 4 адад сипари барқӣ ва 2 адад трансформатор таҷҳизонида шуд. Инчунин дар иншооти бардошти дуҷум 3 адад насоси обкашии горизонталӣ, 3 адад сипари барқӣ, кубурҳои оханини Д-219 мм, Д-270 мм, ва Д-325 мм ба миқдори 24 метр таҷҳизонида шуд. Барои ивази кубурҳои кӯчаҳои шаҳрак ба миқдори 12,8 ҳазор метр кубурҳои ПЭ, 78 адад ҷоҳак харидорӣ намуда, дар ҳамаи кӯчаҳои шаҳрак ба миқдори 12,8 ҳазор метри тӯлонӣ кубурҳо хобонида шуд. Ба миқдори 82 адад қуттиҳои обченкунак сохта дар маҳаллаҳо таҷҳизонида аз қуттии обченкунак то пайвасти кубури муштариён ба миқдори 39,3 ҳазор метр кубури Д-25 мм-раи ПЭ хобонида шуд.

Ташхисгоҳи оби нӯшокӣ ва ташхисгоҳи партовоби коргоҳ ба пуррагӣ таъмири капиталӣ карда шуда, дар 10 адад ҷоҳакҳои нуқтаҳои обтаъминкунӣ механизмҳои замонавӣ, яъне обченкунакҳои калонҳаҷм таҷҳизонида шуда, дар 19 адад нуқтаҳои обгирӣ, фишоробченкунаки электронӣ насб гардид.

Аз тарафи ташхисгоҳи оби нӯшокӣ ва ташхисгоҳи партовоб барои таъмин ва ҳифз намудани оби нӯшокӣ, муҳофизати муҳити зист, мувофиқи меъёр ва қоидаҳои амалкунанда дар давраи ҳисоботӣ 2042 адад намунаҳои оби нӯшокӣ ва ташнобро гирифта, 15211 адад санчишҳои кимёвию бактериологӣ гузарониданд.

Дар шаҳри Истаравшан чунин техникаву, механизм, таҷҳизотҳои зерин бо дастгирии директори генерали КВД «ХМК» Ҷумҳурии Тоҷикистон ва БАТР 8 адад техникаҳо ба маблағи 1,755,2 ҳазор сомони, як бастаи таҷҳизоти лаборатори барои ташхисгоҳ ба маблағи 326,3 ҳазор сомони, 4100 адад ҳисобкунакҳои оби ба маблағи 2,252,4 ҳазор сомони, 9- адад механизмҳо ба маблағи 224,9 ҳазор сомони ворид шуда онҳо дар истеҳсолот истифода шуда истодаанд. Дар натиҷаи ивазкунии кубурҳои таъминоти аҳолии шаҳр бо оби тозаи нӯшоки ба 87% расонида шуда корбари дар ин самт бо суръат идома дорад.

Барои беҳтар намудани дастрасии аҳоли ба оби тозаи нӯшокӣ дар шаҳри Гулистон давоми соли 2020 дар шаҳру шаҳракҳои таъмири 5,9 км хатти кубурҳои обгузар ба нақша гирифта шудааст. Аз ҷумла, 1,2 км таъмири асосӣ, 4,7 км таъмири ҷорӣ ва 3,4 км кашидани хатти нави оби нӯшокӣ мебошад. Инчунин, таъмири 4 ҳавзи захиравӣ ва 7 ҷоҳи амудӣ ба нақша гирифта шудааст. Барои иҷрои корҳои зикршуда, сарфи 1,5 миллион сомонӣ маблағ пешбинӣ гардидааст. Дар давраи ҳисоботӣ 1,1 км таъмири асосӣ, 4,5 км таъмири ҷорӣ, 1,7 км хатти нави обгузар гузаронида шуда, 10 адад ҷоҳи амудӣ ва 2 ҳавзи захиравӣ аз таъмир бароварда шуд, ки 95 фоизи нақшаи пешбинишударо ташкил медиҳад.

Дар доираи эълон гардидани Даҳсолаи байналмиллалӣ “Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028” дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳияи Зафаробод аз ҳисоби бучети маҳаллӣ 70 ҳазор сомонӣ маблағ ҷудо гардидааст.

Беҳдошт ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ

15.4. (15.4.) Ҷорӣ намудани хизматрасониҳои коммуналӣ

15.4. Ҷорӣ намудани низоми чамбоварии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳия, деҳот, ҳавасмандгардонии “Шуғли сабз”, вусъатдиҳӣ ва дастгирии давлатии низоми соҳибкорони экологӣ ва бозори хизматрасониҳои экологӣ (Нақша - ҷорабиниҳо бахшида ба солҳои 2019-2021 “Соли рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” банди 30);

Дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилоят 28 партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ ва 24 партовгоҳи истеҳсолӣ мавҷуданд. Партовгоҳи партовҳои саҳти маишии шаҳри Хучанд мувофиқи Лоихаи «Идоракунии партовҳои саҳти маишии шаҳри Хучанд» бо дастгирии Бонки аврупоии таҷдид ва рушд, таҷдид ва азнавсозӣ гардида истодааст. Аксари партовгоҳҳо аз солҳои пеш истифода мешаванд, ки иқтидори ғунҷоиши онҳо пурра истифода шудааст.

Дар ҷодаи тоза нигоҳ доштани мавзеи шаҳр, ҷорӣ намудани чамбоварии партовҳои саҳти маишӣ корҳои муайян ба сомон расонида шуда, аз тарафи КВДК “Хизматрасонии нақлиёти санитарӣ”-и шаҳри

Хучанд ба маблағи 2995,0 млн. сомони партов ба аҳоли ва 1020,1 ҳазор сомони ба корхонаву ташкилотҳо хизмат расонида шудааст.

Дар шаҳр як адад партовгоҳи умумишаҳрӣ ва 175 нуқтаҳои муваққатан ҷамъовари партовҳо мавҷуд буда, бо 900 адад куттиҳо таҷҳизонида шудааст, ки инҳо дар мувозинати КВДК “Хизматрасониҳои нақлиёти санитарӣ”-и шаҳри Хучанд қарор дошта, 17 адад нақлиётҳои махсуси куттибардор ва 10 адад дигар нақлиётҳои партовкашон ба сокинон хизмат мерасонад.

Дар шаҳр ҷиҳати ба танзим овардани назорат аз ҳолати беҳдошти мавзёҳои кабудизорашта ва ҳолати дарахтони ҳамешасабзу ороишӣ, аз ҷониби фаёлон, аз ҷумлаи донишҷӯён ва хонандагони фаёл ба маҳфилҳои табиатдӯстон ва ҳаракатҳои “Шуғли сабз” шомил буда, дар ин самт барои ҳифзи муҳити зист саҳмгузори карда истодаанд.

Дар шаҳри Исфара дар ин раванд 6 адад техникаҳои махсуси коммуналӣ, 5 адад таҷҳизоти таъмири ва ёрирасон, 7 адад таҷҳизоти лабораторӣ ҷиҳати беҳтар ба роҳ мондани санҷиши оби нӯшокӣ, як адад трактор харидорӣ шуда, заминаи моддиву техникаи қитъаи обтаъминкунӣ ва канализатсияи шаҳр пурқувват гардид. Дар маҷмӯъ, аз оғози татбиқи лоиҳа 2,82 млн доллари ИМА азхуд карда шудааст.

Мушкилиҳо: ҷиҳати саривақт баровардани партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳияҳои Ашт, Айнӣ нарасидани техникаи корӣ, автомашинаҳои партовкашонӣ, куттиҳои партовпартоӣ, сохтани партовгоҳ мебошад.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят дар ҳамкорӣ бо КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ” ҷиҳати ҷорӣ намудани хизматрасониҳои коммуналӣ дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти шаҳру ноҳияҳо барои фаёлияти корхонаҳои “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ”, ҷумла ҷиҳати саривақт баровардани партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳияҳо, нарасидани техникаҳои корӣ, автомашинаҳои партовкашонӣ, куттиҳои партовпартоӣ чораҳои иловагӣ андешанд.

16. Таъмини устувори экологӣ

Нишондодҳои пешакии таъмини устувори экологӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 16.1. (16.1., 16.2.) Пешгирии ҳолатҳои фавқулода, 16.2. (16.3.) Коркарди партовҳо тибқи стандартҳои муқарраргардида, арзёбӣ гардиданд.

16.1. (16.1.,16.2.) Пешгирии ҳолатҳои фавқулода

16.1. Корҳои анҷомдодашуда оид ба рафти корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ, пешгирии фарсоиши (эрозия) заминҳои кишоварзӣ ва ҷангалҳо

Баҳри пешгирии ифлосшавии муҳити зист, ҷамъоварӣ, истифода, безарагардонӣ, интиқол, нигоҳдошт ва гӯронидани партовҳои истеҳсоли ва маишӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 25 партовгоҳи истеҳсоли ва 30 партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ фаёлият дошта, 731 нуқтаи

чамъоварии муваққатии партовҳо ва зиёда аз 1800 куттии махсуси партовчамъкунӣ ташкил карда шудааст. Инчунин, бо мақсади риояи муҳлат ва шарту усулҳои безараргардонӣ, интиқол, нигоҳдошт ва гуронидани партовҳои истехсолӣ ва маишӣ фаъолияти мунтазами 113 техникаи махсус ба роҳ монда шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ баҳри иҷрои «Барномаи давлатии комплекси рушди тарбия ва маърифати экологии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2020» ва талаботи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттилооти экологӣ» ва «Дар бораи маърифати экологӣ» корҳои фаҳмондадиҳӣ ва ташвиқоти тарғибот ба роҳ монда шудааст.

Дар нух моҳи соли чорӣ дар вилоят вобаста ба таъминот бо оби полезӣ, бахусус тавассути чамъоварии оби борон ва мутобиқкунии фаъолияти кишоварзӣ дар минтақаҳои осебпазири наздикӯҳӣ ва баландкӯҳ бо дастгирии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо дар ҳамкорӣ бо шарикони рушд корҳои назаррас анҷом дода шуданд.

Аз ҷумла, дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти шаҳру ноҳияҳои Деваштич, Шаҳристон, Панҷакент, Айнӣ, Кӯҳистони Мастҷоҳ, Ашт, Исфара ва Бобочон Ғафуров дар самти таъминот бо оби полезӣ, ҳимояи аҳоли ва зироатҳо аз фаромадани сел, бунёди боғҳо, кишти картошкаю дигар зироатҳо ва ҳимояи зироатҳо аз ҳашароти зараррасон лоиҳаҳои гуногун татбиқ гардида истодаанд.

Вобаста ба пешгирии ҳолатҳои фавқулода ва рафъи оқибатҳои ҳодисаҳои фавқулода Ситод оид ба ҳолатҳои фавқулодаи вилоят мунтазам қорбарӣ намуда, тавассути воситаҳои ахбори омма шаҳрвандонро аз эҳтимолияти сар задани ҳолатҳои фавқулода хабардор менамоянд.

Дар асоси талаботи қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҳифзи муҳити зист” ба роҳ монда шудааст. Дар ин давра аз 63 объектҳои санчидашуда, 15 адад соҳаи об, 16 адад соҳаи наботот, 32 адад соҳаи партов, дида баромада шуд. Дар ин давра шумораи протоколҳои ҳуқуқвайронкунии маъмури тартиб додашуда 66 адад буда ва инчунин 66 адад қарор қабул карда шудааст. Маблағҳо аз ҳисоби ҷаримаҳо пешниҳодшуда 9,2 ҳазор сомонӣ буда ба маблағи 6,9 ҳазор сомонӣ ситонида шудааст.

Баҳри иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.03.2011 сол, №97 “Дар бораи тадбирҳо дар оиди ташкил намудани системаи безараргардони, чамъовари, нигоҳдори, интиқол ва қоркарди лампаҳои симобдор” корҳои муайяне ба сомон расонида шуд.

Баҳри пешгириҷ ва бартарафкунии оқибатҳои ҳолатҳои фавқулода «Нақшаи ҷорабиниҳои асосии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия оид ба масъалаҳои мудофияи граждани, огоҳонидан ва рафъи ҳолатҳои фавқулода дар соли 2020» таҳия гардидааст.

Дар ҳудуди ноҳияи Ҷаббор Расулов 11-паногоҳҳои зидди- радиатсионӣ ва 4-адад таҳхона ва 4 адад таҳхонаҳои иловагӣ мавҷуд мебошад, ки дар асоси нақша дар нух моҳи соли 2020, 10 адад аз таъмир бароварда шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ дар ҳудуди ноҳия ҳодисаҳои фавқулодаи хусусияти табиидошта ба қайд гирифта нашудааст.

Дар Ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия бо шахсони масъул, роҳбарон, фаъолон ва аҳоли оид ба фаҳмондадиҳии қонун ва қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи мудофияи граждани ва ҳолатҳои фавқулодда воҳӯриҳо гузаронида шуда, мардум огоҳонида шуда истодааст.

Бо ҳайати комиссияи ҳудудии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ва Ҷамоатҳои шаҳраку деҳот маҷлиси машваратӣ оид ба пешгирии ҳолатҳои фавқуллода дар минтақаҳои хавфнок, қорҳои соҳилмустаҳкамкунӣ ва аксияи тозагии соҳил ташкил ва гузаронида шуд.

Дар ин чорабини мазкур 185 нафар шаҳрвандон ва ҳашарчиён иштирок намуда 24,8 км чуйбор, 4,5 км соҳили каналҳо, 2 км соҳили захбуру захкашҳо, 0,65 км соҳили селроҳаҳо тоза карда шуд. Дар натиҷа зиёда аз 15 метри мукааб партовҳо бароварда шудааст.

Инчунин дар сойҳои селгузари Исфанасой ва Томчисой бо дастгирии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия якҷоя бо Ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия 3 маротиба аксияи “Тозагии соҳил” гузаронида шуд.

Дар ноҳия дар ин давра инчунин 4 ҳолати фавқулодаи хусусияти табиидошта ба қайд гирифта шудааст, ки дар натиҷаи офати табиӣ 1 нафар фавтидааст.

Дар нӯҳ моҳи соли 2020 дар ҳудуди шаҳри Конибодом ҳамагӣ 24 ҳолатҳои фавқулодаи дорой хусусияти табиӣ ва техногенӣ дошта ба қайд гирифта шудааст, ки дар натиҷа 5 нафар шаҳрвандон ба ҳалокат расида, 2 нафар шаҳрвандон ҷароҳати ҷисмони бардоштанд. Маблағи умумии зарари расонидашуда 924 ҳазору 350 сомони ро ташкил дода, аз тарафи ҳадамоти сӯхторхомушкунӣ 2м 630 ҳазор сомонӣ эмин нигоҳ дошта шудааст. Аз он ҷумла:

Ҳолатҳои фавқулодаи дорой хусусияти табиӣ дошта ҳамагӣ 1 ҳодиса ба қайд гирифта шудааст. (то 15.09.2020).

Ҳолатҳои фавқулодаи дорой хусусияти техногенӣ дошта, ҳамагӣ 23 (20 сӯхтор ва 3 садамаи нақлиётӣ) ба қайд гирифта шудааст, ки дар натиҷа 5 нафар ҳалок гашта, 2 нафар ҷароҳатҳои гуногуни ҷисмонӣ бардошта, дар беморхона бистарӣ гаштаанд

Дар ноҳия деҳаҳои Овҷӣ, Угук, Метки Ҷамоати деҳоти Ваҳдат, деҳаҳои Сурхобча, Сурхоб ва Качровути Ҷамоати деҳоти Исмоили Сомонӣ, деҳаҳои Росровут, Хишекат, Офтобрӯ ва Даҳкати Ҷамоати деҳоти Росровут дар минтақаҳои хавфнок ҷойгир мебошанд, ки шумораи шумораи умумии деҳаҳои номбаршуда аз 30 000 нафар зиёд мебошанд. Қорҳои кабудизоркунӣ, шинонидани ниҳолҳо дар ҳудуди Ҷамоатҳои деҳоти мазкур ҳамасола тибқи нақшаи алоҳида ба роҳ монда мешаванд.

Бо мақсади таъмини ҳифзи аҳоли қорҳои соҳилмустаҳкамкунӣ дар шаҳру шаҳракҳои Гулистон бо дастгирии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ аз тарафи Қорхонаи воҳиди давлатии хоҷагии манзилию коммуналии шаҳр ва қорхонаю ташкилотҳо як қатор қорҳо ба анҷом

расонида шуд. Аз ҷумла, дар шахраки Адрасмон дохили сойи “Қаромазорсой” бо дарозии 180 метр аз сангу шағал тоза карда шуда ва дар деҳаи Гулдараи ҷамоати шахраки Адрасмон, соҳили руди Тариёкан бо истифодаи сангҳои калонҳаҷм ва арматура бо дарозии 45 метр сохил мустаҳкам карда шуд. Инчунин дар шахраки Зарнисор бо дастгирии ҶДММ “Ширкати саноати-кӯҳии Тоҷикистону Хитой” тариқи ҳашарҳои дастаҷамъона зиёда аз 100 метр “Касканасой” тоза карда шуд. Дар шахраки Навгарзан 3 купӯки (пули) худсози маҳаллӣ, ки аз боронгарихои зиёд хароб гардида буд, тариқи ҳашар пурра таъмир карда шуданд.

Бо мақсади иҷрои бандҳои “Барномаи давлатии комплекси рушди тарбия ва маърифати экологии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2020 дар шаҳру шаҳракҳо бо аҳоли, кормандони муассисаю ташкилотҳо, омӯзгорон ва хонандагон 6 маротиба вохӯрӣ оид ба “Тозагии маҳал”, “Нигоҳдории минтақаҳои кабудизоркардашуда”, “Тарзи нигоҳ доштан ва ҷамъоварӣ намудани лампаҳои каммасрафи симобдор”, ва “Об омили асосии рушди устувор” ташкил ва баргузор карда шуд.

Дар ноҳияи Шаҳристон, дар деҳаҳои Ҳисор ва Ободии Ҷамоати деҳоти Бунҷикат, дар деҳаҳои Турсунзода, Фирдавсӣ ва маҳаллаи Шокирободи деҳаи Шаҳристони Ҷамоати деҳоти Шаҳристон бо мақсади омӯзиш ва корҳои фаҳмондадиҳӣ ҷиҳати пешгирӣ ва огоҳ намудани аҳоли аз офатҳои табиӣ дар мавсими боришотҳо дар минтақаҳои хатарноки ҳудуди ноҳия вохӯриҳо гузаронида шудааст.

Дар давраи ҳисоботи фарсоиши (эрозия) заминҳои кишоварзӣ ва ҷангалҳо таҳти назорат қарор дода шуда, заминҳои ба эрозия дучоргардида дар ноҳия ошкор карда нашудааст.

Дар ноҳияи Ашт тибқи нақшаи корӣ руйхати 14 адад минтақаҳои хавфноки ноҳия тартиб дода шудааст, ки дар он 436 хоҷагӣ ҷойгир буда, 2124 нафар аҳоли истиқомат мекунанд.

Дар ноҳия 7 селроҳаи асосӣ Долонасой, Даҳанасой, Понғозсой, Ошобасой, Ғудосой, Аштсой ва Пунуксой мавҷуд мебошад.

Бо мақсади пешгирӣ намудани офатҳои табиӣ, комиссияи ҳудудии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ба ҳамаи роҳбарони сохторҳои дахлдор ва раисони ҷамоатҳои шаҳраку деҳоти ноҳия ҷиҳати огоҳонидани аҳоли, дар ҳолати омодагӣ қарор доштан ва андешидани чораҳои зарурӣ барои саривақт бартараф намудани оқибатҳои ҳолатҳои фавқулодда вазифагузорӣ намудааст.

Бо мақсади пешгирии ҳолатҳои фавқулодда дар мавзӯҳои эҳтимолии руҳ додани селу обхезиҳо ва сойҳои селгузар бо истифода аз техникаҳои муҳандисии Муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгардии ноҳия ва дастгирии сокинони маҳаллӣ корҳои муайян ба иҷро расонида шуданд. Дар Ҷамоати деҳоти Понғоз дар деҳаи Саро 700 метр ва деҳаи Бободархон 300 метр селроҳа аз куму шағал тоза карда шуд. Инчунин дар деҳаи Бободархон 100 метр корҳои сохилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз семент ва арматура аз тарафи соҳибкорӣ маҳаллӣ анҷом дода шудааст. Дар Ҷамоати деҳоти Ориён, бо дастгирии сокинони деҳаҳои Янгиобод, Лаби

дарё ва Гулистон дар мавзеҳои осебпазири иншооти зидди сел (дамба) дар масофаи 400 метр селроҳа корҳои пешгирикунанда гузаронида шуд. Дар Ҷамоати деҳоти Ашт бо дастгирии сокинон дар масофаи 700 метр селроҳа аз қуму шағал тоза карда шудааст. Дар Ҷамоати деҳоти Пунук, бо дастгирии сокинони маҳаллӣ дар ҳудуди деҳаҳои Даҳана ва Пунук 750 метр селроҳа аз қуму шағал тоза карда шудааст.

Дар Ҷамоати шаҳраки Шайдон, деҳаҳои Кулихоҷа ва Муломир бо истифода аз 150 литр сӯзишвориҳои дизелии аз ҳисоби захираҳои моддии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ҷудогардида ва техникаи муҳандисии Муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгарди ноҳия, инчунин бо дастгирии сокинони деҳаҳои болоӣ, дар масофаи 500 метр корҳои пешгирикунанда гузаронида шуд.

16.2. Оилаҳои, ки дар минтақаҳои хавфнок зиндагонӣ мекунанд

Дар самти пешгирии зарари офати табиӣ ба оилаҳои дар минтақаҳои хавфнок истиқоматкунанда бояд қайд намуд, ки 1101 оилаҳо дар маҳаллаҳои сатҳи оби зеризаминиашон баланд мешуда, аз ҷумла, кӯчаи 1 майи хиёбони Раҳмон Набиев ва маҳаллаи “Раззоқ” истиқоматдоранд.

Бояд зикр намуд, ки дар соҳили рости дарёи шаҳр 10 адад селроҳаҳо мавҷуд мебошад, ки дарозии онҳо тақрибан 31680 метрро ташкил медиҳад.

Дар асоси қарори раиси шаҳр аз маҳаллаи 1-Май 49 оила ҳамчун муҳочирони экологӣ эътироф гардида, марҳила ба марҳила бо заминҳои наздиҳавлигӣ таъмин шуда истодаанд. Ҳамзамон 3 оилаи муҳочирони экологии соли 2019 заминҳои наздиҳавлигӣ дода, шуда, соҳтмони манзили онҳо таҳти назорат мебошад. Инчунин барои боз 3 нафар муҳочирони экологӣ қарори Раиси шаҳр “Дар бораи додани қитъаи замини наздиҳавлигӣ ба оилаҳои эҳтиёҷманд ва муҳочирони экологӣ” ба тавсиб расид Мавриди зикр аст, ки дар соҳили рости дарёи шаҳр 10 адад селроҳаҳо мавҷуд мебошад, ки дарозии онҳо тақрибан 31680 метрро

Тибқи нақшаи чорабиниҳо оид ба баргузори аксияи “Тозагии маҳал” ва ҷиҳати таъмини иҷрои қарори Раиси вилояти Суғд “Дар бораи эълон намудани 1300 рӯзи меҳнати зарбдор ба истиқболи 30 солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар шаҳр 9 маротиба бо иштироки зиёда аз 10,0 ҳазор нафар шаҳрвандон чунин аксияҳо гузаронида шуданд.

Бо мақсади беҳатари аҳоли аз ҳолатҳои фавқулодаи табиӣ нақшаи чорабиниҳо таҳия шудааст. Дар шаҳракҳои тобеи шаҳри Гулистон 548 оилаҳо, ки дар минтақаи хавфнок истиқомат мекунанд ба қайд гирифта шудааст. То ин давра чор хоҷагӣ аз деҳаи Навободи шаҳраки Зарнисор ба ҷойҳои беҳавф кӯчонида шуданд.

Баҳри пешгирии офатҳои табиӣ, омодагӣ ба мавсими зимистони соли 2019-2020, ва огоҳонидани хоҷагиҳои мавзеҳои хавфнок дар ҷамоати шаҳракҳои Адрасмон, Консой, Зарнисор ва Навгарзани шаҳри Гулистон корҳои фаҳмондадиҳиро дар мавзӯи пешгирӣ аз офатҳои табиӣ, омодагии аҳоли ба давраи зимистонгузаронӣ, захира намудани маводҳои хӯрокворӣ,

доруворӣ, сӯзишворӣ, ҳезум, ангишт, пешгирии аз омадани сел, шамолҳои саҳт, бехатарӣ аз сухтор, маҳдуд намудани сафарҳо дар давраи боришти саҳти борону барф ва яҳобмонии заминҳо гузаронида шуд. Фаъолият дар ин самт идома дорад.

Фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри ноҳияҳои вилояти Суғд дар пешгирии зарари офатҳои табиӣ ва бурдани қорҳои соҳилмустаҳкамкунӣ заминаи мусоид гузошта, дар ин самт ҳамкориҳои зиҷ бо вазорату идораҳои марбута ва фаъолияти дастаҷамъонаи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот бо ҷалби соҳибқорони маҳаллӣ, тақвият дода шавад.

16.3. (16.3.) Қорқарди партовҳои тибқи стандартҳои муқарраргардида, арзёби гардиданд.

16.3. Мавҷудият ва ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ будани нуқтаҳои партовҳои маиши (полигон, свалка), ташкили супоридани лампаҳои симобдор ба нуқтаҳои қорқард.

Дар ҳудуди шаҳри ноҳияҳои вилоят 30 партовгоҳи партовҳои саҳти маишӣ ва 25 партовгоҳи истеҳсоли мавҷуд мебошад

Баҳри иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.03.2011 сол, №97 “Дар бораи тадбирҳои дар оиди ташкил намудани системаи безараргардонӣ, ҷамъоварӣ, нигоҳдорӣ, интиқол ва қорқарди лампаҳои симобдор” дар ноҳия қорҳои муайяне ба сомон расонида шудааст.

Дар ҳудуди шаҳр 8 адад нуқтаҳои қабули лампаҳои симобдор мавҷуд буда, то имрӯз 120,0 ҳазор адад лампаҳои каммасрафи симобдори қорношоям ҷамъоварӣ карда шудааст

Ҷиҳати ҷамъоварӣ намудани лампаҳои симобдори қорношоям дар нуқтаҳои қабул дар асоси эълонномаҳо ва речаи қорӣ лампаҳои каммасрафи аз қор баромада аз аҳолии қабул карда шуда, КВДК “Сарраёсати ободонӣ ва хоҷагии манзилию коммуналӣ” ва КВДК “Хизматрасонии нақлиёти санитарии шаҳри Хучанд” оиди безарар гардонидани он дар доираи вақолати худ барои ҳалли муаммоҳои ҷойдошта тамоми имконият ва захираҳои мавҷудбударо роҳандозӣ намуда истодаанд.

Дар давоми нӯҳ моҳи соли ҷорӣ вобаста ба ташкил намудани системаи безараргардонӣ, ҷамъоварӣ, нигоҳдорӣ, интиқол ва қорқарди лампаҳои симобдор ҷораҳои зарурӣ андешида шуда, 23 адад санадҳои тартиб дода шуда, аз он 23 адад супориш иҷро шуда, 2 адад протокол тартиб дода шуда, ба маблағи 1334,0 сомонӣ ҷаримабандӣ карда шудааст.

Дар ҷамоати шаҳракҳо ва маркази шаҳр 7 нуқтаҳои ҷамъоварӣ ва супоридани лампаҳои симобдор фаъолият мекунанд. Ин нуқтаҳо бо контейнерҳои махсус мучаҳҳаз гардонидани шуда, аз аҳолии ва қорхонаю муассисаҳо дар маҷмӯъ 35091 дона лампаҳои симобдор қабул карда шудааст. Аз ҷумла дар давоми 6 моҳи соли 2020-ум 122 адад лампаҳои симобдор ҷамъоварӣ гардид. Дар шаҳр нуқтаҳои қорқарди лампаҳои каммасрафи симобдор вучуд надорад. Лекин аз тарафи соҳибқорони

инфиродин Рахимов А. 24000 лампаҳо барои коркард ба шаҳри Исфара бароварда шуд. Алҳол 11091 адад лампаҳо дар нуктаҳо мавҷуд мебошад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ” барои ҷамъоварии лампаҳои каммасраф ва ташкили коркарди онҳо, пешгирӣ намудани ҳолатҳои фавқуллода ва ҳалли масъалаҳои аҳолии дар минтақаҳои хавфнок истиқоматдошта чораҳои амалӣ андешанд.

17. Рушди варзиш ва ҷавонон (банди 51-и паём)

Нишондоди пешакии рушди варзиш ва ҷавонон бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 17.1. (17.1., 17.3., 17.4., 17.5.) Фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш, 17.2. (17.2.) Рафти иҷроӣ нақшаи даъвати ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ, 17.3.(17.6.) Пешгирии содиршавии ҷиноят ва эмин нигоҳ доштани ҷавонон аз бегонапарастӣ, арзёбӣ гардиданд.

17.1. (17.1., 17.3., 17.5.) Фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш,

17.1. Нишондиҳандаҳои соҳаи кор бо ҷавонон;

Шумораи умумии ҷавонони вилоят 906500 нафар буда, аз онҳо 451400 нафарашонро духтарон ташкил медиҳанд.

Шумораи ҷавонони роҳбарикунанда дар шаҳру ноҳияҳои Шаҳристон +0 нафар (4 нафар роҳбарикунанда), Хучанд +0 (9 нафар), Бӯстон +0 (27 нафар), Гулистон +0 (36 нафар), Кӯхистони Мастчоҳ +0 нафар +2 нафар (9 нафар), Истиклол +0 (26 нафар), Конибодом +0 (22 нафар), Мастчоҳ +0 (40 нафар), Спитамен +0 (7 нафар), Панҷакент +0 (11 нафар), Айнӣ +0 (4 нафар), Истаравшан +0 (21 нафар), Ҷаббор Расулов +0 нафар (2 нафар роҳбарикунанда), Зафаробод +0 (32 нафар), Исфара +0 (49 нафар) ва Бобочон Ғафуров +0 (7 нафар) нисбат ба аввали сол бетағйир боқӣ мондааст, ки ба пурзӯр намудани фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияи болозикрро барои баланд бардоштани нишондиҳандаи дастгирии ҷавонони лаёқатманд ба вазифаҳои роҳбарикунанда ба миён омадааст.

17.3. Дар ҳар як деҳа ва маҳалли аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд, бунёд кардани як толор ва як майдони варзишӣ (банди 82 паём) (бо иловаи маълумоти шумораи маҳалҳои аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд ва мавҷудияти толор/майдончаи варзишӣ дар онҳо);

Мувофиқи маълумоти оморӣ 2668 иншооти варзишӣ новобаста аз шакли моликият дар вилоят ба қайд гирифта шудааст, ки аз ин 46

варзишгоҳ, 1842 майдончаи варзишӣ, 565 толори варзишӣ, 34 ҳавзи шиноварӣ ва 181 маҷмаа, иншооти махсуси варзишӣ аз қабилӣ тир, боулинг, фитнес ва клубҳои ихтиёрӣ фаъолият менамоянд.

Ҳамзамон, дар нӯҳ моҳи соли 2020 дар шаҳру ноҳияҳои вилоят дар маҷмӯъ 34 иншооти варзишӣ, аз ин 7 толори варзишӣ ва 25 майдончаи варзишӣ ва 1 ҳавзи шиноварӣ аз ҳисоби бҷети маҳаллӣ ба маблағи 28078,0 ҳазор сомонӣ ва аз ҳисоби соҳибкорон ба маблағи 8244,0 ҳазор сомонӣ мавриди истифода қарор дода шуд.

Бо ҷалби соҳибкорон ва шахсони эҳсонкор дар давоми даҳ соли оянда дар ҳар деҳа ва маҳалли аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд, бунёд намудани як толор ва майдони варзишӣ аз ҷониби шаҳру ноҳияҳо қарор намуда, дар шаҳри Хучанд 10 толор ва 15 майдончаи варзишӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар боқимонда шаҳру ноҳияҳо ба таври зайл нақшагузорӣ қарда шудааст, аз ҷумла Кӯҳистони Мастҷоҳ 8/14, Бобочон Ғафуров 12/33, Айнӣ 7/13, Спитамен 1/2, Ҷаббор Расулов 3/7, Бӯстон 3/10, Конибодом 5/10, Зафаробод 0/5, Ашт 29/28, Истиклол 2/7, Исфара 0/6, Истаравшан 7/3 мебошад.

Баҳри ҳарчӣ бештар ҷалб намудани сокинон ба варзиш шумораи иншоотҳои варзишӣ нисбат ба аввали сол дар шаҳри Хучанд +3 адад зиёд гардида, ба 300 адад расонида шуд. Ин нишондод дар шаҳру ноҳияҳои Истаравшан +8 адад (313 адад), Конибодом +5 адад (194 адад), Панҷакент +43 адад (194 адад), Айнӣ -19 адад (81 адад), Спитамен +13 адад (149 адад), Ашт +3 адад (171 адад), Зафаробод +1 адад (82 адад), Деваштич +6 адад (115 адад), Гулистон +1 адад (126 адад), Исфара 59 адад, Бӯстон +2 адад (118 адад), Кӯҳистони Мастҷоҳ 36 адад, Ҷаббор Расулов +2 адад (42 адад), Бобочон Ғафуров +25 адад (246 адад), Шаҳристон +1 адад (60 адад), Истиклол +3 адад (74 адад) ташкил медиҳад, ки ба таъмини нишондиҳандаи рушди соҳаи варзиш таъсири мусбӣ мерасонад.

Шумораи нисбатан зиёди бунёди иншооти варзишӣ дар шаҳрҳои Гулистон, Хучанд ва ноҳияҳои Ашт, Мастҷоҳ, Бобочон Ғафуров, Спитамен ба назар расида, шароити мусоидро баҳри ҳарчӣ бештар ҷалб намудани ҷавонон ба варзиш фароҳам оварда, шумораи ками иншооти варзишӣ дар шаҳрҳои Истиклол, Конибодом, Исфара бе тағйир буда, ба нишондиҳандаи рушди соҳаи варзиш таъсири мусбӣ расонида нашуда, тавқият бахшидани фаъолиятро тақозо менамояд.

17.4. Оммавиғардонии варзиш, таблиғи тарзи ҳаёти солим, оmodасозии варзишгарони касбӣ, баргузор намудани мусобикаҳои гуногун аз рӯи ҳамаи намуди варзиш (банди 85 паём);

Мувофиқи маълумоти оморӣ 2668 иншооти варзишӣ новобаста аз шакли моликият дар вилоят ба қайд гирифта шудааст, ки аз ин 46 варзишгоҳ, 1842 майдончаи варзишӣ, 565 толори варзишӣ, 34 ҳавзи шиноварӣ ва 181 маҷмаа, иншооти махсуси варзишӣ аз қабилӣ тир, боулинг, фитнес ва клубҳои ихтиёрӣ фаъолият менамоянд.

Баҳри ҳарчӣ бештар ҷалб намудани сокинон ба варзиш дар шаҳри Хучанд 300 адад, шаҳри Истаравшан 313 адад, шаҳри Конибодом 194, шаҳри Панҷакент 194, шаҳри Истиклол 74, ноҳияи Спитамен 149, ноҳияи Ашт 171, ноҳияи Зафаробод 82, ноҳияи Айнӣ 81 адад, ноҳияи Деваштич 115, шаҳри Гулистон 126, Исфара 59 адад, шаҳри Бӯстон 118, ноҳияи Мастчоҳ 81, ноҳияи Шахристон 60, ноҳияи Ҷаббор Расулов 42, ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ 36, ноҳияи Бобочон Ғафуров 246 адад иншооти варзишӣ фаъолият дошта, барои таъмини нишондиҳандаи рушди соҳаи варзиш шароит фароҳам оварда шудааст.

Дар давоми нӯҳ моҳи соли равон аз вилоят дар мусобикаҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмиллалӣ варзишгарони вилоят иштироки намуда 2 медали тилло, 5 медали нуқра, 7 медали биринҷӣ ба даст овардаанд.

Варзишгарони шаҳру ноҳияҳо аз рӯи натиҷаҳои мусобикаҳои варзишӣ аз ноҳияи Мастчоҳ 600 адад (158 тилло, 200 нуқра, 220 биринҷӣ), Исфара 497 адад (140 тилло, 164 нуқра, 193 биринҷӣ), Гулистон 520 адад (143 тилло, 169 нуқра, 208 биринҷӣ), Исфара 391 адад (105 тилло, 126 нуқра, 160 биринҷӣ), Бӯстон 417 адад (144 тилло, 135 нуқра, 138 биринҷӣ), Ҷаббор Расулов 266 адад (91 тилло, 94 нуқра, 81 биринҷӣ), Деваштич 56 адад (12 тилло, 21 нуқра, 23 биринҷӣ), Ашт 185 адад (38 тилло, 54 нуқра, 93 биринҷӣ), Спитамен 168 адад (49 тилло, 61 нуқра, 59 биринҷӣ), Истиклол 90 адад (38 тилло, 31 нуқра, 21 биринҷӣ), Конибодом 37 адад (10 тилло, 2 нуқра, 21 биринҷӣ) ба даст оварданд.

17.5. Рафти бунёди иншоотҳои варзишӣ аз ҷумла бо ҷалби соҳибкорону тоҷирон (банди 85 паём)

Дар нӯҳ моҳи соли 2020 аз ҷониби соҳибкорон ва шахсони саховатпеша дар шаҳру ноҳияҳои 30 адад сохтмони майдончаҳои варзишӣ оғоз карда шуданд, аз ҷумла дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 15 адад, Шахристон 2 адад, Ашт 4 адад, Бобочон Ғафуров 4 адад, Истаравшан 2 адад ва дар ҷамоати деҳаҳои Истошон, Табушн, Оббурдон ва Пастигав ташкил медиҳад, ки нисбати нмсолаи аввали соли ҷорӣ 2 адад зиёд мебошад.

17.2. (17.2.) Рафти иҷрои нақшаи даъвати ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ
Рафти иҷрои тирамоҳии даъвати ҷавонон ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи кишвар идома дорад

17.3.(17.6.) Пешгирии содиршавии ҷиноят ва эмин нигоҳ доштани ҷавонон аз бегонапарастӣ

Ҷиҳати пешгирии содиршавии ҷиноят ва эмин нигоҳ доштани ҷавонон аз бегонапарастӣ, баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ ва сиёсии ҷавонон, шинос намудани онҳо бо дастовардҳои солҳои соҳибистиклолии кишвар, инчунин пешгирии шомилшавии ҷавонон ба ҳизбу ҳаракатҳои ифротгарой, тарғиби либоспӯшии миллӣ ва сахм гузоштани ҷавонон ба корҳои ободониву бунёдкорӣ дар байни ҷавонон дар шаҳру ноҳияҳои вилоят мунтазам корҳои тарғиботиву ташвиқотӣ

гузаронида шуда истодааст. Аз ҷумла, дар шаҳри Хучанд бо ҷалби аъзоёни “Пайравони Пешвои миллат” дар байни наврасону ҷавонон зиёда аз 30 воҳӯриву мулоқотҳо доир намуданд.

Инчунин дар шаҳри Бӯстон 87 адад ҷорабиниҳои тарғиботиву ташвиқотӣ, воҳӯриву мулоқотҳо, аксияву ҳамоишҳо, семинару машваратҳо ва ҷорабиниҳои фарҳангӣ-фароғатӣ бо фарогирии зиёда аз 10300 нафар ҷавонону наврасон баргузор гардид.

Ҷунин мулоқоту воҳӯриҳо дар шаҳру ноҳияҳои Истаравшан 309, Бобочон Ғафуров 31, Хучанд 35, Мастҷоҳ 18, Истиқлол 22, Гулистон 51 ва Кӯҳистони Мастҷоҳ 43 воҳӯриҳо ташкил карда шуданд.

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои Шаҳристон, Деваштич, Ашт, Зафаробод, Ҷаббор Расулов, Айнӣ, Панҷакент, Исфара, Спитамен, Конибодом оид ба банди 17.6 маълумот пешниҳод нагардид.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои дар ҳамбастагӣ бо сохторҳои дахлдор пурзӯ намудани корҳои тарғиботӣ ҷиҳати шомилшавии ҷавонон ба ҳар гуна ҳизбу ҳаракатҳои тундрав, баҳри мукамал ва дар сатҳи зарурӣ баргузор намудани машғулиятҳои варзишӣ ва дар ин замина тайёр намудани варзишгарони беҳтарин, ҷиҳати таъмин намудани таҷҳизотҳои варзишӣ дар мактабҳои варзишӣ ҷораҳои зарурӣ андешанд.

18. Рушди соҳаи сайёҳӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сайёҳӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 18.1. (18.1., 18.2., 18.3.) Фароҳам овардани шароит барои рушди соҳаи сайёҳӣ, арзёбӣ гардиданд.

18.1. (18.1., 18.2., 18.3.) Фароҳам овардани шароит барои рушди соҳаи сайёҳӣ

18.1. Андешидани тадбирҳо ҷиҳати рушди соҳаи сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ, бунёд ва беҳтар намудани шароити инфрасохтори сайёҳӣ, экологӣ, табобатӣ, варзишию шикор ва баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасонӣ (банди 41 паём)

Бояд зикр намуд, ки ҷиҳати рушди соҳаи сайёҳӣ дар шаҳр 10 муассисаҳои сайёҳӣ ба монанди ҷамъиятҳои дорои масъулияти маҳдуди “Спутник”, “Саёҳати олай”, “Олами саёҳат”, “Ҷаҳонгард”, “Алп Сомонтур”, “Панҷистон”, филиали ҶДММ “Вояжпур”, филиали ҶДММ “Шоҳинтур”, Ассотсиатсияи тараққиёти туризми “Зарафшон” ва муассисаи давлатии Маҷмааи фарҳангию таърихии “Қалъаи Хучанд” фаъолият бурда истодаанд.

Бо мақсади ҷалби сайёҳони дохилӣ ва ҳам хориҷӣ хатсайрҳои нави “Қалъаи Хучанд”, “Душанбе-пойтахти Тоҷикистон”, “Кӯҳистони нишот”, “Водии ҳунармандон”, “Панҷакенти бостонӣ”, “Зебогии кӯҳҳои Шаҳристон”, “Конибодоми таърихӣ”, “Баҳри тоҷик” ва “Хони кушода” фаъолияти пурсамар доранд.

Айни ҳол, дар шаҳр барои қабули сайёҳон 14 меҳмонхонаҳо бо теъдоди 873 адад ҷойи қабули меҳмонон ҷаъолият намуа истодаанд. Барои сайёҳон 15 адад нуқтаҳои фуруши маҳсулоти ороишӣ аз сангҳои металлҳои кимматбаҳо, тӯхтаҳои хотиравӣ, намунаҳои ҳунараҳои дастии ҳунарамандон ҷаъолият менамояд.

Тибқи маълумоти Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қаламрави вилоят 62 меҳмонхона, 266 мавзеҳои сайёҳӣ, 27 истироҳатгоҳу осоишгоҳ, 494 тарабхона, 26 осорхона, 40 ширкатҳои сайёҳӣ, 1180 ёдгориҳои таърихӣ фарҳангӣ, 71 мағозаи армуғонҳои сайёҳӣ ва 35 боғҳои фарҳангӣ фароғатӣ ба меҳмонону сайёҳони дохилию хориҷӣ хизматрасонӣ намуа истодаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ ба шаҳру ноҳияҳои вилоят тариқи ширкатҳои сайёҳӣ 186 сайёҳ ташриф овардаанд, ки аз ин шумора 165 нафарашон сайёҳони дохилӣ ва 21 нафарашон сайёҳони хориҷиро ташкид медиҳанд.

Ҳоло дар вилояти Суғд 43 ширкати сайёҳӣ ва 2 ташкилоти ҷамъиятӣ – Шӯрои рушди сайёҳӣ ва Ассотсиатсияи рушди сайёҳии Зарафшон ҷаъолият мебаранд. Дар 9 моҳи соли равон 3 ширкати сайёҳӣ таъсис ёфтааст.

Ба истиқболи ҷашни 5500-солагии Саразм дар вилоят 12 хатсайри нави сайёҳӣ таъсис ёфта, бо назардошти талаботу дархости сайёҳон ва мавсими сайру саёҳат муҳлати онҳо аз 6 то 15 рӯзро дар бар мегирад.

Ҳамзамон, дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 89 меҳмонхонаю осоишгоҳ бо ғунҷоиши 6547 ҷой, 44 осорхона ва 753 мавзеи таърихӣ, 97 зиёратгоҳ дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд, Исфара, Панҷакент, Истаравшан, Конибодом, Бобоҷон Ғафуров, Ҷаббор Расулов, Ашт, Деваштич, Спитамен, Шахристон, Айни ва Кӯҳистони Мастҷоҳ ҷаъолият мебаранд.

18.2. Мукамал гардонидани низоми омили соҳаи сайёҳӣ, раванди баҳисобгирии сайёҳон ва шаклҳои ҳисоботдиҳии омили

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ дар вилоят теъдоди сайёҳони ташрифоварда 104356 нафарро ташкил додааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 92 ҳазору 988 нафар кам мебошад.

Нишондиҳандаи шумораи сайёҳони хориҷӣ, ки ба шаҳру ноҳияҳои вилоят ташриф овардаанд, нисбат ба соли гузашта дар шаҳри Панҷакент -38188 (89 нафар), ноҳияҳои Кӯҳистони Мастҷоҳ -671 (6 нафар), Мастҷоҳ -474 (10 нафар), Хучанд +755 (745 нафар), Конибодом +60 (321 нафар), Истаравшан -19063(122 нафар), Истиклол -208 (2 нафар), Айни -3481(117 нафар), Ашт -875 (20 нафар), Гулистон -10368 (1119 нафар), Зафаробод -267 (43 нафар), Спитамен -491 (140 нафар), Ҷаббор Расулов -5620 (107 нафар), Бӯстон -6944 (223нафар), Шахристон -593 (250 нафар) мушоҳида гардида, барои сайёҳон мавзеҳои сайёҳии ин ноҳияҳо ҷалбкунанда ба ҳисоб меравад.

18.3. Таъсиси сомонаҳои интернетӣ, маъмурӣ, хизматрасонии ва сайёҳӣ дар вилояту шаҳру ноҳияҳо;

Натиҷаҳои омӯзиши иқтидори сайёҳӣ нишон медиҳад, ки вилоят вобаста ба хусусиятҳои чуғрофӣ худ дорои имкониятҳои зиёд барои рушди саёҳати экологӣ мебошад, ки асоси онро табиати нодир, манзара, обҳои мусаффо, кӯл ва сарчашмаҳои обҳои шифобахш, боғ, наботот, ҳайвоноти нодир ташкил медиҳанд.

Бо мақсади баланд бардоштани ҳисси худшиносию худогоҳии миллӣ ва бедор намудани ҳисси ифтихори насли наврас аз табиати бихиштосо ва таърихи пурғановати кишвар саёҳати хонандагони муассисаҳои таълимии вилоят ба мавзӯҳои сайёҳӣ ва таърихӣ фарҳангӣ роҳандозӣ гардида, дар давраи ҳисоботӣ зиёда аз 10,0 ҳазор нафар ҷавонону наврасони вилоят аз ин сафарҳо ғизои маънавӣ бардоштанд.

Қабул шудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи туризм» ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 март соли 2018, №80 «Дар бораи «Барномаи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 – 2020» асос барои рушди минбаъдаи соҳа мебошад.

Дар заминаи санадҳои қабулшуда рушди инфрасохтори соҳа тавсеа ёфта, намудҳои нави хизматрасонии соҳа роҳандозӣ шуда истодаанд.

Дар ду муассисаи таълимии вилоят - Донишқадаи омӯзгорӣ Тоҷикистон дар шаҳри Панҷакент ва факултаи географияи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров бо ихтисоси менечменти сайёҳӣ кадрҳои соҳаи сайёҳӣ омода карда шуда истодаанд.

Ширкатҳои сайёҳӣ дар самти сайёҳии экологӣ, фарҳангӣ, тичоратӣ, таърихӣ – этнографӣ, табобатӣ, экскурсионӣ, мусоидат барои гирифтани раводид, шиносномаи хориҷӣ ва дастрас намудани чиптаҳои ҳавопаймоӣ хизмат мерасонанд. Баҳри рушди сайёҳии воридотӣ низ ширкатҳои сайёҳӣ барои ташвиқу тарғиб, баланд бардоштани сифати хизматрасонӣ ва ташкил намудани хатсайрҳои наву ҷолиби диққат фаъолияти худро равона менамоянд.

Бо мақсади рушди соҳаи сайёҳӣ, омӯзиш ва таҳлили вазъи ҳуқуқию иқтисодӣ ва иҷтимоӣ, қарори раиси вилоят аз 7 майи соли 2018, №178 «Дар бораи Шӯрои ҳамоҳангсозии соҳаи сайёҳӣ дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд» ба тасвиб расида, дар ин давра, сомонаи сайёҳии вилоят бо 5 забон омода шуда, харитаи сайёҳӣ, китоби «Туризм и ремесло» ва роҳнамои сайёҳӣ дар ин сомона ҷойгир карда шуда, дар шабакаи интернет фаъол гардид.

Илова бар ин, оид ба пешниҳод намудан ба меҳмонони дохилӣ хориҷӣ харитаи сайёҳӣ, китоби раҳнамои сайёҳии вилоят ва «Туризм и ремесло» (северный Таджикистан) бо забонҳои хориҷӣ, маҷаллаи «Tajikistan`s Guide», фитта ва буклетҳо аз нав таҳия гардиданд, ки имкониятҳои сайёҳиро муаррифӣ менамоянд.

Дар ноҳияи Бобочон Ғафуров ҷиҳати огоҳӣ пайдо намудан аз ҷойҳои таърихӣ сайёҳии ноҳия ва пешниҳод намудан ба сайёҳони хориҷӣ китоб бо номи «Ноҳияи Бобочон Ғафуров макони сулҳ ва дӯстӣ» бо 3 забон (тоҷикӣ,

русӣ ва англисӣ) ва брашураҳо нашр карда шудаанд. Ҳамзамон дар назди филиали китобхонаҳои ноҳия ва фурудгоҳи байналмилалӣ “Хучанд”, ки дар ҳудуди ноҳия ҷойгир мебошад, гӯшаи иттилоотӣ сайёҳӣ ташкил карда шудааст. Инчунин ҳамаи ин маводҳо дар сомонаи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ҷойгир мебошад.

Тибқи нақшаи чорабинии “Барномаи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2020” дар ноҳияи Шаҳристон дар бинои китобхонаи марказии ноҳия, ки дар он осорхонаи таърихии ноҳия ҷаъолият дорад, маркази иттилоотӣ ташкил карда шудааст.

Дар Маркази мазкур харитаи сайёҳӣ, феҳрести хатсайри сайёҳӣ, маълумотҳо дар бораи мавзеҳои ҷойгиршавӣ ва таърихи ёдгориҳои таърихӣ ва мавзеҳои сайёҳӣ бо назардошти феҳрести хатсайри сайёҳӣ насб карда шудааст. Барои рушди соҳаи сайёҳӣ дар ноҳия ва истироҳати сайёҳони хориҷиву дохилӣ аз тарафи масъулони соҳаи сайёҳии ноҳия маҷаллаи сайёҳии “Шаҳристон – воситаи муҳими рушди сайёҳӣ” бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ омода карда шудааст.

Дар шаҳри Истаравшан дар ҳамкорӣ бо Ширкати сайёҳии “Тоҷикистон-тревел” сомонаи интернетии сайёҳӣ таъсис дода шуд, ки дар он маълумотҳои ҷолиб оид ба шаҳр ва имкониятҳои сайёҳӣ мунтазам ба роҳ монда шудаанд.

Бо мақсади тарғибу имкониятҳои сайёҳии шаҳри Гулистон мунтазам дар шабакаҳои телевизиони ҷумҳуриявӣ вилоятӣ роликҳо ва дар фурудгоҳ иттилот насб карда шудааст.

Ҳамзамон, бо мақсади ҳар чӣ бештар ҷалб намудани сайёҳони хориҷӣ ба кишвар, осоишгоҳҳои Баҳористон, Шифо, урдӯгоҳи Шохин ва меҳмонхонаи маркази таълимии «Бонки миллии Тоҷикистон» дар шабакаи интернет сомонаи расмӣ худро таъсис дода, дар он маълумотҳо оид ба намудҳои хизматрасонии табобатӣ, нархи дастрас ва бо тариқи электронӣ захира (брон) намудани ҷойҳои истироҳатӣ ҷойгир намудааст.

Дар шаҳри Хучанд сомонаи сайёҳии khujiand.tajtravel.tj бо 1800 символ ва се забон дар марҳилаи коркард қарор дошта, рӯзҳои наздик ҷаъол карда шуда, маводҳои тарғиботӣ оид ба манзараҳои сайёҳии шаҳро муаррифӣ менамояд. Инчунин зиёда аз 10 адад роликҳои тарғиботӣ доир ба манзараҳои шаҳр вобаста ба фаслҳои сол таҳия гардида, тариқи шабакаҳои ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ ва шаҳрӣ намоиш дода шуд ва дар шабакаҳои иҷтимоӣ ва Ютуб ҷойгир карда шуд.

Пешниҳод: Бо дарназардошти мувафаккияи норасогиҳои дар ҳисоботҳо вобаста ба ин банд дарҷгардида, Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он барои фароҳам овардани шароити ҷалби сармоягузорӣ, таҳияи лоиҳаҳои инвестиционӣ, таъсиси ширкатҳои сайёҳӣ ва дақиқ ба роҳ мондани ҳисоботи омории вобаста вуруди сайёҳони хориҷӣ мусоидат намоянд.

19. Баробарии гендерӣ (банди 80-и паём)

19.1. (19.1.) Иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣю ҷамъиятӣ

19.1. Корҳои анҷомдода ҷиҳати таъин кардани занон ба мансабҳои роҳбарикунанда дар ҳамаи сохторҳои МИМХД, шахру ноҳияҳо, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, аз ҷумла дар бонкҳо

Дар ин давра ҷиҳати баланд бардоштани мақом ва нақши зан дар ҷомеа, татбиқи Барномаҳои давлатӣ чораҳои зарурӣ андешида шуданд. Бо мақсади бештар ҷалб намудани занон ба ҳаёти ҷамъиятӣ ва татбиқи «Стратегияи миллии фаъолгардонии нақши занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020», ба омӯзиши касбу ҳунар ва бо ҷойи кор таъмин намудани занону духтарон корҳои муайян ба иҷро расиданд.

Имрӯз занон дар ҳамаи соҳаҳо фаъол буда, дар таҳкими раванди рушди иҷтимоӣю иқтисодии вилоят саҳмгузоранд. Аз 1,3 млн. нафар занону духтарони вилоят 9726 нафарашон занони роҳбарикунанда ва 1242 нафарашон хизматчиҳои давлатӣ махсуб меёбанд.

Алҳол, аз ҳисоби занони вилоят 3 нафар узви Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 5 нафар вакили Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 23 нафар вакили Маҷлиси вакилони халқи вилояти Суғд, 186 нафар ба Маҷлиси вакилони халқи шахру ноҳияҳо ва 908 нафар вакилони халқи ҷамоатҳо интиҳоб гардидаанд. Дар вилоят 6 нафар занон дорои унвони баланди Қаҳрамони Меҳнати Сотсиалистӣ, 236 қаҳрамонмодар, 561 нафар сазовори ордену медалҳо, 153 барандаи унвону ҷоизаҳои давлатӣ, 51 дорандаи “Медали шоиста”, 12 нафар доктори илм, 303 нафар номзади илм ва 139 нафар варзишгарони номвар мебошанд. Аз 25360 нафар заноне, ки дар соҳаи маориф фаъолият доранд, 686 нафар Аълоҷиҳои маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.

Шумораи занҳои роҳбарикунанда мувофиқ ба шахру ноҳияҳо дар шаҳри Истиклол 38 нафар буда, дар шаҳри Хучанд 1216 нафар, дар ноҳияи Зафаробод 479 (+44) нафар, дар шаҳри Исфара 304 нафар, дар ноҳияи Шаҳристон 4 нафар, шаҳри Истаравшан 1730, дар шаҳри Конибодом 220 нафар, дар шаҳри Бӯстон 7 нафар, дар шаҳри Гулистон 35 нафар, дар ноҳияи Бобочон Ғафуров 166 (+10) нафар, дар шаҳри Панҷакент 4 нафар, дар ноҳияи Мастчоҳ 6 нафар, дар ноҳияи Ҷаббор Расулов 3 нафар (+1), дар ноҳияи Деваштич 116, дар ноҳияи Ашт 4 нафар, Спитамен 16 нафар, дар шаҳри Гулистон 35 нафарро ташкил додааст, ки дар сатҳи муайян иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣю ҷамъиятӣ таъмин карда шудааст.

Шумораи занҳо дар вазифаҳои роҳбарикунанда дар ноҳияи Айнӣ 3 (-17) нафар, дар шаҳри Истиклол 5 нафар (-3) нафар, дар ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ 3 (-6) нафар, нисбат ба соли гузашта кам гардида, тақвият додани фаъолиятро дар ин самт тақозо менамояд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шахру ноҳияҳои он, Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати фароҳам овардани

шароити мусоид дар самти иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣ чамъиятӣ, инчунин пешбарии занҳои фаъол ба вазифаҳои роҳбарикунанда фаъолияти Ҳамоҳангсозиро тақвият бахшанд.

20. Маълумот оид ба рушди соҳаи хизматрасониҳои пулакӣ:

20.1. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани дастрасии аҳолии шаҳру ноҳияҳо ба хизматрасонии пулакӣ, хусусан дар маҳалҳои дурдаст (хизматрасониҳои маишӣ);

Дар қаламрави вилоят 634 ташкилоту муассисаи қарздиҳӣ хизматрасонии бонкӣ фаъолият дорад. Аз ҷумла, 2 бонки мустақил, 4 ташкилоти амонатӣ қарздиҳӣ, 9 фонди қарздиҳии хурд, 109 филиали ташкилотҳои қарздиҳӣ ва 510 маркази хизматрасонии бонкӣ ба аҳоли хизмат мерасонанд.

Соли чорӣ зери таъсири бӯҳрони молиявии ҷаҳонӣ бар асари паҳншавии бемории сироятӣ коронавирус сатҳи хизматрасониҳои бонкӣ паст шуда, ҳаҷми маблағгузориҳои қарзӣ ва ҷалби пасандозҳо коҳиш ёфтааст.

Ҳаҷми умумии маблағгузориҳои қарзӣ нисбат ба моҳҳои январ - августи соли 2019 ба андозаи 19,0 фоиз кам шуда, дар моҳҳои январ - августи соли 2020 ба 1790,1 млн. сомонӣ расонида шуд.

Ҷалби пасандози аҳоли дар ин давра нисбат ба соли қаблӣ 8,0 фоиз афзоиш ёфта, ба 623,8 млн. сомонӣ баробар шуд. Бақияи умумии пасандозҳо 2106,3 млн. сомониро ташкил намуда, нисбати аввали сол 21,2 фоиз зиёд шудааст.

Ҷоизи миёнавазни қарзҳои додасуда бо пули миллии 25,71 ва бо асъори хориҷӣ 14,22 фоиз, ҷоизи миёнавазни ҷалби пасандоз бо пули миллии 12,96 ва бо асъори хориҷӣ 4,07 фоизро ташкил медиҳад.

Ваколати танзими фаъолияти соҳа тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи фаъолияти бонкӣ” ба Бонки миллии Тоҷикистон ва шӯбаҳои он вогузор шудааст.

Дар нӯҳ моҳи соли 2020 ҳаҷми хизматрасониҳои пулакӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд 784,8 млн. сомонӣ расонида шудааст, ки нисбати аввали сол -489,4 млн. сомонӣ кам буда, ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Кӯҳистони Мастҷох 152,9 ҳазор сомонӣ (-547,1 ҳазор сомонӣ), Истаравшан 197,0 млн. сомонӣ (-79,7 млн. сомонӣ), Истиқлол 10,1 млн сомонӣ (-3,9 млн сомонӣ), Бустон 60,5 млн. сомонӣ (-22,3 млн. сомонӣ), Конибодом 172,2 млн. сомонӣ (-69,8 млн. сомонӣ), Спитамен 30,6 млн. сомонӣ (-30 млн. сомонӣ), Гулистон 49,4 млн. сомонӣ (-31,1 млн. сомонӣ), Зафаробод 20,7 млн. сомонӣ (-8,9 млн. сомонӣ), Ҷаббор Расулов 57,7 млн. сомонӣ (-34,8 млн. сомонӣ), Айнӣ 53,3 млн. сомонӣ (-39,7 млн. сомонӣ), Ашт 61,8 млн. сомонӣ (-25,1 млн. сомонӣ)-ро ташкил медиҳад, ки омӯзиши сабабҳои худ ва баргараф намудани камбудихоро талаб менамояд

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Панҷакент 96,2 млн. сомонӣ (+47,1 млн. сомонӣ), Бобоҷон Ғафуров 547,3 млн сомонӣ (+399,0 млн. сомонӣ), Исфара 169,7 млн. сомонӣ (-65,3 млн. сомонӣ), Деваштич

31,7 млн. сомонӣ (-9,2 млн. сомонӣ), Мастчоҳ 31,7 млн. сомонӣ (-8,2 млн. сомонӣ) ва Шахристон 4,9 млн. сомонӣ (+0,07 млн. сомонӣ) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта рӯ ба афзоиш дорад, ки барои таъмини суръати афзоиши ҳаҷми маҷмуи маҳсулоти дохила шаҳру ноҳияҳо мусоидат намудааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру вилоят дар якҷоягӣ бо дигар вазорату идораҳои дахлдор ҷиҳати дуруст ба ҳисоб гирифтани хизматрасониҳои пулакӣ, зиёд намудани намудҳои хизматрасониҳои пулакӣ ва ҷаҳати дастрасии он ба аҳоли чораҷӯӣ намоянд.

21. Таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ

Нишондодҳои пешакии таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 21.1. Тамоюли ҷиноятҳои ба қайд гирифта ва ошкоршавии онҳо, 21.2. (21.2., 21.3.) Шумораи ҷиноятҳое, ки аз тарафи ҷавонон содиршуда ва шомилшавии онҳо ба ҳаракатҳои ифротгарой ва тундрав, 21.3. Қорҳои анҷомдодашуда оид ба пешгирии сар задани ҷиноятҳо, арзёбӣ гардиданд.

21.1. Ҷиноятҳои ба қайд гирифташуда, дар алоҳидагӣ бо намуди онҳо, аз ҷумла ошкоршавии онҳо

Аз руи маълумотҳои дастрасшудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд нишондодҳои пешакии таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва ҳолати ҷиноятҳои ба қайд гирифта арзёбӣ гардиданд.

Тибқи маълумотҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд дар 9 моҳи соли 2020, 4880 ҷиноят ба қайд гирифта шудааст, ки нисбати соли гузашта 441 ҳодиса кам гашта, дар шаҳру ноҳияҳои Б.Ғафуров +71 адад (439 адад), Деваштич +17 адад (198 адад), Бустон +15 адад (217 адад), Конибодом +11 адад (292 адад), Гулистон +7 адад (139 адад), Зафаробод +6 адад (124 адад), Истиклол +5 адад (50 адад) ва Кӯхистони Мастчоҳ +4 адад (31 адад) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ҷиноятсодиркунӣ зиёд ба қайд гирифта шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ дар шаҳру ноҳияҳои Хучанд -290 адад (988 адад), Ашт -43 адад (275 адад), , Исфара -43 адад (458 адад), Истаравшан -40 адад (331 адад), Ҷ.Расулов -39 адад (291 адад), Мастчоҳ -32 (141 адад), Спитамен -22 адад (200 адад), Айнӣ -13 адад (70 адад), Гулистон -5 адад (93 адад) ва Шахристон -3 адад (21 адад) ҷиноятсодиркунӣ нисбати ҳамин давраи соли гузашта кам шудааст, ки самаранокии фаъолияти қорҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлати ин шаҳру ноҳияҳо ва сохторҳои ҳудудии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ шаҳодат медиҳад.

21.2 (21.2., 21.3.) Шумораи ҷиноятҳое, ки аз тарафи ҷавонон содиршуда ва шомилшавии онҳо ба ҳаракатҳои ифротгарой ва тундрав
21.2. Шумораи ҷиноятҳо, ки аз тарафи ҷавонон содир карда шудааст

Содир намудани чиноятҳо аз тарафи чавонон дар 9 моҳи соли 2020 дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд 1060 ҳолат ба қайд гирифта шуда, аз он дар шаҳрҳои Хучанд 251 ҳолат, Панҷакент 78 ҳолат, Истаравшан 74 ҳолат, Конибодом 69 ҳолат, Бӯстон 69 ҳолат, Гулистон 41 ҳолат, Истиклол 9 ҳолат ва ноҳияҳои Бобочон Ғафуров 111 ҳолат, Ҷаббор Расулов 59 ҳолат, Деваштич 48 ҳолат, Ашт 41 ҳолат, Мастчоҳ 29 ҳолат, Спитамен 48 ҳолат, Айнӣ 19 ҳолат, Шаҳрстон 10 ҳолат ва Зафаробод 18 ҳолат, Исфара 46 ҳолат ва Куҳистони Мастчоҳ 8 ҳолат ошкор ва ба қайд гирифта шудааст

21.3. Амалҳо ва натиҷаҳои пешгирии шомилшавии чавонон ба ҳаракатҳои ифротгарӣ ва тундрав (банди 87 паём);

Дар давраи ҳисоботӣ чиҳати тарғибу ташвиқ ва фаҳмондадиҳии қонунҳо, қарорҳои Маҷлиси Миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Амру Фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтавои баромадҳои Президенти мамлакат ва татбиқи амалии онҳо, тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон ба ҳисоб меравад.

Бо мақсади тақвият бахшидани корбарӣ ва ноил шудан ба натиҷаҳои воқеӣ дар самти пешгирии ҳодисаҳои даст задани шаҳрвандон ба худкушӣ ва сӯиқасд дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд гурӯҳҳои корӣ аз ҳисоби кормандони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ҷамоатҳои деҳот ва кумитаҳои маҳаллӣ ташкил карда шудаанд.

Мақсади асосии таъсиси гурӯҳҳои корӣ ин омӯзиши вазъи оилаҳо, махсусан оилаҳои дар бӯҳрон қарордошта ва расонидани ёрии амалӣ ба онҳо мебошад.

Ҳаёти гурӯҳи корӣ дар ҳамкорӣ бо масъулини кумитаҳои маҳаллӣ, ҷамоатҳои деҳот, нозирони минтақавӣ шуъбаи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳру ноҳияҳои вилоят дар натиҷаи омӯзишу таҳлилҳои амиқ оилаҳои осебпазир, аз ҷумла оилаҳои чанҷолӣ, майзада, мушкилоти молиявӣ, оилаҳои камбизоат ё хеле вазъи иҷтимоии ногувор, беморони руҳӣ дошта ва беморони ноумед гаштаре муайян намуда, ба тариқи унвонӣ бо оила ва ё шахсан корбарӣ карда шуданд.

Чиҳати иҷрои Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12 ноябри соли 2016 таҳти №776 «Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба муқовимат ба экстремизм ва терроризм барои солҳои 2016-2020» дар якҷоягӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ чораҳои мушаххас андешида, минбаъд низ корҳои ташвиқотиву тарғиботиро дар ин самт идома хоҳад дод.

Баҳри таъмини иҷрои Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 августи соли 2013 таҳти №1504 «Стратегияи муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020», корҳои зарурӣ бурда шуда истодаанд.

Мунтазам ҷаласаҳо вохӯриҳо бо раисони ҷамоатҳои деҳот, раисони кумитаҳои маҳаллӣ ва фаъолони қаламравӣ шаҳру ноҳияҳои вилоят

гузаронида шуда, баҳри бартараф намудани вайронкунии талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба иҷрои талаботи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ», «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи мубориза бар зидди коррупсия», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуданд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд ва шаҳру ноҳияҳои он, барои иҷрои ваколатҳои Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” оид ба таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ ва пурзӯр намудани мубориза ба зидди ҷинояткорӣ, ҳамоҳангсозии фаъолиятро бо Раёсат ва шубҳаҳои Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳру ноҳияҳои вилоят тадбирҳои иловагӣ андешанд.

22. Маълумот оид ба иҷрои вазифаҳои Нақшаи чорабиниҳои сафарҳои қорӣ Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон.

22.1 Рафти иҷрои супоришҳои сафарҳои қорӣ, ки муҳлати иҷроишашон дар соли 2020 пешбинӣ гардидааст.

Бояд зикр намуд, ки дар ҳисоботи пешниҳоднамудаи шаҳру ноҳияҳои вилоят маълумотҳо доир ба рафти иҷрои Нақшаи чорабиниҳо оид ба дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар қараёни сафарҳои қорӣ ба шаҳру ноҳияҳои кишвар, баён доштанд пешниҳод гардидааст, ки вобаста ба ин нақшаи чорабиниҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо таҳия ва тасдиқ карда шуда, масъулони иҷро қорбарӣ намуда истодаанд.

Таҳлилҳо муайян намуд, ки амалигардонии бандҳои нақшаи чорабиниҳои дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар қараёни сафари қорӣ ба шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд баён доштанд, ки муҳлати иҷроишашон дар соли 2020 пешбинӣ шудааст, тибқи вазифагузориҳои дар нақшаи чорабиниҳо овардашуда, аз ҷониби масъулини соҳаҳои шаҳру ноҳияҳо дар муҳлатҳои муайянгардида таъмини иҷрои пурри он тадбирҳои зарурӣ ба роҳ монда шуда, дар қамъбасти соли қорӣ маълумоти муфассал пешниҳод карда мешавад.